

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă editată de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria"

* Fondată în 1919 sub numele "Cultul Eroilor Noștri" *

Nr. 1 (56)
Anul XXI - 2018
Serie nouă

**Greua
naștere
a Unirii**
p. 5

Din
sumarul
acestui
număr:

Gala Premiilor
"Dragalina",
ediția a IV-a,
2017

p. 13

Regina Maria,
în 1917

p. 16

De la seceră
la baionetă

p. 26

Osman
pașa,
prizonier
în Vlașca

p. 48

Apelul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” 2018

Biroul executiv central al Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria» mulțumește tuturor celor care doresc să sprijine financiar activitățile de cinstire a memoriei eroilor noștri. Susținerea financiară constă în depunerea a cel puțin 100 de lei la sediul central al asociației noastre (Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203), pe bază de chitanțier sau mandat poștal sau în Contul Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”:

RO45RNCB0082004534620001, BCR, Sucursala Unirea, București

Toți cei care vor răspunde apelului nostru vor primi câte un exemplar din fiecare număr al revistei «România eroică». La sfârșitul anului, conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria” va acorda fiecărui susținător financiar o Diplomă de Excelență.

Până la 30 august 2018 au răspuns apelului nostru:

1. Fundația Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, Purtătorul de Biruință, București = 1000 lei
2. Asociația Națională a Cadrelor Militare și în Rezervă, București = 500 lei
3. Colonel (r) Vasile S. Popa, București = 300 lei
4. Colonel (r) ing. Marin Alniței, București = 300 lei
5. General de Brigadă (r) Vasile Săvoiu, Buzău = 200 lei
6. Gl. bg. (r) Achim Alstani, Buzău = 200 lei
7. Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, București = 200 lei
8. Col. (r) Gheorghe Mateescu, București = 200 lei
9. Colonel (r) Dumitru Roman, București = 200 lei
10. Colonel (r) Dumitru Stratanov, Brașov = 200 lei
11. Col. (r) Gică Valerian Constantin, Islaz = 200 lei
12. prof. Marcel Țena, București = 200 lei
13. Ioachim Grigorescu = 150 lei
14. Moșoiu Bogdan, Ștefănești, Argeș = 150 lei
15. Col. (r) Ioan Todericiu, București = 100 lei
16. Anișoara Satnoianu, București = 100 lei
17. Col. (r) Constantin Chiper, Ploiești = 100 lei
18. Georgeta Bălan, Brăila = 100 lei
19. Floarea Dimian, Buzău = 100 lei
20. dr. Luminița Zugravu, București = 100 lei
21. ing. Gheorghe-Dan Ungureanu, Băicoi = 100 lei
22. Colonel (r) Eugen Lazăr, București = 100 lei
23. Nicolae Sanda, București = 100 lei

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație
patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1919 sub înalta ocrotire a Majestății Sale Regina Maria
și a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române PF Miron Cristea.
Serie nouă. Anul XX. Fondator: G.I. Bg. (r) Petre Stoica.

13 EVENIMENT

Gala Premiilor
"Dragalina", ediția
a IV-a, 2017,
și-a desemnat
câștigătorii

16 REMEMBER

Regina Maria, în 1917
- de Pamfil Șeicaru

26 INEDIT

De la seceră la baionetă
- de Nicolae Crevedia

44 S.O.S. OPERELE COMEMORATIVE DE RĂZBOI

Monumente ale eroilor aflate în
suferință - de prof. drd. Dragoș Curelea

Coperta 1. Catedrala Încoronării de la Alba
Iulia

Coperta 2. Susținătorii revistei "România
eroică" 2018

Coperta 3. Simboluri pentru Centenarul
Marii Uniri

Coperta 4. Medalia Centenarul Marii Uniri
emisă de Asociația Națională
Cultul Eroilor "Regina Maria"

**Rugăm pe toți cei care au fotografii ale
celor căzuți pe front sau în prizonierat,
în cele două războaie mondiale, să se
adreseze redacției!**

EDITORIAL

Cultul Eroilor în anul Centenarului Marii Uniri

de general maior (r) prof. univ dr. Visarion Neagoe 3

PUNCTUL DE VEDERE

Greaua naștere a Unirii - de General de Brigadă (r) Grigore Buciu 5

CENTENAR

Sărbătoarea tuturor românilor. 17 mai, Ziua Înălțării, Ziua Eroilor 7

Medalia Centenarului realizată de ANCERM 9

Reflecții culturale la Centenar - de Valeria Bălescu 10

Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria"
pe anul 2018, Ediția a V-a 15

Alexandru Marghiloman și unirea Basarabiei cu Regatul României
de dr. Luminița Giurgiu 19

Eroine ale Războiului de Reîntregire națională - de prof. Mihail Ipate 23

Surâsul Basarabiei - de căpitan (r) Ioan Ioniță 25

Centenarul "Ecaterina Teodoroiu - Eroina de la Jiu"
de prof. Eugen Petrescu 32

Jertfiți pentru întregirea Neamului
de ing. Elena Diaconu 34

Caută eroii la tine acasă
de prof. Nicolae Petrescu Redi și colonel (r) Constantin Chiper 35

Pe urmele eroilor Marii Uniri
de colonel (r) Ioan Cordovan, Jr. Marius Chiuzan 39

Camarazi olteni la mormintele eroilor bihoreni
de colonel (r) Marinel Florescu 42

EROUL DIN FAMILIA MEA

Tatăl meu, sergentul Ion Florea - de Florea Stan 46

MEMENTO

Ceremonie de sfințire a două cimitire ale eroilor
din municipiul Călărași / Ridicarea și sfințirea unei troițe
în memoria eroilor - de Nicolae Dragu 49

România Eroică

Director: General maior (r)
prof. univ. dr. Visarion Neagoe

Consiliul științific

prof. univ. dr. Ioan Scurtu, prof. univ. dr. Nichita Adăniloie, colonel (r) prof. univ. dr. Petre Otu, general de brigadă (r) Grigore Buciu, colonel dr. Mircea Tănase.

Redacția

Redactor șef: col. (r) Dumitru Roman;

Redactor șef-adjunct: col. (r) Constantin Chiper;

Redactori colaboratori: dr. Luminița Giurgiu, Valeria Bălescu, Carla Duță, Teodora Manole.

Art director: Sorin Angheloiu

Fotoreporteri: plutonier adjutant Adrian Robu

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache
nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal:
011203
Tel./fax: 021.2241802

E-mail: romaniaeroica@gmail.com

Site: www.cultuleroilor.ro

Cont Bancar: RO45RNCB0082004534620001
BCR, Sucursala Unirea, București
Cod Fiscal: 4505235

Tipar: Centrul Tehnic Editorial al Armatei

Răspunderea pentru conținutul articolelor aparține în exclusivitate autorului, conform art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizată orice reproducere fără a se percepe taxe suplimentare, indicând sursa (revista România Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a căror proveniență este specificată expres.

Acest număr a apărut în 1500 de exemplare.

Condiții de colaborare: cititorii din țară și din străinătate pot trimite pe adresa redacției texte și fotografii care se încadrează în tematica revistei. Manuscrisele nu se înapoiază.

Olanda. Cinstirea și pomenirea a doi eroi români - *de preot dr. Ioan Dură*.....51

FIȘE DE DICȚIONAR

Monumentul constructorilor Transfăgărășanului - *de Simona Nagiț* 53

MAGAZIN

Osman pașa, prizonier în Vlașca - *de colonel (r) Tudor Cristea* 54

VITRINA CU CĂRȚI

Cărțile distinse cu Premiile "Dragalina", ediția a IV-a, 2017 - *de Grigore Buciu* 56

CARUSELUL PRESEI

Noi apariții editoriale la filialele noastre județene - *de Dumitru Roman* 61

ECOURI

O scrisoare din America 64

În atenția colaboratorilor

România Eroică primește pentru publicare articole, evocări, portrete, note, documente, recenzii, știri despre activitatea filialelor ANCERM, fotografii inedite. Materialele propuse redacției vor fi prezentate pe suport electronic (CD, dischetă), însoțite de fotografiile originale sau scanate în format JPEG, cu o rezoluție de cel puțin 300 dpi. În cazuri speciale, vor fi acceptate și texte dactilografiate. Fotografiile vor fi însoțite de explicații corespunzătoare și de numele autorului lor (acolo unde este cazul).

De la caz la caz, redacția poate accepta preluarea unor articole apărute în alte publicații, dacă prezintă un interes deosebit pentru tematica **României Eroice**; în această situație, persoana care propune articolul respectiv are obligația să obțină acordul publicației în care a apărut.

Redacția își rezervă dreptul de a publica materialele în funcție de necesități și, desigur, de a nu le reține pe acelea care nu se înscriu în tematica revistei. De asemenea, își rezervă dreptul de a face, pe textele acceptate pentru tipar, îndreptările socotite necesare, atât în ceea ce privește forma cât și conținutul, firește după consultarea sau avizarea autorilor. ■

Cultul Eroilor în anul Centenarului Marii Uniri

General maior (r) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

Marea Unire înfăptuită acum o sută de ani a fost și va rămâne momentul astral al istoriei românilor. Prefigurată de alte evenimente memorabile din istoria neamului românesc, Unirea s-a împlinit la 1 decembrie 1918, dată la care toate provinciile istorice românești s-au reunit în fruntariile aceluiași stat național unitar, independent și suveran. Așa cum remarca regretatul istoric Florin Constantiniu, „desăvârșirea unității naționale nu este opera nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române, realizată într-un elan țâșnit cu putere din străfundurile conștiinței unității neamului, un elan controlat de fruntașii politici, pentru a-l călăuzi cu inteligență politică remarcabilă spre țelul dorit.”

Contextul internațional la încheierea primei conflagrații mondiale a fost favorabil unirii: zeci de națiuni - mai mici sau mai mari - au beneficiat de consecințele acestuia și de deciziile luate de Marile Puteri învingătoare. În ceea ce privește România, mai mult decât în cazul altor nații, sacrificiul de sânge a cântărit enorm. Cifra de 220 000 de morți, în campania 1916-1919, cu care delegația română s-a prezentat la Conferința de Pace de la Paris, a fost ulterior corectată, ajungând la peste 300 000 de morți. Statistici întocmite ceva mai târziu aveau să indice, însă, o cifră uriașă: 800 000 de morți, răniți și dispăruți din spațiul locuit de români, ceea ce situează România pe locul 2, după Franța, ca procent de pierderi din rândul populației. Este un preț enorm plătit de o națiune relativ mică a Europei.

Așadar, se poate aprecia că, dincolo de contextul istoric favorabil și dincolo de demersurile politico-diplomatice, voința populară pentru unire, exprimată unanim în toate provinciile istorice românești, a cântărit decisiv. Ea s-a bazat, firește, și pe tributul de sânge al ostașilor români care s-au jertfit pe câmpurile de luptă ale Primului Război Mondial. Ei sunt Eroii Unirii. Numele lor le regăsim și azi înscrise pe crucile din cimitirele Eroilor sau pe Monumentele ridicate întru eternizarea jertfei lor.

În celebra sa istorie a Marelui Război, istoricul Constantin Kirițescu nota: «Unitatea națională a românilor, rod al unei întregi evoluții istorice, pregătită cu tot ce a fost mai curat în sufletul românesc, săvârșită cu jertfa celei mai bune părți a acestui neam, este astăzi comoara noastră cea mai de preț. Stropită cu sânge, sfințită cu lacrimi, nici o mână nelegiuită nu poate fi lăsată să se atingă de ea. O țară de șapte milioane a putut s-o îndeplinească; un popor de paisprezece milioane de români va ști s-o apere și s-o păstreze». Aceste adevăruri sunt și trebuie să fie cu atât mai valabile astăzi.

În anii grei ai Marelui Război, dar și în anii ce au urmat Marii Uniri, societatea românească a înțeles să-i preamărească pe cei care s-au jertfit pe câmpurile de luptă. Cineva trebuia să se îngrijească de odihna veșnică a celor căzuți pe front și îngropați, în morminte individuale ori în gropi comune, peste tot, pe unde soarta le-a curmat destinul în mod eroic. Așa încât, imediat după război, cinstirea memoriei eroilor căzuți pe câmpurile de onoare a cunoscut o formă organizată. Iar instituția care și-a asumat dificila misiune de a întreține și a proteja operele comemorative de război, de a ridica altele noi, s-a numit Societatea «Mormintele Eroilor Căzuți în Război».

Aceasta a fost înființată prin Înaltul Decret Regal nr. 4106 din 12 septembrie 1919, semnat de Regele Ferdinand I, și reprezintă prima instituție și structură asociativă din România care introduce în conștiința națională, instituțional și educațional, sintagma «Cultul Eroilor».

La mai puțin de un an de la proclamarea Marii Uniri, Cultul Eroilor a devenit o credință și un spirit care aveau să anime societatea românească. Sub înaltul patronaj al Reginei Maria, ca președinte de onoare, sub oblăduirea Bisericii Ortodoxe Române și călăuzirea Ministerului de Război, Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război” avea să se afle la originea unei acțiuni naționale fără precedent, prin care aveau să se construiască sute de cimitire ale eroilor, de monumente și troițe pentru cinstirea memoriei tuturor eroilor.

Potrivit articolului 3 din statutul societății, scopurile acesteia erau:

- a) de a descoperi locurile unde există morminte ale celor căzuți pentru Patrie.
- b) de a aduce acestor morminte îmbunătățirile necesare: ziduri împrejmuitoare, cruci, pietre funerare, monumente, mausolee, troițe, capele, împodobiri cu plantații și arbuști.
- c) de a lua măsuri ca Ziua comemorării eroilor să fie serbată cu mare fast religios, școlar, național și militar.

Reglementată și împuternicită prin Înaltul Decret nr. 3530 din 24 august 1920, Legea pentru cinstirea memoriei eroilor căzuți prevedea construirea în București a unui edificiu comemorativ al războiului de unitate națională, cuprinzând un Cenotaf, deasupra căruia să fie depusă „Cartea de Aur” cu numele celor morți pentru Țară; ridicarea de monumente comemorative în toate localitățile unde s-au săvârșit fapte de eroism, construirea, întreținerea și înfrumusețarea mormintelor și cimitirelor ostașilor morți atât în țară, cât și în străinătate, acțiune în răspunderea Societății „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”, sub directă conducere a Ministerului de Război; comemorarea în fiecare an a eroilor de Ziua Înălțării Domnului, decretată ca sărbătoare națională; înființarea în fiecare localitate a unui registru numit „Cartea de Aur”, păstrat în localul primăriilor, în Sala de Onoare.

De-a lungul timpului, sărbătorirea Marii Uniri și Cultul Eroilor s-au împletit armonios; cei care au slujit acest imperativ național al dragostei pentru trecutul istoric glorios al Armatei Române, al respectului pentru eroi și pentru sacrificiul lor încercând să țină permanent viu acest sentiment în conștiința conaționalilor și în special a tinerei generații.

Reînființată curând după decembrie 1989, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” a preluat atribuțiile și responsabilitățile Societății „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”, încercând să reaprindă în sufletele românilor flacăra Cultului Eroilor. Din 12 noiembrie 1991, de la reînființare, asociația noastră a desfășurat numeroase acțiuni și activități prin care a reușit, practic, să reînvie acest sentiment. A făcut-o cu responsabilitate, dar și cu decență și eleganță, încercând să coaguleze eforturile și preocupările celor care iubesc România, pe români, cu tot ceea ce le aparține, inclusiv istoria și eroii lor.

Sărbătorirea centenarului Marii Unire este și rămâne un obiectiv prioritar în acțiunile noastre. Nu a existat o aniversare anuală care să nu fie prezentă în paginile revistei „România eroică” ori în revistele editate de filialele noastre județene. Fiecare jubileu al Marii Uniri a fost marcat prin realizarea unei medalii aniversare; numeroase activități omagiale și comemorative au fost organizate în teritoriu: mese rotunde, simpozioane, adunări festive, sesiuni de comunicări științifice etc.

Planul de activități dedicate Centenarului Marii Uniri cuprinde activități variate, pe măsura măreției evenimentului aniversat. Desigur, forța asociației noastre este dată de modul în care filialele județene, subfilialele acestora, reușesc să îndeplinească prevederile acestui program. Un program care a fost inclus și în multe din protocoalele de colaborare pe care le-am încheiat cu instituții ale Statului, cu structuri asociative. Cele mai multe dintre filialele noastre și-au făcut datoria și au marcat cum se cuvine acest important eveniment, poate cel mai important din istoria națională la început de secol XXI.

Ne-am propus și am dorit ca acest eveniment unic să fie sărbătorit în toți anii ce preced ziua de 1 decembrie 2018. Și ne-am mai propus realizarea unui obiectiv care nu a depins de noi: construirea la Alba Iulia a unui Monument al Marii Uniri, care să fie inaugurat chiar la 1 Decembrie 2018. Un monument laic, modern, pe măsura măreției evenimentului aniversat. Nu s-a vrut așa ceva? Nu s-a putut?! În ceea ce ne privește, am făcut toate demersurile posibile ca acest gând mai vechi al românilor să se împlinească. Până atunci, Catedrala Reîntregirii Neamului va rămâne singurul așezământ monumental, martor peste veacuri al Reîntregirii Neamului Românesc.

Oare Eroii nu ar fi meritat mai mult la împlinirea unui secol de la Marea Unire? Noi credem că da!

La mulți ani, România! ■

Greaua naștere a Unirii

Grigore BUCIU

Unirea este cel mai bun lucru care li s-a putut întâmpla românilor în întreaga lor istorie. Ea n-a fost însă o simplă întâmplare. A fost rezultatul unui joc politic inteligent dus într-o conjunctură primejdioasă, prin asumarea unor riscuri enorme. Imperiile se destrămau în jurul României sau se transformau radical și dramatic, cum s-a petrecut în Rusia, dar românii n-au putut avea siguranța că idealul lor se va împlini. Ba mai mult, după victoriile de la Mărășești, Mărăști, Oituz, din vara anului 1917, care au înclinat balanța războiului în sud-estul Europei, demonstrând că și experimentata mașinărie de război germană poate fi învinsă, România nu s-a putut bucura de rezultatele victoriei. Prin evenimentele care au urmat, a intrat într-o zonă de pericol suprem, văzând cu îngrijorare și tristețe că tot sacrificiul enorm pe care l-a făcut în anii de război ar putea rămâne gratuit, că toată măsura iscusinței și performanței militare din porțile Moldovei a fost degeaba.

Rusia cuprinsă de flăcările revoluției nu mai era sigură, nu se mai putea conta pe ea ca partener de alianță și nici ca factor constitutiv al frontului de apărare.

Victoriile obținute în acea vară au fost aproape în întregime ale românilor. Trupele rusești s-au implicat simbolic și sporadic în luptă. Tocmai această vulnerabilitate a alianței l-a făcut pe generalul Constantin Christescu să ezite în luarea deciziilor de luptă, ceea ce i-a adus înlocuirea de la comandă cu generalul Eremia Grigorescu, care va deveni eroul de la Mărășești.

Cei un milion de soldați ruși risipiți în Moldova nu mai erau dispuși să lupte pentru o cauză pe care nu o simțeau a lor. Pe ei îi interesa ce se întâmplă acasă, dreptatea socială clamată de bolșevici fiind pentru ei mai importantă decât apărarea națională. Germanii ocupaseră Ucraina de nord, Kievul, și impuneau condiții. Țarul cel uns de Dumnezeu cu autoritatea supremă de drept divin nu mai exista pentru a ține în mână popoarele imperiului.

Disciplina era sub orice critică, ofițerii pierzându-și autoritatea asupra soldaților, ca efect al unei decizii a guvernului provizoriu. Trupele în dezordine plecau acasă, făcând în Moldova o mulțime de silnicii. Ba mai mult, se scindaseră în două, în funcție de simpatiile politice și se luptau între ele, transferând astfel războiul lor civil în România. Episodul cu ocuparea Socolei de către trupele devenite bolșevice e semnificativ. Dezarmarea acestora de către o divizie română a atras ostilitatea Rusiei bolșevice.

Diplomații români de la Petrograd au fost arestați. Lenin a considerat România ostilă, i-a declarat un fel de război și a hotărât sechestrarea tezaurului și a valorilor românești refugiate la Odesa și în alte părți.

România, pusă în situația de a se apăra circular, în condițiile în care nu avea trupe și material de război suficiente, trebuia să facă față și alungării pașnice a soldaților ruși.

Cartea războiului nu se jucase în Vest. Nimeni nu știa cum se va termina. Trădarea Rusiei prin armistițiul separat și prin pacea de la Brest-Litovsk punea sub semnul întrebării scopul final al războiului: destrămarea Imperiului austro-ungar. Germanii fac presiuni asupra României, privind încheierea armistițiului și apoi a păcii separate, în intenția de a scoate România din război și a o anihila ca stat. Deja se fac planuri în Vest de împărțire și anexare.

Țările Antantei, preocupate de interesele lor, propuneau părăsirea de către rege și guvern a Moldovei și retragerea armatei spre Odesa, în vederea unei probabile joncțiuni.

În aceste condiții extrem de periculoase, politicienii români în frunte cu regele își joacă inteligent cartea națională. Despre unire nu se mai putea vorbi, nici spera. De altfel, Brătianu avertizase de la început că intrăm în război pentru Ardeal, dar s-ar putea să pierdem războiul.

Regele era autoritatea supremă. Pentru a nu se implica, a predat conducerea armatei lui Averescu. Așa nu era nevoit să semneze și să oficializeze armistițiul de la Focșani, încheiat pe 26 noiembrie, pe care-l hotărâseră în Consiliul de Coroană. Condițiile erau grele, dar ofereau o perioadă de acalmie, în așteptarea unei victorii în Vest. Franța și Anglia s-au arătat deranjate de armistițiu, dar n-au dat soluții. Brătianu și guvernul își dăduseră demisia pentru a avea argumente în negocierea păcii. Generalul Averescu devine prim-ministru, ia act de condițiile impuse de germani pentru semnarea păcii. Erau devastatoare, cedarea Dobrogei, trecerea lanțului Carpatic în interiorul Austro-Ungariei, despăgubiri, spolierea fără rușine a României. Averescu își dă demisia. Preia guvernul, cu acceptul Regelui Ferdinand, Alexandru Marghiloman, progerman, în ideea că ar putea trata cu germanii. Totul este în defavoarea României care abia mai respiră ca stat, redus la Moldova.

În aceste condiții, Basarabia decide să se unească cu România, condiționat de la început. E cel mai mare dar pe care românii și l-au putut face lor înșiși, de-a lungul întregii istorii.

Germanii încurajează această unire din 27 martie 1918, sperând să diminueze astfel interesul României pentru Ardeal. Însă presează pentru încheierea păcii și demobilizarea trupelor române. Ceea ce se și întâmplă. Pacea e semnată în condițiile impuse de Puterile Centrale, negocierile sunt formale, dar Regele și Parlamentul nu o validează niciodată. Acest gest și ordinul de mobilizare cu puțin înainte de căderea Puterilor Centrale ne-au salvat la tratativele de pace.

Nemții nu s-au retras din România după semnarea păcii. Abia când Antanta își trece diviziile peste Dunăre, încep să părăsească teritoriul românesc.

Bucovina se unește cu România în condițiile în care era disputată de Ucraina și Austria, apoi de Ungaria, devenită roșie sub Bela Kun - în tendința de a se uni cu sovietele lui Lenin.

Unirea de la Alba Iulia a fost marea îndrăzneală și reușită a românilor. Voința unanimă a maselor de români stimulate de politicieni, preoți și dascăli, a făcut Unirea. Fără acest gest de autodeterminare, pe care Antanta nu-l putea nega dacă dorea dezmembrarea imperiilor ca efect al războiului, statul unitar român nu s-ar fi putut împlini.

Dar până la unirea efectivă și instalarea administrației românești era încă drum lung. Granița Unirii stabilită de aliați pe Mureș. Românii au forțat și au respins treptat autoritățile ungurești. Granița cu Ungaria era pe aliniamentul Satu Mare - Ciucaș - estul Aradului, pe munți adică. Bela Kun atacă și românii resping atacul și trec Tisa, ajungând la Budapesta. Nu e un război de cucerire ci de anihilare a bolșevismului și a pretențiilor lor asupra Ardealului unit cu România.

Dobrogea rămâne ocupată de bulgari prin condițiile preliminare ale păcii de la București, sârbii ocupă Banatul cu acordul Franței. Toate acestea se întâmplă după ce românii din Ardeal, Banat, Bucovina, Basarabia își folosiseră dreptul la autodeterminare garantat de marile puteri învingătoare.

Unirea va deveni efectivă și recunoscută abia după încheierea Tratatului de la Trianon, când într-adevăr toate provinciile istorice se limpezesc și administrația românească intră în funcțiune peste tot. Dar nu e liniște încă. Ucraina forțează granița și în Basarabia și în Bucovina. E nevoie ca armata română să alunge bandele de bolșevici nostalgici care nu se împacă, desigur, cu pierderea Basarabiei. Reținerea tezaurului românesc pare a fi de fapt prețul Basarabiei.

Unirea românilor s-a născut greu, printr-un mare sacrificiu de război, printr-o mișcare politică abilă făcută printre pericole imense, cu riscuri de neimaginat.

Dacă stai să vezi întregul tablou al complicațiilor de tot felul și al mișcărilor ca pe tabla de șah, îți vine să crezi că cineva de deasupra noastră, o forță divină, a mișcat piesele cu premeditare, pentru a se împlini, în final, visul de unire.

Unirea - cea mai mare realizare a noastră - trebuie să o purtăm în suflet, să o ocrotim și să facem din țara noastră grădina în care să trăim mai bine, conduși cum trebuie de conducători care cinstesc acest trecut dramatic al nostru. ■

EVENIMENT

Sărbătoarea tuturor românilor 17 mai, Ziua Înălțării, Ziua Eroilor!

În fiecare an întreaga suflare românească prăznuiește - într-a 40-a zi de la Învierea Mântuitorului Iisus - Înălțarea Sa la Domnul. La această sfântă prăznuire - prima mare sărbătoare creștină de după Sfintele Paști - este alipită sau mai bine zis integrată și Ziua Eroilor, așa cum a fost ea stabilită prin lege încă din perioada interbelică. Este ziua în care tot românul își comemorează eroii jertfiți pe altarul Patriei întru dobândirea independenței, libertății și suveranității sale.

La București și în toate filialele din țară, ceremoniile dedicate Zilei Eroilor, înscrise în cadrul manifestărilor Centenarului Marii Uniri, au adus un omagiu celor care s-au jertfit pentru întregirea neamului românesc. Manifestarea de la București organizată de Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” a avut loc la Cercul Militar Național, în prezența unui numeros public.

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, împreună cu filiala sa din municipiul București, a organizat manifestarea în 15 mai, cu două zile mai devreme, din simplul motiv că, în ziua de Înălțare, membrii lor sunt antrenați în ceremoniile oficiale, organizate la nivel național. Asistă la depunerea de coroane de flori la Mormântul Eroului Necunoscut și la alte monumente și cimitire, o lege a protocolului de stat superficială și nedreaptă neincluzându-i în ceremonie nici pe ei, nici pe veteranii de război, nici pe militarii în rezervă și în retragere. În aceste condiții se depun coroane și flori pe furiș, toți aceștia și copiii din școli, pe care ar trebui să-i învățăm să fie patrioți.

Sala de spectacole a Cercului Militar Național a fost plină, iar pentru participanți au vorbit, pe larg, despre eroi și patriotism, despre pace și război, despre neutralitate și dreptul istoric,

By RoZa Zah

O parte dintre organizatori și interpreți, reuniți la final de spectacol

despre credința creștină și apărarea țării, generalul de brigadă în retragere Radu-Șerban Dan - prim-vicepreședintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, colonelul în rezervă, profesor universitar dr. Petre Otu - director adjunct al Institutului pentru Studii Politice de Apărare și Istorie Militară, preotul dr. Florin Șerbănescu, consilier patriarhal.

S-au spus lucruri interesante despre identitatea națională, despre oameni de excepție care s-au comportat în situații de luptă, și după aceea - prin comemorarea eroilor - într-un mod cu totul deosebit.

În partea a doua a manifestării au omagiat eroii și românitatea, prin cântec și poezie, Ansamblul Artistic «Doina» al Armatei, condus de Stelian Ungureanu, grupul de copii „Cornețenii” de la Centrul Cultural din localitatea Cornețu, județul Ilfov, pregătit și dirijat de colonelul Marius Crucianu.

Flautistul Nicolae Maxim și percuționista Ilinca Lorenz, de la Filarmonica „George Enescu”, au interpretat trei piese muzicale dedicate eroilor. Domnul Nicolae Maxim a recitat două poezii patriotice. Și-a dat concursul și actrița Doina Ghițescu, de la Ansamblul „Ciocârlia” al Ministerului Afacerilor Interne, iar solistul Iustin Popa a interpretat o priceasnă ardelenescă, de prin părțile Sibiului.

Toate aceste forțe, cu excepția Ansamblului, au fost mobilizate de Cercul Eroilor de la Colegiul economic din Șoseaua Viilor, București, în cadrul căruia activează, condus cu discreție și hărnicie de profesoara și poeta Lucreția Nechifor.

Totul s-a desfășurat privegheat de un mănunchi de margarete și o lumânare aprinsă sub drapelul de identificare al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Evenimentul a fost moderat de Grigore Buciu, vicepreședinte al Asociației, iar Brigada de Gardă „Mihai Viteazul” a asigurat trompetul și militarii, ca simbol al legăturii dintre trecut și prezent.

O manifestare - evocare, un gest omagial al Recunoștinței pentru cei care și-au dat viața pentru noi și pentru țara în care trăim! ■

Grupul de copii „Cornețenii”, invitații ANCERM

Solistul de muzică populară Iustin Popa

Flautistul Nicolae Maxim și percuționista Ilinca Lorenz

EVENIMENT

Medalia Centenarului realizată de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria"

Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", organizație neguvernamentală, cu statut de utilitate publică, a realizat o medalie a Centenarului Marii Uniri, care va fi oferită, în semn de înaltă prețuire, personalităților care și-au adus de-a lungul anilor o contribuție importantă la promovarea cultului eroilor români în țară și în străinătate.

Autorul proiectului medaliei este generalul de brigadă în retragere Petre Stoica, președinte de onoare al Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", pasionat pictor și grafician, care se află la a 14 medalie realizată sub egida asociației noastre.

Medalia este confecționată din alamă aurită, are diametrul de 70 mm și grosimea de 4 mm. Prezentată într-o cutie elegantă din lemn, cu catifea în interior, medalia va fi însoțită de o Diplomă de Excelență.

Pe aversul medaliei, în partea centrală, se află harta României Mari, cu toate provinciile

istorice, așa cum arăta ea în anul Unirii. În exergă, sus, este scris cu litere de tipar: CENTENARUL MARI UNIRI DE LA ALBA IULIA. În partea de jos, tot în exergă, scrie: 1918 - 1 DECEMBRIE - 2018.

Deasupra conturului hărții, în partea de sus, stă scris cu litere de tipar: ROMANIA, iar în partea de jos: ÎMPLINIREA VISULUI DE AUR.

Pe revers, în partea centrală, se află Semnul Aducerii Aminte, care are în partea de jos inscripția PENTRU PATRIE, iar în partea de sus, în semicerc, inscripția GLORIE ETERNĂ EROILOR NEAMULUI. Acest semn exprimă ideea că Marea Unire a fost posibilă și s-a întemeiat pe jertfa supremă a ostașilor Armatei române căzuți pe câmpurile de luptă ale Primului Război Mondial. În exergă, este scris simetric, cu litere de tipar: ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ CULTUL EROILOR «REGINA MARIA».

Medalia Centenarului Marii Uniri a fost confecționată de S.C. TEKART SRL București.

Aflat în al 90-lea an de viață, generalul de brigadă Petre Stoica este fericit că își încununează activitatea în cadrul Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria», pe care a condus-o aproape un sfert de veac, cu o medalie dedicată Centenarului Marii Uniri: «Este o mândrie și o onoare pentru mine că, la vârsta de 90 de ani pe care îi voi împlini peste trei luni, am reușit să realizez o medalie închinată celui mare mare eveniment al anului 2018: Centenarul Marii Uniri». (D. R.) ■

EVENIMENT

Reflecții culturale la Centenar

Sub genericul **“Centenarul Unirii, reflecții culturale”**, în ziua de 14 martie 2018, la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” au avut loc două evenimente culturale a căror simbioză perfectă s-a bucurat de aprecierile sincere ale participanților: vernisajul expoziției “Războiul Reîntregirii prin exprimări artistice” și Gala Premiilor “Dragalina” ale Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”. Desigur, cele două manifestări sunt rodul unei bune colaborări între două instituții care, iată, de ani buni și-au găsit punți comune în folosul cunoașterii istoriei și a eroilor. Evenimentul a fost deschis de colonelul Petre Neață, directorul Muzeului Militar Național “Regele Ferdinand I”, care, în calitate de gazdă, le-a urat “Bun venit!” celor prezenți și și-a exprimat disponibilitatea pentru colaborarea și în viitor cu Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria”.

Războiul Reîntregirii prin exprimări artistice

Ambianța acestui eveniment cultural a fost creată prin expoziția *Războiul Reîntregirii prin exprimări artistice*, special organizată și vernisată la deschiderea Galei Premiilor “Dragalina”. Practic, expoziția a avut două componente: prima, *Secvențe ale războiului reîntregirii reflectate în artă*, cea mai consistentă prin compoziție și mesaj, a cuprins în exclusivitate opere de artă din patrimoniul Muzeului Militar Național - lucrări de o mare valoare artistică, executate îndeosebi de artiști consacrați în arta memorialisticii Primului Război Mondial - din colecțiile *Picturi, Sculpturi și Desene*; a doua componentă, *Bârladul, capitală militară, 1916-1917*, a fost o expunere complementară, de artă fotografică, realizată de Cercul Militar din Bârlad, din cadrul Regimentului 52 Artilerie Mixtă „General Alexandru Tell”, prin

coordonarea maistrului militar principal Lucian Ursu, șeful C.M. Bârlad, și a colaboratorului său, profesorul Maricel Proca.

După cum se știe, în prima mare conflagrație mondială generalul Constantin Prezan, aflat la conducerea Marelui Cartier General, prin *Ordinul Circular nr. 9400 din 23 iunie 1917*, a „atașat un grup de plasticieni” la Secția 3 Adjutantură M.C.G., cu sarcina de a immortaliza realitățile de pe câmpurile de luptă ale Patriei. Fără a detalia, amintim că acestui subiect i-a dedicat, de curând, un interesant studiu istoric de artă dr. Adrian-Silvan Ionescu, cu titlul: „Plasticieni sub arme, 1917-1918”, în catalogul de expoziție: *Atelier de front. Artiști români în Marele Război, 1916-1918*, Muzeul Național de Artă, București, 2018.

Expoziția a adus în atenția publicului iubitor de artă și de istorie opere ale artiștilor atașați Mareului Cartier General, dar și ale altora. De pildă, au fost expuse picturile: *Retragerea din 1916; Ostaș român și Soră de caritate*, ale lui Emilian Lăzărescu; *Doi ostași români din 1916-1918*, de Costin Petrescu; *Scenă din primul război mondial*, de I. Isac; *Regele Ferdinand I*, de C. Cătălin; *Ofițer rănit*, de D. Stoica, cel care avea să lucreze ca pictor-restaurator la Muzeul Militar Național în perioada 1920-1927. De D. Stoica au fost realizate

Expoziția de fotografii inedite, propusă de Cercul Militar din Bârlad, înfățișând pe regele Ferdinand, principele Carol și membrii Misiunii Militare Franceze în popasul lor bârlădean spre Iași, în 1917.

și cele patru tablouri expuse, care-l înfățișează în ipostaze diferite pe generalul Ioan Dragalina, care a făcut jertfa supremă pentru înfăptuirea României Mari, în toamna anului 1916. Lucrările respective au fost: *Generalul Dragalina la un post de observație cu câinele său Leul* (inv. 1737), *Generalul Dragalina rănit la brațul stâng, aflat în spitalul de campanie* (inv. 1738), *Generalul Dragalina - portret cu binoclu* (inv. 1739), *Generalul Dragalina cu bastonul* (inv. 1741). Toate aceste

desene au fost donate Muzeului Militar Național, în 1993, de Ioana Tudoriu Dragalina, una dintre nepoatele eroului și fiica comandorului Virgiliu Dragalina, cea care alături de sora sa, Opritsa Popa Dragalina, a instituit premiul ce s-a acordat în cadrul manifestării. Alături de desene și picturi, sculpturile etalate aparțin unor artiști consacrați, printre ei fiind: Oscar Han - *Grenadierul român, 1916-1918*; Spiridon Georgescu - *Grup de ofițeri, 1916-1918*; Gheorghe Leonida - *Ostaș rănit în*

Generalul Ioan Dragalina - portret cu binoclu. Ulei pe pânză, de D. Stoica

O imagine de la expoziția „Războiul Reîntregirii prin exprimări artistice”

primul război mondial; Richard Hette - *Cap de ostaș și Soldat român în post 1916-1918*. Legat de ultima piesă, este interesant de adăugat că ea a intrat în patrimoniul muzeului în 1949, în urma desființării Așezământului „Cultul Eroilor” (în 1948), moștenitorul Societății „Mormintele eroilor căzuți în război”, înființată la 12 septembrie 1919 și care a funcționat cu nume diferite în perioada interbelică (generic: „Cultul Eroilor”), în prezent având drept continuatoare Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”. De același context istoric ne-au amintit și lucrările: *Piatra de hotar*, a lui T. Burcă; Însemnul „Aducerii Aminte”; Însemnul „Ferdinand I” și bronzurile: „Cultul Eroilor” și 1916-1919 – f. autor.

Prin lucrările sculpturale expuse am încercat să înfățișăm, ca un corolar – am putea spune -, pe lângă multiplele ipostaze ale ostașului român de pe fronturile Războiului Reîntregirii, și unele arme din primului război mondial. Dintre aceste de piese amintim: *Scenă de luptă din primul război mondial*, de Al. Severin; Șarjă de cavalerie, de Gh. Tudor; „Soldat român la atac”, 1917, de E. L. Goue; *Ostaș român din Regimentul 32 „Mircea” atacând*, 1917, realizare a lui Spiridon Georgescu care amintește de impresionantele lupte de la Mărășești; *Doi ostași români gata de atac*, *Oituz*, 1917 și *Soldat român la atac*, 1916-1918, de Ion Jalea; *Revoluționari ruși pe front*, de C. Cebotarev, 1959. Victoria de la finalul mării confruntări militare a fost reflectată prin lucrarea *Ostaș român cu drapel*, 1917, sculptură de Dimitrie Mățăoanu.

Sfârșitul războiului, cu consecințele sale pentru locuitorii țării, a fost sintetizat prin lucrarea: *Blestemul unei țărănci*, de I. Lordănescu. În particular, aceasta amintește nu numai de luptele de la Mărăști, dar și de reconstrucția de după război a acestei așezări, prin Societatea „Mărăști”. De altminteri realismul mesajului este întărit prin inscripția: *Lasă-l să-i putrezească oasele aici unde mi-a dărâmat casa*, ceea ce ne trimite la momentul de după victorie, când localnicii din Mărăști s-au întors din pribegie la casele lor și au găsit totul praf și pulbere! Mai este de precizat că această operă a fost donată generalului Alexandru Averescu de către membrii Societății

„Mărăști”, în fruntea căreia a fost, ca președinte de onoare, încă de la înființare, din 1917, și până la sfârșitul vieții sale (1938). Este vorba de societatea care s-a ocupat în toată perioada interbelică de construirea pe fostul front al Armatei 2 române (cea care a susținut ofensiva de la Mărăști între 9-19 iulie 1917) a numeroase obiective comemorative, printre care tronează la loc de cinste Mausoleul eroilor.

Blestemul unei țărănci se adaugă și ea celorlalte opere de artă care ne amintesc de prefacerile epocii tranzitorii, de la democrație la comunism, pentru că a intrat în patrimoniul M.M.N. după desființarea Societății „Mărăști”, în 1948. Prevederile timpului stipulau trecerea patrimoniului acesteia inițial la Așezământul „Cultul Eroilor”, iar ulterior la M.Ap.N., respectiv la M.M.N. Desigur, succinta prezentare reflectă doar o parte din patrimoniul M.M.N. pe domeniul prezentat, în expunerea de bază și în colecțiile sale specifice aflându-se alte neprețuite opere de artă care ilustrează participarea României la Războiul cel Mare.

Având caracter temporar, etalarea exponatelor s-a menținut până la sfârșitul lunii mai 2018. Fiind coordonatorul acesteia, aduc mulțumirile mele și pe această cale colegilor care au contribuit la întreaga organizare: mr. Ion Pințoiu, pl.maj.adj. pr. Adrian Neagu, pl.maj.adj. Ioniță Valeriu, Tuas Gabriela, Pandele Cristian, Leuștean Melu, Dinu Aurel, Bursuc Nicolae, Călcâi Romeo, Hasnaș Elena, Lili Florea, Simionescu Adrian, Camelia Marin, Dana Caraman, Mihaela Petria, Petre Valeriu.

De asemenea, îmi exprim întreaga recunoștință față de toți cei care au contribuit la realizarea manifestării, îndeosebi pentru conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, față de colegii de la Bârlad și importantele personalități prezente, precum și pentru toți vizitatorii care ne-au trecut pragul expoziției pentru a admira inestimabilele mărturii de memorialistică, parte integrantă din patrimoniul sacru al Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”. ■

Valeria BĂLESCU

EVENIMENT

Așadar, a IV-a ediție, 2017, a Galei Premiilor „Dragalina” ale Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” s-a desfășurat miercuri, 14 martie 2018, la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” din București și s-a bucurat de o audiență pe măsura prestigiului pe care și l-a dobândit de la an la an. Este aceasta, dacă vrei, și o încurajare pentru organizatori, dar și un semn de respect și prețuire pentru eforturile pe care le fac încă de la prima ediție două distinse familii de medici români, stabiliți în Statele Unite ale Americii. Este vorba de familia dr. Valentin și Opritsa Popa Dragalina, din Elk Grove, California, și familia dr. Cornel și Nina Dumitriu, din New York.

Juriul acestei ediții a fost format din prof. univ. dr. Ioan Scurtu, prof. univ. dr. Visarion Neagoie (președinte), prof. univ. dr. Petre Otu, general de brigadă (r) Grigore Buciu (din partea

Gala Premiilor „DRAGALINA”, ediția a IV-a, 2017, și-a desemnat câștigătorii!

publicului) și colonelul dr. Florin Șperlea.

Lucrările premiate au fost prezentate de membrii juriului, care au înmănat și diplomele cuvenite, după cum urmează:

Marele Premiu „Virgil Alexandru Dragalina”, în valoare de 1000 de dolari SUA, a fost înmănat de prof. univ. dr. Ioan Scurtu colonelului în retragere Remus Macovei, autorul volumului *„De la Turtucaia la Budapesta. Prinusul de sânge al militarilor conștanțeni în campania 1916-1919*, apărută la Editura Next Book, Constanța.

Premiul special al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, în

valoare de 500 dolari SUA, a fost înmănat de prof. univ. dr. Petre Otu pentru lucrarea: *Bătălia de la Mărășești, 24 iulie/6 august - 21 august/3 septembrie 1917*, apărută la Editura militară, sub semnătura lui Dumitru Preda și Nicolae Ciobanu, și de colonelul dr. Florin Șperlea pentru volumul de memorii intitulat *Note de război. 1916 în primul val*, apărut la Editura Junimea, din Iași, și aparținând eroului Ioan R. Marinescu, adnotat prin grija nepoatei acestuia, doamna Irina Nelson.

De remarcat faptul că Gala premiilor „Dragalina”, ediția a IV-a, 2017, dedicată Centenarului Marii Uniri, recompensează

La microfon: colonelul dr. Florin Șperlea. În plan secund, de la stânga la dreapta: ambasadorul Dumitru Preda; Lucian Ursu, șeful Cercului Militar din Bârlad; profesorul Ioan Scurtu; generalul Visarion Neagoie; doamna Irina Nelson; colonelul dr. Petre Otu.

trei lucrări care ilustrează în registre diverse, cu talent și acribie științifică, participarea Armatei române la prima conflagrație mondială. O notă de apreciere aparte se cuvine adresată doamnei Irina Nelson care, așa cum remarca istoricul Florin Șperlea, a știut, cu minuțiozitatea specifică cercetătorilor din domeniul științelor exacte (domnia sa fiind fizician), să reconstituie epoca în care a scris unchiul său, sublocotenentul erou Ioan R. Marinescu - rănit în luptele pentru apărarea capitalei în toamna anului 1916 și decedat la scurtă vreme după aceea.

Ca de fiecare dată, și la această gală, generalul de brigadă (r) Grigore Buciu, moderatorul acestei prestigioase manifestări cultural-științifice, a ținut să-i aducă printre noi, în stilul său retoric inconfundabil, pe cei care au făcut posibilă această competiție a excelenței în cercetarea istorică, sponsorii Premiilor "Dragalina".

De departe, de dincolo de Ocean, mesajul domnului

dr. Cornel Dumitriu s-a făcut auzit prin vocea generalului de brigadă (r) Radu-Șerban Dan: "...Vă rog să reamintiți Juriului, participanților și Asociației, că de aici, de departe, așa cum am spus și altădată, D-vstră pare să aveți imensul privilegiu, mult râvnit de oricine, cel puțin în perspectiva ce se proiectează aici, de a călători și a servi, în sânul Eroilor noștri, ... un Cortegiu solemn, pe care îl adăpostiți în încăperile alegorice ce le aparțin ... Casa Asociației..., precum sunt adăpostiți și în sufletul românesc!.. Și spun toate acestea fără nevoia de a măguli, ci numai pentru a vă da o măsură a Măreției care transcende, aici, în lumea largă, cu privire la truda și gija cu care toți, acolo, acasă, vă aplecați asupra unui Patrimoniu sacru. Cinste tuturor !".

La rândul său, distinsa doamnă Opritsa Popa Dragalina, ne-a transmis un mesaj de apreciere și îmbărbătare: "Lucrările premiate ilustrează sufletul patriotic al românului și fac un apel către noua

generație: "Cinstește-ți eroii, iubeste-ti țara și niciodată nu-i uita pe cei care au pus bazele Marii Uniri". În numele familiei Dragalina și Dumitriu, încă o dată mii de mulțumiri tuturor cercetătorilor și organizatorilor. Recunoștință juriului și în mod special celui care a instituit acest premiu, colonelul Dumitru Roman. Sper, cu voia Domnului, să ne reîntâlnim în 2019, la Gala următoare a Premiului "Comandor Virgil-Alexandru Dragalina"!

Și ca îmbărbătarea doamnei Opritsa Dragalina să se adeverească chiar de pe acum, iată o veste cu adevărat emoționantă: doamna Irina Nelson a propus extinderea premiilor Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" cu un altul, care să poarte numele eroului sublocotenent Ioan R. Marinescu, în valoare de 500 de dolari SUA.

Așadar, Gala Premiilor "Dragalina" s-a încheiat! O nouă ediție, a V-a, își așteaptă concurenții! ■

La microfon,
doamna
Irina Nelson

COMUNICAT

Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, pe anul 2018, Ediția a V-a

În anul 2018, Asociația Națională Cultul Eroilor «Regina Maria» organizează ediția a V-a a Premiului „Comandor Virgil Alexandru Dragalina”. Premiul este în valoare de 1000\$. Pe lângă premiul principal se mai acordă un premiu special în valoare de 500\$.

Premiul „Comandor Virgil Alexandru Dragalina” se va acorda celei mai valoroase lucrări apărute în anul 2018, având ca domeniu de cercetare participarea armatei române pe câmpurile de luptă ale războaielor din 1877-1878; 1913; 1916-1919; 1941-1945 (analize ale unor bătălii; memorialistică de război, biografii ale unor personalități militare; soarta prizonierilor de război; militari dispăruți pe front; monografii ale unor opere comemorative de război etc.). Pentru aceeași tematică, juriul va mai acorda un *premiu special*, în valoare de 500\$.

Condiții de premiere. Sunt considerate eligibile pentru a fi premiate lucrările în limba română editate în anul 2018. Nu vor fi luate în considerație lucrările reeditate sau cele de ficțiune.

Lucrarea câștigătoare a premiului va fi stabilită de un juriu a cărui componență va fi aprobată prin decizia Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. În cazul în care vor fi mai multe lucrări cu același număr de puncte, departajarea se va face în funcție de punctajul obținut la criteriul: valoare științifică.

Începând cu această ediție, a V-a, se instituie Premiul «Erou sublocotenent Ioan R. Marinescu», în valoare de 500\$, care se adresează generației tinere din învățământul preuniversitar, membri ai cercurilor «Cultul Eroilor» din școlile gimnaziale și colegiile liceale, și se acordă pentru cea mai valoroasă creație (evocare, portret, povestire, amintire) pe tema «Eroul din familia mea». Lucrarea, așa cum o cere și tematica, trebuie să aibă la bază un caz real, un fapt eroic cunoscut în familie. Textele propuse pentru concurs nu trebuie să depășească șapte pagini A4, culese la computer, la un rând și jumătate, corp de literă 14.

Autorii care doresc să participe la concurs sunt rugați să trimită lucrările pe adresa: Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Bd. Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București.

Termenul limită de depunere a lucrărilor (cărților): 30 noiembrie 2018.

Premiile vor fi înmânate la începutul anului 2019.

Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

REMEMBER

S-au împlinit în această vară, la 18 iulie, 80 de ani de la moartea Reginei Maria a României (1875-1938). În „memoriile sale”, în care n-a iertat pe nimeni, pe drept sau pe nedrept, Constantin Argetoianu are câteva rânduri memorabile: „Oricâte greșeli va fi comis regina Maria, înainte și după război, războiul rămâne pagina ei, pagină cu care se poate făli, pagină care se va așeza în istorie la loc de cinste. O găsim în tranșee printre combatanți în rândurile înaintate, o găsim în spitale și în toate posturile sanitare printre răniți și bolnavi. O găsim de față la toate adunările care încercau să facă puțin bine. Nu a cunoscut frica de gloanțe și de bombe, cum nu a cunoscut teama și scârba de molimă sau nerăbdarea față de eforturile așa de des inutile, provocate de dorința ei de mai bine. Regina Maria și-a îndeplinit datoria pe toate fronturile activităților sale, dar mai presus de toate pe acela al încurajării și ridicării moralului aceluia care o înconjurau și care au trebuit să decidă, în cele mai tragice momente, soarta țării și a poporului său. Se poate afirma că, în răstimpul pribegiei noastre în Moldova, regina Maria a întrupat aspirațiile cele mai înalte ale conștiinței românești.”

Mai presus de aprecierea lui Argetoianu mi se par paginile marelui gazetar Pamfil Șeicaru, el însuși erou al Marelui Război, distins cu Ordinul „Mihai Viteazul”, pagini scrise acum 80 de ani, chiar la moartea Reginei Maria. Să ne plecăm frunțile la o comemorare așa de mare și să nu-i uităm numele niciodată!

*80 de ani de la
moartea Reginei
Maria a României*

Regina Maria, august 1917

**de Pamfil
ȘEICARU**

Înălțimea zotănită de vijelia proiectilelor se liniștise... «Cireșoaia» părea pustie - și liniștea se răsfirea prin desișul lăstarilor, printre rețelele de sârmă, îngăduindu-ne să ne facem fiecare bilanțul pierderilor.

Cobora în noi o apăsătoare tristeță - în care se cuprindea temerea de ziua următoare, îndoiala dacă ne vom mai întoarce cândva acasă, părerea de rău pentru toată această tragică sortire. Gânduri precise - niciunul nu ar fi putut articula: clocotea în noi ceva confuz și haotic -, unduiri vagi ca volutele de fum într-o încăpere în care s-a fumat o întreagă noapte... Frânți de oboseală, toți, după o zi de cumplită

încercare a rezistenței nervilor, sub prăpădul unui năpraznic bombardament de artilerie.

Nu eram totuși atât de nenorociți... În definitiv, tot trebuia să fim mulțumiți că nu ne ciopârțise nici o schijă, că nici un glonț nu ne sfredelise... Și ne bucuram încă, astfel, de liniștea vremelincă a sectorului, de efemera îngăduință de a mai privi ceea ce ne înconjura, fără să mai înfruntăm senzația de spaimă, teroarea morții de pretutindeni pânditoare...

Regimentul nostru - 17 Mehedinți - era cel care mai cu deosebire încercase crunte pierderi: fiecare batalion, fiecare companie își avea sfârșiate și rărite rândurile. Prin plutoane ne muncea pe care fiecare

aceeași obsedantă întrebare, tot chinuitoare: "Reîncepem oare a doua zi atacul?"...

Era o incertitudine istovitoare, prielnică unei alternări de tristeță și de senină înfruntare, de curaj proaspăt și de trainică descurajare. Ordonanțele noastre, ale ofițerilor, cutreerău prin toate părțile, în căutarea de știri precise: perseverenți reporteri - admirabili prepelicari de vești - știa să anticipeze ordinele, vestindu-ne când vom schimba sectorul și când aveam să fim sortiți să ne mai încercăm o dată șansele vieții...

Înserarea ne învăluia dinspre deșis... Oamenii începeau să pară cenușii; dela mică distanță, chiar, abea le mai distingeai contururile. Visam toți o noapte liniștită - să ne putem înșfârșit odihni și noi trupurile martirizate de extenuare... Și vestea s-a ivit deodată prin besnă, ca o miraculoasă surpriză - știrea a prin svon cu o uluitoare repeziciune: «Regimentul nostru va fi retras de pe front - iar ofițerii și soldații propuși spre decorare vor pleca la Târgul-Ocna, unde Însuși Majestatea sa regele Ferdinand le va prinde pe piept răsplata bravurii.

Nu provoca prea mare interes, designarea celor propuși: prea puțini se preocupau de această selecție. Aveam, toți, sentimentul unei egalități depline în înfruntarea curagioasă a primejdiilor: de aci, valoarea cu totul relativă pe care o acordam propunerilor făcute de superiorii noștri.

Dar aveau propunerile, de data aceasta, un preț deosebit: cei distinși spre a fi decorați

aveau să-L vadă pe Rege.

Avea Suveranul pentru noi, cei din linia tranșeelor - pentru toți acești luptători cari hotărăm de destinele Nației, prin tenacitatea curagiului sau prin netrebnicia fricei, avea Regele Ferdinand un prestigiu și un sens cu mult mai complex decât l-ar fi putut cuprinde o rece, o lapidară definiție.

Îl iubeam, fiindcă Se dăruise întreg țării - cu o dramatică simplitate.

Îl iubeam în măsura în care ne durea că fusesem îngrămădiți în Moldova, că nu putusem rezista aceluia cumplit tăvălug german.

Îl iubeam - fiindcă El singur cîntina să creadă în noi...

Niciodată noțiunea de REGE nu s-a confundat mai desăvârșit cu noțiunea de PATRIE: niciodată aceste sacre icoane nu s-au logodit într-o mai emoționantă identitate decât în acele vremuri de generos și inutil eroism, de biruințe fără a doua zi...

Și m-am bucurat ca niciodată, la vestea că voi sta în fața Regelui Ferdinand...

N-am dormit toată noaptea, firește... Coborând de pe Cireșoaia, am orbecat în noapte pe drumuri neștiute, pentru ca în zori să ne aflăm la locul poruncii.

Dar care dintre noi mai simțea oare oboseala?...

Clocotea în noi toți febra nerăbdării, sporită de încă o veste: va fi prezentă și REGINA, acolo...

Era Ctitora războiului nostru - EA...

Era inspirata interpretă a năzuințelor Națiunii noastre - era neînvinsa vitregiilor destinului.

Era REGINA MARIA...

Am ajuns la locul indicat - și am privit, căutând din ochi augustele siluete regale. În mijlocul unui pâlc de uniforme, am zărit silueta albă a Reginei Maria: înainta spre noi, mândră, dominatoare - pășea alături de Regele Ferdinand, cu o imperceptibilă și grațioasă legănare...

Când s-a apropiat de frontul nostru zâmbetul acela domnesc, privirile Ei ne captivaseră atenția, sufletul, ochii: căuta să ne descifreze pe chipuri gândurile, să ne smulgă taina voințelor, să frângă în unii îndoiala, să deslănțuie năpustirile unor nuoi și mai temerare înfruntări ale morții...

Regina Maria avea priviri de "Șef" ursit să comande, să înviorze curajurile ofilite, să afle la cei pe cari îi mână spre asalt nebănuite rezerve de energie, de voință a depășirii...

A urmat ceremonia decorării. Pe rând - după ce ne fixa pe piept decorația ordinului "Mihai Viteazul" - Regele ne îmbrățișa... Eram năvălit de sfieală - simțeam nerăbdarea unei mândre bucurii, așteptând să-mi sosească rândul. Între timp - cât dura scurgerea camarazilor mei din față - auzeam frânturile de fraze pe cari le rostea Suveranul: găsea pentru fiecare ceva mai potrivit, mai colorat, mai expresiv... Știa Regele Ferdinand să dea acestei solemnități un accent de caldă familiaritate - o nuanță de iubire părintească. Și avea o vagă înlăcrămare în ochii luminați de un zâmbet, de infinită bunătate. Ochii cei mai blânzi pe cari i-am privit vreodată, în afară de privirile

mamei mele...

S-a apropiat între timp și Regina Maria de rândurile soldaților: înfiripa la întâmplare sprintene întrebări - trecea dela un ostaș la altul. A prins să vorbească, căutând să afle din care parte a țării erau. În chipul cum formula aceste întrebări, în flexiunile graiului, în priviri, punea o undă de maternă prietenie, o blândețe ce învingea sfielile și încuraja firescul replicii, sinceritățile pline de pitoresc.

- Ți-e dor de casă?...

- Da, Majestate!...

- Te-ai întoarce?...

- Când vom isgoni pe Nemți, că altfel, așa, am fi de batjocură!... Cum să intrăm în sat, cu frunțile plecate?...

- Și crezi tu că isbutim?...

- Îi răzbim, Majestate, că

dreptatea este cu noi!... Numai păcătoșii aștia de Ruși nu țin frontul!... Nu le arde să lupte... mereu sunt puși pe fugă!... Cum s-or opinti mai tare în ei Nemții, fug toți ca iepurii... Păcat de ei!... Grași, voinici, mulți - dar n-au nici un curaj!»...

- Asculta Regina Maria, îmboldind aceste mărturisiri de o curată sinceritate... Se desfăta respirând graiul popular - se complăcea să evadeze din tot ce forma protocolul fad al oficilaității.

Rând pe rând au prins apoi curaj soldații, descătușați din strânsoarea sfelii: tot mai sprintene au devenit răspunsurile lor, de o pitorească vioiciune. Și neconținut râsul fermecător al Reginei răsplătea aceste regăsiri țărănești sub haina ostășească.

Cine ar mai fi crezut acum că

aceste chipuri ale unor soldați însulețiți, cu ochi strălucitori de veselie, erau fețele unor oameni cari de patru nopți nici măcar nu ațipiseră - străjuind în măști individuale, rezistând mereu reînnoitelor atacuri vrăjmașe?...

Ca o zână, risipind în aer vraja acelui zâmbet tămăduitor, Regina Maria dăruise zilei prospețimea unei dimineți de primăvară...

Când și-a luat "ziua bună", au răspuns soldații și ofițerii în cor, într-un strigăt spontan: "Împărăteasă să Vă vedem, la Alba-Julia!"...

A mulțumit Regina Maria cu o cuceritoare înclinare a capului: a răspuns cu atâta discretă eleganță, ca și când ar fi mulțumit unei ambasade de nobili seniori. Surâdea cu delicată feminitate - dar în suflet și în priviri ducea o neînfrântă certitudine de isbândă.

Ce mai puteau născoci considerațiunile strategice - într-adevăr -, ce prețuiau expozeurile tehnice asupra situației militare de pe toate fronturile, când Regina adorată de Neam și de Oștire smulsese presentimentelor populare descifrarea enigmaticului viitor?...

...Și ni se îndepărta Regina, scandând în majestatea mersului Ei fluid urarea smerită a soldaților, ecoul depărtat al întregii țări, chemarea apropiată a Victoriei.

Din tălăzuirea năzuințelor românești, Ea a cules o certitudine - și apoi a fluturat această încredere ca o flamură, rămânând neclintită la straja acestui magic stindard... Puteau să se abată toate vitregiile sorții,

iscoadele perfide ale îndoiiilor se puteau insinua: dar regina Maria rămânea nestrămutată, în furtună...

Mai tare decât oricând, atunci când totul părea să se năruie.

Mereu mai mândră, cu fruntea regească tot mai sus - înălțând neconținut privirile Ei de nuanța azurului, pentru ca peste vremelnica întunecare a sorții să zărească soarele biruinței la orizont...

A fost cea mai tare credință care a străjuit, atunci, destinul românesc. Și credința aceasta radia, contagioasă - fascina siguranța privirilor: calmul cu care Ra accepta nenorocul trecător al armelor intimidă... Peste poticnelile atâtor trudiți ai îndoelii - Regina Maria flutura neclintita, neînvinșă Ei credință în ROMÂNIA MARE...

... Pe un platou din preajma Troțuşului - aproape de Târgul Ocna, prin august 1917 - Regina Maria purta în priviri profeticele luciri ale victoriei: o deslușea cu halucinantă certitudine - Ea, inspirata Sybillă - atunci când în preajma noastră se surpa totul.

"Împărăteasă să Vă vedem, la Alba-Julia!"...

...Urarea soldaților nu fusese decât ecoul certitudinii pe care o purta Doamna țării în suflet.

... Peste neîndurata vânturare a anilor și peste uitări, deasupra umbrelor șterse ale atâtor fanate amintiri, va stărui în sufletul câtorva luptători icoana luminoasă a Reginei Maria din dimineața acelei zile de August 1917: Doamna Victoriei noastre... ■

(Curentul, anul XI, nr. 3762, duminică 24 iulie 1938)

Alexandru Marghiloman și unirea Basarabiei cu Regatul României

Alexandru Marghiloman s-a născut la 27 ianuarie 1854, la Buzău, ca fiu al bogatului om de afaceri Iancu Marghiloman și al Irinei născută Izvoranu. Absolvent al Institutului „Schewtz-Thyerin” și al Colegiului „Sântu Sava” (1860-1870) – unde a fost coleg cu Constantin Hârjeu, viitorul general și ministru de război în guvernul său – a urmat Facultatea de Drept de la Sorbona (1870-1878), unde și-a susținut doctoratul în anul 1878.

După absolvire, la 8 ianuarie 1881, a fost procuror la Tribunalul Ilfov. În anul 1883, a demisionat, iar un an mai târziu a fost numit avocat al statului. În anul 1890, s-a căsătorit cu Eliza Știrbei, nepoata domnitorului Barbu Știrbei și sora prințului Barbu Știrbei; cei doi au divorțat mai târziu (1906), Eliza căsătorindu-se cu Ion I. C. Brătianu (1907).

La începutul activității sale politice, tânărul Marghiloman a cochetat cu ideile liberale, ca mai apoi, atras de personalitatea lui Titu Maiorescu, să adere la doctrina conservatoare. A fost liderul Partidului Conservator din anul 1914 și până la moartea sa, în anul 1925².

La 6 noiembrie 1884, a fost

ales deputat în Colegiul I Buzău. A făcut parte din guvernele conservatoare, deținând funcțiile de ministru al Justiției (martie-noiembrie 1888; decembrie 1891-octombrie 1895), al Lucrărilor Publice (noiembrie 1888-martie 1889; noiembrie 1889-martie 1890), al Afacerilor Străine (iulie 1900-februarie 1901);

Alexandru Marghiloman (Fototeca Arhivelor Naționale Istorice Centrale)

al Internelor (decembrie 1910-martie 1912), Finanțelor (octombrie 1912-decembrie 1913). A fost prim-ministru din 5/18 martie 1918 până la 24 octombrie/6 noiembrie 1918.

După catastrofala defecțiune a armatei rusești, guvernul condus de Ion I. C. Brătianu – Take Ionescu a demisionat (26 ianuarie/8 februarie 1918). Noul guvern condus de

Alexandru Averescu (numit la 29 ianuarie/11 februarie) nu a reușit să reziste pe scena politică. La sugestia lui Ion I. C. Brătianu, regele Ferdinand I-a chemat, la Iași, pe Alexandru Marghiloman pentru a-l desemna să formeze *un guvern de sacrificiu*. Omul politic conservator a acceptat funcția de prim-ministru într-un moment foarte dificil pentru România. Evenimentele politice s-au precipitat la începutul anului 1918 în defavoarea României, care a fost nevoită să încheie, la 5/18 martie, la Buftea, Tratatul preliminar de pace cu Puterile Centrale, în baza căruia au început la București, la 9/22 martie, tratativele în vederea încheierii păcii³.

În urma intervenției și a solicitării făcute de guvernul basarabean, Marele Cartier General român a ordonat, la 7/20 ianuarie 1918, ca două divizii de infanterie și două de cavalerie să pătrundă în Basarabia. Astfel, după ce s-a luat hotărârea ca trupele române să nu se amestece în viața internă a Basarabiei și să nu organizeze tribunale de război, trupele Diviziei 11 Infanterie, comandate de generalul Ernest Broșteanu, au intrat în Chișinău la 13/26

ianuarie 1918. Prezența trupelor române în zonă a asigurat liniștea populației și a pus capăt anarhiei bolșevice.

La 27 martie/9 aprilie 1918, Sfatul Țării întrunit la Chișinău a hotărât unirea Basarabiei cu România. Alexandru Marghiloman a fost cel care a primit actul unirii.

În memoriile sale, pline de culoare, notează:

„8 aprilie. Chișinău. Călătorie de noapte cu Hârjeu, Mitilineu, Corteanu, Gârleșteanu, colonel Condescu, general Mircescu și alții. Oprire lungă în gara Ghidighiși (proprietatea lui Botezatu). Nu trebuie să sosim prea devreme ca să nu supărăm dulcile obiceiuri rusești. În gară, la ora 10, companie de vânători

Mă duc, oricând s-o încheia viața mea, cu conștiința mea în pace. Am greșit poate mai des decât socotesc, dar gândul mi-a fost totdeauna curat și mi-am iubit țara (...). Eu am intrat în politică bogat și ies sărac, dar cu mâinile curate”, au fost ultimele cuvinte scrise de Marghiloman în însemnările sale politice.

cu drapel pe peron; pluton de husari basarabeni, trupa republicii; un veteran, generalul Brăiescu, se prezintă ca ministru de război. Miniștrii locali, afară de Inculeț care vine mai pe urmă. Explicație: viața începe la ora 11; se lucrează până la ora 3. Se prânzește lung, mult, încet, fumând; seara din nou cină târzie; culcare la ora 3 de dimineață. Am făcut experiența chiar în acea seară.

Intrare în oraș cu automobilele în cortegiu, pluton de roșiori în frunte și în urmă, ofițeri lângă trăsurii. Cu mine am pe Inculeț; Hârjeu ia pe Ciugureanu. Puțină lume pe străzi; se adună numai în fața hotelului. Nepăsare? Ostilitate? Mi se explică că, înștiințat seara, în ajun la ora 10 și surprins de ora matinală (?), Guvernul n-a putut să ia nicio măsură. De altfel, primarul Schmidt, vrăjmaș

Prim-ministrul Alexandru Marghiloman semnează Tratatul de Pace de la București (Fototeca Arhivelor Naționale Istorice Centrale)

al unirii, s-a încrucișat cu noi, ducându-se la gară, pe când noi o părăseam.

Politicește am făcut un mare pas: Stere asigură că avem majoritatea. «Am făcut 28 de discursuri, spune el, și s-au făcut kilometri de vorbărie». Constat că toată lumea se agită, dar nimeni nu face nimic lămurit și, mai ales, nu pare a înțelege că timpul e lucru de preț. Oare țarismul i-a făcut așa? Nicio voință și, mai ales, un tembelism mai mult decât oriental, dacă e cu puțință.

Uniunea Proprietarilor nu ia în seamă și disprețuiește tot ce e la putere. Trimit pe delegați la Sinadino, care pare-se trebuia să mă primească la el, dar Guvernul, cu drept cuvânt, s-a împotrivit. Inculeț s-a hotărât, mi-a dat asigurare; dar Țiganko îi combate influența și divide grupurile țăranilor, al cărui lider nediscutat fusese până atunci Inculeț.

Sosim la hotel «Londra», cartierul nostru general. Primesc pe miniștri; sosește apoi arhimandritul Gurie, vice-ministru pentru Culte: a aflat

că în Biserica din România se face multă politică și se arată îngrijorat; liniștesc temerile sale. Cazacu și Cădere mă pun în curent cu tratativele; pentru ei e o boală a voinței care pricinuieste toate șovăielile. Stere intră, iese, lucrează, vede diferitele partide și-mi spune: «Trebuie să fac pe nebunul cu nebunii și pentru unii revoluționari să mă arăt mai aprins ca ei. Un pas de trecut: îi vom pune în 6 luni la același nivel cu restul țării». Vizite oficiale. Seara, la dl. Herța, prânz de 40 tacâmuri. Prințesele Trubețkoi și Cantacuzino, dna Gore, dna Istrati și fiica sa, multe doamne; după 12 concert Enescu, Barozzi, doamna Dicescu. Nicio vorbă de politică.

9 aprilie. Împotriva obiceiului de a se scula la ora 11, astăzi toți găsesc mijloc să fie matinali. Un asalt puternic al lui Savenko în chestiunea proprietății: marii proprietari ar fi răspândit zvonul că le vom înapoia proprietățile. Stere aduce formula unui compromis între grupuri; primesc clauzele, modificându-le puțin. Găsesc

mai ales un articol final care lasă Constituantei grija să regleze tot. Acest compromis e privitor, deci, la perioada de tranziție. Vizitele lui Roman Dolivo-Dobrovolski, mare-mareșal al nobilimii din Basarabia, și a lui Pisariievski, mareșal al nobilimii din Bender, mă obligă să le spun că proprietarii trebuie să aibă răbdare și, mai ales, să se pregătească să ia parte la alegerile de Constituantă; Guvernul nu le va fi atunci ostil. În du-te, vino, dimineața trece repede. Iau masa în grabă, primind în același timp. La ora 3 ½ ne ducem la Sfatul Țării: ar fi voit să mai întârzie un ceas, dar mă opun. Fără escortă și numai cu civilii, în plus Mircescu. Când intrăm, sala întreagă aclamă; câțiva îndărătnici stau nemișcați pe locurile lor, dar fără să protesteze sau să manifeste. Pronunț un discurs vibrant, puternic aplaudat și dau citire condițiilor formulate; pentru a respecta suveranitatea lor declar că părăsesc palatul, dar îi rog să păsească la acte.

Ne ducem la Cercul Militar; un ceai foarte bine servit. Toți generalii și ofițerii superiori prezenți. Așteptăm cu înfrigurare. Pe la ora 7, colonelul Condeescu vine să anunțe că putem merge la Sfat, căci se începe despuierea votului. Prin 80 de voturi se hotărâse că votul va avea loc prin apel nominal și deschis. Când urcăm scările, în mijlocul unei emoții de nedescris, ni se anunță că prin 86 voturi, contra 3, plus 35 abțineri, Unirea a fost votată.

”Pacea de la București, din aprilie 1918, cu toate consecințele ei dureroase pentru statul român, a fost pentru Alexandru Marghiloman unica modalitate de a înșela, prin tergiversare, vigilența și aroganța prezumtivului învingător, în așteptarea orei astrale când România, cu ajutorul lui Dumnezeu și sacrificiul armatelor române și aliate, își va putea înfăptui destinul său istoric, formarea României Mari”, scrie Nicolae Peneș, în „Alexandru Marghiloman – lordul valah”

Vreau să felicit pe Stere: o criză de lacrimi îl aruncă în brațele mele. Cazacu plânge. Generalii se îmbrățișează cu deputații. Hârjeu, cu ochii umezi, îmi spune că nu va uita niciodată că i-am permis să trăiască alături de mine această oră de neuitat. Toți sunt așa de mișcați încât nu pot vorbi. Eu însumi, amintindu-mi tot ce m-au făcut să îndur, nu pot să descleștez dinții.

În sfârșit, ședința solemnă trebuie să înceapă. De data aceasta sosisem cu escortă de cavalerie și cu toți generalii. Înconjuțați de ei intrăm în sală, luminată ca ziua și înțesată de lume.

Inculeț proclamă votul și declară că Adunarea (nu lipseau decât 13 deputați) a adoptat decizia blocului moldovenesc ca să se unească cu România. Mă urc la tribună și declar că «În numele poporului român și al Regelui său Majestatea Sa Ferdinand I (ovații) iau act de hotărârea Sfatului și proclam Basarabia unită, de data aceasta pentru totdeauna, cu România una și nedivizibilă». (E o adevărată frenezie).

Adaug: «Să ne înclinăm în fața geniului rasei noastre care a permis poporului Basarabiei să-și păstreze vie, printre veacuri, scânteia care la prima suflare a libertății a aprins inimile lor, și să salutăm adânc pe acești oameni (arătând pe cei de la Guvern), care fără preocupări egoiste, putând să rămână conducătorii unui Stat, au voit mai bine să fie servitorii unei națiuni».

Ne ducem apoi la Catedrală,

unde Gurie, după ce a ținut o scurtă cuvântare și a proclamat pe Rege și pe Regină Suverani ai Țării, a slujit un Te-Deum. Foarte multă lume.

La ora 9 în sala Cazinoului dau un prânz de 220 tacâmuri Sfatului Țării și notabililor orașului. Toată lumea, inclusiv proprietarii mari, au primit cu grabă invitația mea.

Părăsesc Chișinău la ora 1 dimineața⁴.

Peste ani, generalul Constantin Hârjeu, evocând personalitatea lui Alexandru Marghiloman și evenimentele la care a fost martor, constată, cu amărăciune, că Partidului Conservator nu i s-au recunoscut meritele în realizarea visului unei României Întregite în favoarea Partidului Liberal, sperând într-o dreaptă judecată a istoriei:

„După Basarabia ne vine Bucovina. După aceasta ne vor veni, cu ajutorul Celui de Sus, și celelalte ținuturi românești. Visul nostru de veacuri se preface în aieva. Istoria României Mari începe să se scrie acum sub domnia fericitului Rege Ferdinand, și guvernul conservator credea că i se va recunoaște, și lui, partea ce i se cuvine alături de celelalte guverne, care, de la 1912 până astăzi, au contribuit la ridicarea României... Da, dar chiar astăzi, guvernul conservator demisionează după cererea Regelui și trece puterea unui guvern provizoriu de pensionari și generali, pe care istoria politică a României îl va

numi «Guvernul de Antegardă al Partidului Liberal». Acesta în curând va reintra în drepturile sale imprescriptibile...»

Când țara a fost aruncată în prăpastie de nepriceperea unui guvern liberal, acesta a părăsit pe furie puterea, lăsând altora greua sarcină de a o scoate din prăpastie. Când țara a fost ridicată de unde căzuse și s-au arătat zilele bune, guvernul care-și făcuse datoria e lăsat la o parte pentru a da locul celor care se dosise. Desigur că, dacă zilele rele continuau, guvernul conservator ar fi fost lăsat să-și ducă crucea până în vârful calvarului. Dar istoria dreaptă și nepărtinitoare va ști să scoată în curând adevărul de sub obroc, și atunci acest guvern de sacrificiu și ilustrul său șef își vor găsi răsplata în sufletul și recunoștința unui întreg popor⁵. ■

Dr. Luminița GIURGIU¹

NOTE

1. Comisia Română de Istorie Militară; Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”.

2. *Alexandru Marghiloman un mare român*, Editura MADLinotype Buzău, 2018, editor Cosmin Iovan.

3. Alexandru Marghiloman, *Unirea Basarabiei cu România-Mumă 27 martie 1918*, editor Stelian Neagoe, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I.C. Brătianu”, București, 2018, p. 7.

4. Alexandru Marghiloman, *Note politice*, vol. III, Editura Machiavelli, București, 1995, pp. 123-126.

5. *Lui Alexandru Marghiloman. Omagiu cu prilejul unei îndoite aniversări. Prietenii și admiratorii lui*, Tiparul Cultura Națională, București, 1924, clișeele Marvan, pp. 174-178.

În anii grei prin care trecea țara, femeile române, rămase acasă, au făcut sacrificii enorme pentru a-i ajuta pe cei plecați pe front. Curajul, abnegația, sacrificiul, dăruirea, alinarea, tratarea suferințelor bolnavilor, răniților, organizarea, conducerea spitalelor, cantinelor conturează imaginea femeii în efortul națiunii acelor ani eroici... Ele nu trebuie uitate, așa cum faptele lor dăinuie și vorbesc despre iubirea lor de țară.

Maria Manciulea, „Eroina de la Olt”

În vara anului 1916 Armata română trecuse Carpații, marcând începutul eliberării sfântului pământ românesc. Printre cei care i-au ajutat pe ostașii noștri s-a numărat și tânăra Maria Manciulea din satul Părău, județul Brașov. Cunoscând bine locurile, a indicat traseul și chiar a condus trupele, arătându-le calea cea mai bună pentru a evita amplasamentul inamicului care era bine organizat, înconjurat cu rețele de sârmă ghimpată, cuprinzând copacii de pe marginea râului Olt. Generalul Lupescu, comandantul Brigăzii 6, a aflat de la Maria informații importante referitoare la efectivele trupelor inamice, la locurile în care era amplasat armamentul greu al acestora. Ofițerii români căutau informații

Eroine ale războiului de reîntregire națională

despre locul prin care Oltul ar putea fi traversat, în liniște, în așa fel încât adversarul să fie luat prin surprindere. Aici își aduce Maria contribuția. Unghiul Fagului era locul ideal pe unde se putea face traversarea: apa era mică și, aspect deosebit de important, locul nu era apărat de trupele inamice. În urma acestor informații, locotenent-colonelul Stelian Alexandrescu, comandantul Regimentului 30 Muscel, staționat în Părău, decide ca ostașii români să treacă Oltul într-o seară de la începutul lunii septembrie. Maria Manciulea a condus soldații. Meritele eroinei au fost evidențiate de Constantin Kirițescu: „Trecerea Oltului a fost înlesnită în această regiune prin devotamentul unei tinere române,

Maria Manciulea din comuna Părău. Din proprie inițiativă, s-a oferit comandantului român și i-a arătat un loc de trecere favorabil, neapărat de dușman. Condușe de eroica fată, trupele au trecut râul și au căzut în spatele dușmanului care, formidabil rețrașat și înarmat cu o mulțime de mitraliere, aștepta ca încercarea de trecere să se facă prin singurul loc cunoscut și dominat de el”. În paginile ziarului „Universul”, la începutul lunii noiembrie 1916 sunt amintite fapta curajoasă a Mariei, care “s-a oferit să servească de călăuză unui regiment de infanterie, care avea misiunea să atace inamicul care se găsea pe malul opus al Oltului. A intrat cu primii ostași în apă și i-a condus cu cel mai desăvârșit curaj prin ploaia de

Maria Manciulea călăuzind soldații Regimentului 30 Muscel, în toamna lui 1916

gloanțe, contribuind astfel la reușita atacului”.

Rememorând acele momente curajoase, Maria Manciușlea își amintește, în 1968: „spre miezul nopții (poate mai târziu), am pornit în fruntea Regimentului 30 dorobanți „Muscel” însoțită de un căpitan pe nume Giuglan și de alți doi ofițeri. Înainte de a ajunge la malul râului am făcut popas aproape de satul Veneția de Jos, unde l-am așteptat și pe colonelul Alexandrescu, comandantul aceluia regiment. La Olt am fost prima care am pășit în apă, ținând de mână un soldat. Celorlalți militari le-am spus: „Nu vă fie frică, eu cunosc vadul, nu vă puteți îneca!” și așa au pornit după mine, cu armele deasupra capului și ținându-se unul după altul, toți soldații și ofițerii regimentului. Apa ne venea până la piept, iar albia râului era cam bolovănoasă. De aceea, unii dintre ostași se mai împiedicau și cădeau. Regimentul a trecut cu bine Oltul și nu am auzit nici atunci și nici mai târziu să se fi înecat un militar. După trecerea Oltului m-am ținut și eu după ostașii Regimentului 30 „Muscel”, care, înaintând pe malul râului, au căzut în spatele întăriturilor despre care-i vorbisem comandantului brigăzii. Deoarece aveam hainele ude și îmi era frig, când am ajuns în primul sat le-am schimbat cu altele pe care mi le-a procurat un căpitan de la o femeie”. Acțiunea a fost benefică pentru trupele române care se plasează în spatele liniilor inamice, anihilând practic toată pregătirea defensivă construită

în acest perimetru, și având ca rezultat capturarea a peste 700 de prizonieri din tabăra adversă.

Pentru faptele și meritele sale, a fost decorată cu medalia „Virtutea militară”.

Măriuca, cea mai tânără eroină

Măriuca Zaharia (1905 - 1917). A intrat în istorie, drept cea mai tânără eroină, la numai 12 ani. Era o copilă dintr-un sat al județului Vrancea. Despre ea, istoricul Dumitru Almaș scria: „Maria sau cum o alintau prietenii, Măriuca, trăia în satul Răzoare, la casa bunicului ei, Ion Zaharia. Frontul a ajuns în dreptul

înalt și stufos din livada lui Moș Zaharia. Un ostaș urca în vârful aceluia pom, se așeza pe ramurile mai groase, ascuns în frunze. Și de acolo, cu un binoclu, supraveghea mișcările dușmanului. Ceea ce vedea, povestea sergentului care sta jos, la tulpina nucului, cu receptorul telefonului în mână. Sergentul transmitea artileriștilor, prin telefon, cele văzute”.

Atunci când soldatul a fost împușcat, Măriuca a urcat în copac și a transmis informații din acel punct de observație. În acest fel, din nucul din grădina bunicilor, copila și-a adus contribuția la victoria de la Mărășești, transmitând în ziua fatală de 19 august.

Cu toate rugămintele bunicului, Măriuca a refuzat să coboare din nuc și i-a răspuns:

Mormântul Măriucăi Zaharia aflat în Mausoleul de la Mărășești

satului lor și acolo se dădea o cumplită bătălie între armata română și cea germană. De aceea satul a fost evacuat, toți sătenii și-au luat ce au putut fiecare și au plecat în altă parte, la adăpost, în munți. Numai moș Ion Zaharia a rămas în casa lui. A săpat șanț adânc în livadă. Aici se ascundea ori de câte ori nemții bombardau satul. S-a întâmplat ca soldații români să instaleze un post de observație tocmai în nucul cel

„Vreau să fac și eu ceva pentru Țară!”. A căzut răpusă de glonțul unui soldat german. Mausoleul de la Mărășești adăpostește rămășițele Măriucăi.

Figura Măriucăi și curajul său au devenit subiectul filmului artistic „Baladă pentru Măriuca”(1969), realizat în regia lui Constantin Neagu. ■

prof. Mihail IPATE

Surâsul Basarabiei

La 27 martie, anul acesta, am sărbătorit Unirea Basarabiei cu România în urmă cu 100 de ani. Dar în prezent, ca urmare a unor vitregii ale vremurilor, Basarabia nu mai este în granițele sale istorice și firești.

Oare ce-i rezervă viitorul? Va mai reveni vreodată la Patria Mamă?

Am urmărit atent evoluția situației din Republica Moldova începând cu perestroika. Am fost la Chișinău înainte de 1989, am fost la podul de flori de pe Prut în mai 1990, și iarăși am revenit la Chișinău. Primordial și esențial, am constatat unire-n cuget și-n simțiri.

Întăresc aceasta cu faptul că la înmormântarea lui Adrian Păunescu, poetul Nicolae Dabija preciza că pe timpul presiunii comuniste, luna după-amiază, basarabenii plecau de la serviciu, copiii chiuleau de la școală, bătrânii încetau treburile casnice iar străzile rămâneau pustii căci veneau cu toți să asculte Cenaclul Flacăra care pentru ei era cea mai importantă manifestare culturală, în care puteau să audă o vorbire românească curată și care le-a dat putere să reziste. Pe de altă parte, după momentul separării Republicii Moldova de fostul URSS, din august 1991,

în ambele țări au fost create și dezvoltate, în genere, aceleași instituții și tip de economie. Orientarea, cu toate stagnările și reculurile, este pro occidentală, care într-un viitor previzibil îi va permite să se unească din nou cu Patria Mamă.

În plus, acum România face parte din alianțe militare și structuri economice care îi vor permite să consolideze și să mențină respectiva unire.

Apoi se va urmări problema mult mai delicată cu sudul și nordul Basarabiei care samavolnic au fost înglobate la Ucraina, pentru care va trebui să creăm determinări în așteptarea momentului istoric favorabil.

Într-un gest profetic, la Ierusalim, la un kilometru de Mormântul Domnului, călugăria de la Așezământul Românesc ne-au luat-o înaintea! Pe peretele cancelariei au pictat, în foiță de aur, harta României Mari, cu granițele înconjurată de tricolor. Maica Domnului cu Pruncul în brațe țin, fiecare în câte o mână, tricolorul nostru românesc iar Tronul împărațesc se sprijină pe Carpați și Dunăre din care izvorăște prima strofă din poezia „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”.

Peste o vreme, vremi sau jumătăți de vremi, acestea se vor împlini inexorabil. Potrivnicii unirii sunt somați cu versul poetului care zice; „Nu puteți lega în lanțuri primăvara!” ■

**Căpitan (r) Ioan IONIȚĂ
Consilier Juridic ANCE"RM"**

Harta României Mari pictată la Așezământul Românesc de la Ierusalim

INEDIT

De la seceră la baionetă

Fragmentele de față au fost selectate, prin bunăvoința surorilor Ioana Nechita și Diana Cristev, din caietele manuscrise ale tatălui lor, scriitorul Nicolae Crevedia (1902-1978), intitulate Amintiri, parte integrantă din proiectul de roman Mămăliga.

Ele se referă la momentul mobilizării în cel de al doilea Război Balcanic (1913) și la luptele de la Bălăria (noiembrie 1916), așa cum au fost ele trăite de copilul de doar 11 ani, Nicolae Cârstea, viitorul poet și scriitor Nicolae Crevedia care și-a făcut debutul literar cu o poezie, publicată în revista «România eroică» din anul 1924!

Perioada evocată în rândurile de mai jos - marcată de al doilea Război Balcanic și de Primul Război Mondial - a reprezentat pentru viitorul scriitor sfârșitul copilăriei și o experiență formativă de care își va aminti peste ani. Prin valoarea lor expresiv-emoțională, ele alcătuiesc patrimoniul unei generații al cărei destin a fost determinat de evenimentele primei conflagrații mondiale, moment decisiv pentru mobilizarea întregii țări și pentru trezirea conștiinței naționale, ceea ce a dus la înfăptuirea Marii Uniri.

C-o să ne batem cu bulgarii se tot vorbea de vre-o doi ani, de când izbucnise Războiul balcanic. Cu turcii isprăviserăm la,77, pe grecii îi izgonise Tudor Vladimirescu, cu sârbii n-aveam nimic de-mpărțit, din timpurile de demult nu ne bătuserăm niciodată cu ei. Mai rămâneau bulgarii.

Nici cu bulgarii nu ne avuseserăm rău, până mai încoace. Dar auzeam că ei nu ne au la inimă, că oameni de-ai lor omorâseră un profesor de-al nostru, pe unul Mihăileanu, și se vorbea apoi de Silistra, de Turtucaia, care fuseseră ale noastre pe timpul lui Mircea cel Bătrân. Înspre Balcani, unde se ducea războiul, Bulgaria era vecina noastră cea mai însemnată și de ...„cu vecinu se bate omu”.

În „Universul” citeam mereu ce-a zis Titu Maiorescu, ce-a spus Take Ionescu, ce părere au Petre Carp și Nicu Filipescu, ce-are de gând guvernul bulgar, Danev ăla al lor mai ales, care cică era un om fățarnic, necinstit. Știam și de țarul Ferdinand, Nazone, cică avea un nas mare; știam cum îl cheamă pe regele Serbiei, pe al Greciei și pe sultanul Turciei. Enver Bey, Venizelos, Pasici, cel cu barba albă, mare cât o ninsoare, ne erau niște nume cunoscute. Nu de mult, la postul de jandarmi

Nicolae Crevedia

de la noi fusese adus un bulgar, un spion zicea lumea că este, un om tânăr. Nenu l-a cercetat o noapte-ntreagă, poate l-a și bătut. A doua zi l-a pornit la Clejani, legat cu mâinile la spate. Era un om pământiu la chip, întunecat, cu ochii nițel strâmbi. Fusesse mecanic, se spunea, pe undeva, pe la o moară, sau așa ceva. Lumea se uita curioasă și înspăimântată la el – era un bulgar și bulgarii pe la noi nu se pomeniseră; poate era chiar un spion...

Într-o zi, pe la nămiezi - eram la seceră pe moșia Băieților, seceram "la Păr" – auzim clopotul bisericii noastre că bate, bate într-una. Bătaia clopotului, o știam noi, nu era a mort, nici a sâmbătă seara și parcă nici așa, ca pentr-o zi mare.

- Ce-o fi? Ne oprirăm noi toți în grâul galben, în care în ziua aceea intrasem.

- Ce să fie? ne tot întrebam. Biserica se vedea departe în sat, pe deal, albă-albă, înaltă și clopotul trăgea, bătea într-una de parcă satul, țara întreagă luaseră foc.

- Mobilizarea, ce să zic, spuse Tata On. Voi nu vedeți că nu mai tace deloc...

- Asta să fie? încreți fruntea

Mama Floarea. Mobilizarea?

- Mobilizarea este și Tata On trânti secera-n pământ. Nu știți ce scria ieri în ziar? Trebuia să vină odată!

Oamenii ceilalți, îngroziți și ei, în grâu până la umeri, ascultau și se tot uitau spre noi, ne întrebau din ochi ce este – știu că noi primeam ziare. Tata le făcea semn spre miază-zi, spre Dunăre.

- Mobilizarea să fie, nea loane?

- Mobilizarea. Hai acasă!

După câteva clipe, auzim și pe ceilalți oameni mai depărtați:

- Mobilizarea, mobilizarea, iar clopotul bătea-bătea de-și rupea inima.

Un om al boierului se ivi apoi călare prin holdă:

- Mobilizarea, s-a sunat mobilizarea! Toată lumea pleacă acasă! Mâine, însă, toată lumea vine la secere, mai ales ai de n-aveți om care pleacă. S-a-nțeles? Vine acum și boierul.

Isprăvnicelul, pe calul lui pe care stătea drept în șea, era mândru nevoie mare de vestea pe care-o adusese. Parc-ar fi spus Judecata d-apoi. A sosit Judecata d-apoi! Dar toată lumea să fie mâine la secere. A dat pinteni apoi, ca un arhanghel și spre celelalte pâlcuri de oameni, care, la vestea unei bejenii, despiedicaseră caii, puseseră funia-n coarnele boilor și se duceau toți îndărăt la capul locului, la căruțe.

Am pornit și noi spre casă. Până-n seară mai era. Puteam să ducem adânc cele două

pogoane de grâu în care intraserăm dimineața. Boierul, domnul Vică, n-a venit. Clopotul a-nțetat și el. Ce ramăt s-a pornit în sat odată cu asfințitul! Satul era, tot, un cimitir, o vale a plângerii! Jeleau femeile de-și prăpădeau sufletul! Una-și jelea bărbatul, alta feciorul, fetele frățiorii aflați "sub drapel". Până seara târziu a ținut jeletul. Și în vremea aceasta, pe jar se frigea câte o găină, în apa pusă pentru mămăligă clocoteau ouă, în test se cocea o turtă sau o pâine, să-i pui omului în traistă...

Dimineața, oamenii, cei care aveau ordin de mobilizare, au și pornit la "unitate". Cei mai mulți au luat-o spre Videle, la gară. Erau din 5 Vlașca, mergeau la Giurgiu. Nimeni nu era vesel, nimeni nu chiuia. Cu trențe de opinci în picioare și cămăși curate pe ei, cu pălării pe cap, cu trăiștile pe șold, porneau oamenii la război. Pe

„Souvenir din București, 11 mai 1916. De la stânga la dreapta: eu, Maria D-tru Tronaru, Dumitru Tronaru și mama”.
Semnat: Nicolae Cristescu.

jos porneau, pe la Videle, erau așa, ca până la Bolintinul din Deal, vreo 18 kilometri, erau ei învățați cu drumul acesta; apoi căruțele era ordin să rămână toate în sat, pentru "rechiziție". Oamenii treceau, cete-cete, pe drum, își luau rămas bun de la lume; ei, oamenii, erau mai tari, aveau ochii numai ușor aburiți de lacrimi, dar femeile se sfâșiau, îi luau de gât și-i pupau:

- Unde pleci? Cui mă lași? Ce fac doar cu copiii, cu atâta muncă?

- Să ne scrii, maică, băiatu maichii, să ne scrii de pe-acolo cum te afli ...

- Nene, un-te duci, nene? Nene, nene, se frământau fetele, surorile. Până-n capul satului îi duceau.

Ei coteau toți pe drumul de la tușa Nița, pe sub deal, pâlcuri-pâlcuri de cămăși albe, pe drumul morii, apoi o luau pe drumurile și potecile știute de ei, pe moșiile galbene, coapte, spre gară, spre Videle, apoi la Giurgiu, la război. Toată noaptea umblaseră reflectoarele pe cer, spre Giurgiu, toată noaptea se ridicaseră sus, până la stele, apoi paloșele acelea de lumină cădeau pe Dunăre, la deal și la vale, ori luau la cercetare Muntenia toată, toate satele, să vadă mobilizarea, mișcarea trupelor, toate grânele noastre – ce le-ar mai fi-nărcat bulgarii!

Pe la prânz, alt ramăt la Primărie! Femeile-și duceau caii și căruțele la rechiziție. Ofițeri veniți de la Giurgiu, primarul, notarul și jandarmul – se făcuse o comisie – alegeau caii, dau

ordin apoi să-i scoată din ham; femeia, copiii săreau de gâtul calului și-n cele din urmă porneau acasă împingând căruța sau cu un singur cal cu oiștea bălăbănind. Se ridicau pentru rechiziție și căruțe, ba și hamuri și căpestre... Nimeni n-avea voie să crâcnească. Era război, stare de asediu. Și totuși, unele femei deznădăjduite ridicau glasul:

- Pe mine m-ați lăsat cu mâna la inimă și uite cutare cum se-ntoarce cu caii și cu căruța acasă, o ață nu i-ați luat!

- Unii mai aduc aici numai câte-o șchiopătură de cal, p-ai buni i-au ascuns în pădure. Așa-i drept?

- Mie mi-a luat doi feciori și acu-mi iau și caii și hamurile. Asta dreptate se cheamă că e pe lume? Am să merg până la Maiestatea Sa!

Ofițerii le luau cu duhul blândeții:

- Lasă, frate, că toată lumea va da câte ceva. O să vedeți...

Mai întărâțați erau plutonierii, jandarmul și capul comunei:

- Acasă, pleacă acasă! Tu nu vezi că e mobilizare, război? Vrei să te aresteze?

Și femeia pleca acasă cu socrul și c-un bilet galben în mână, bon de rechiziție-i zicea. Noi, copiii, ne-am petrecut toată ziua la Primărie să vedem mobilizarea, rechiziția, războiul! În fiecare seară priveam luminile acestea de la Giurgiu de se vedeau pe cer, reflectoare le spuneau oamenii. Se ridica deodată o pală de lumină drept în sus, până la stele, se lăsa lin pe

Nicolae Crevedia împreună cu tatăl său („Tata On”)

Dunăre. Reflectoarele cădeau și pe județ încoace. Bulgarii, de pe malul lor de la Rusciuk, spuneau oamenii, se uită noaptea în țara noastră, să vadă ce trupe avem, ce mișcări facem. Ce putea să fie decât război?

Nouă nu ne prea păsa de toată vânzoleala și de toată jalea aceasta. Tata, contingentul lui, n-aveau ordin de mobilizare, nu pleaseră la Videle; boii, căruța nu ni le luau, cai lua Statul de rechiziție, căruțe și hamuri. Și dacă l-ar fi luat și pe tata și boii și căruța și vacile și oile și nutrețul, toată curtea dacă ne-ar fi ridicat-o, știam că pentru Țară e totul, pentru Patrie, pentru război. Asta e o datorie sfântă! Inamicul trebuia înfrânt cu toate mijloacele, cu toate puterile! Vreo două-trei zile a ținut blestemul cu rechiziția. În timpul ăsta în ziar scria că trupele

române au și trecut Dunărea. Pe la Zimnicea au trecut. Iar pe mal se afla, călare, Maiestatea Sa Regele Carol I și guvernul, în frunte cu Brătianu. Fotografia era în ziar și mai scria că soldații noștri strigau: „În Ardeal, în Ardeal”, deși se îndreptau spre Bulgaria. Eu mă rugam și seara la culcare și la masă când ne-așezam și prin grădină, oriunde mă aflam: Doamne, Doamne, dă, Doamne, să nu moară nici un soldat din Armata Română! Iar când am citit în ziar că „trupele bulgare n-au opus rezistență”, că „armatele noastre înaintează spre inima Bulgariei”, parcă-mi părea rău. Cum să nu fie război, să nu fie luptă? Asta nu se poate. Asta nu se cade. Auzi, mobilizare fără război! Dar tot eu mă gândeam: nu se poate. Bulgarii sunt hoți, sunt șireți. Nazone și Danev al lui știu ei ce fac. S-au retras ca turcii la Plevna, să se-ntărească și-acolo să te ții bătălie! La Plevna, la Grivița, la Smârdan și la Opanez!

Dar trupele noastre au trecut și prin Plevna și pe la Grivița și pe la Smârdan și pe la Opanez – nu s-au luat piept la piept cu nimeni, trecuseră Balcanii, se îndreptau spre Sofia. Îmi venea așa, să plâng și să strig: ce înseamnă asta? Ce chibzuiesc, ce politică fac ai mari, ai noștri? Cum adică, soldatul român care-a răpus pe turci, să nu aibă el cinstea să dea piept cu bulgarii? Se pune Bulgaria cu România? Păi, praf îi facem! Și tot eu mă-ntorceam și gândeam: las, că știe el, Maiestatea Sa, „viteazul și înțeleptul nostru

Rege”, ce face. El a mai călcat pe câmpiile Bulgariei la '77, cunoaște terenul, pozițiile. Ah, și aveam o poftă să-i prindă ai noștri pe Danev și pe țarul Ferdinand, să-i facă prizonieri, ca pe Osman Pașa. Și să-i bage-ntr-o cușcă să mi-ți-i aducă la București! Să-i scoată din cușcă și să-i arate la lume; pe Danev de barbă să-l scoată și pe Nazone de nasul ăla mare! Mare cât un morcov, cât un fir de praz! Făcusem și-o poezie: „Bulgăroi, zarzavagii/se bat cu pătlăgele și cu gulii!”

Și dacă nu mureau de glonț și de ghiulele, ca la '77, ostașii noștri erau secerăți de altceva mai îngrozitor – de holeră! Ziarele au început să publice lungi liste de morți. Și în "Universul" am citit și numele unui om al nostru, din Crevedia: Lisandru lui Dinică, soldatul Dinică Alexandru din Regimentul nu mai țin minte care ... Ce trist, ce prăpădit eram când vedeam că sute și mii de soldați au murit! Nu mureau de glonț, nu cădeau vitejește "cu fața la inamic". Dumnezeu nu îmi ascultase ruga... Să moara Lisandru al lui Dinică, om bun, iubit de toată comuna, își făcuse casă nouă lângă Primărie. I-au rămas nevasta și copiii mici. Și ce moarte! De holeră! Ce povești, care mai de care mai grozave se spuneau despre holeră – că pe soldat îl picnește acum și până seara a și murit, că pe unii îi îngroapă de vii, în gropi cu var ca la ciumă, că pe alții-i împușcă de vii, ca să nu se mai chinuie; holera – spuneau muierile – e

o femeie-mbrăcată în alb, care vine noaptea în tabără la soldați și, pe când ei dorm, ea îi arată cu degetul: pe-ăsta, pe-ăsta! Adică pe ăștia să-i apuce mâine vărsătura, c-așa începe, cu amețeli și aiurare și până seara erau și aruncați, grămadă unul peste altul în groapa cu var...

Și nu numai holera ne întrista și ne indigna pe noi. Bulgarii se dedaseră la alte fapte mai ticăloase, la „atrocități”. În "Universul" se publicau zilnic astfel de fapte cumplite. Cele mai afară din cale ni s-au părut acelea despre niște femei bulgăroaice care au aruncat căldări cu apă fiartă pe soldații noștri, iar niște țărani i-au spânzurat pe câțiva bicicliști români cu bicicletele de gât, apoi le-au scos ochii. Așa erau arătați în ziar.

Nu mai puteam de mânie. Bulgarii însă au cerut pace. N-a fost război. Mai bine. Pacea urma să se încheie la București și pe la începutul lui august,

Ionel, fratele lui Nicolae Crevedia, în uniformă de vânător de munte

încolo, într-o seară, pe când ne întorceam cu vitele din miriștile Băieților, ne pomenim că ne prinde din urmă, pe sub Braniște, un chiot de oameni. Veneau călări, pe deșelate, pe caii lor pe care, trecând pe la Videle, îi găsiseră pe moșii, iar gârla o trecuseră pe la Vadul Băieților, pe la Bent, ca s-ajungă mai repede, mai de-a dreptul acasă. Erau demobilizații, cu aceleași cămăși albe, ceva mai ponosite, unii desculți, că era vară, alții în aceleași rupturi de opinci, cu trăiștile mai mult goale de gât.

Aproape șase săptămâni, atât ținuse „războiul”. Afară de Lisandru lui Dinică nu mai fusese nimeni doborât de holeră în campania din Bulgaria. Și dintre toate femeile, numai nevasta, copiii și neamurile lui Lisandru își smulgeau acum părul și întrebau pe oamenii care se întorseseră mai trași, mai arși de soare la chip, mai înspăimântați de vedenia războiului și a morții pe lângă care trecuseră: la spune, care-ați fost cu el, cum a fost?

*

Tot un răvaș ne-a vestit ceva mai târziu că în cutare zi, după 15 noiembrie, Regimentul 45 va trece prin Bălării, Bălăriile din Vlașca. Regimentul fusese luat de pe frontul din Carpați și dus să ia poziție la Naipu împotriva inamicului, care încercuise Muntenia. Am pus caii la căruță și-am luat în grabă drumul Epureștilor. Mama Floarea, sormea Oana și cu mine. Caii îi mâna Tătica de pe Deal.

Era o zi scurtă de toamnă, cu o după-amiază luminoasă. Prin satele prin care treceam domnea îngrijorarea. Vrajmașul se afla în județ.

De la Epurești am apucat la dreapta, spre Bălării. Era calea Ghimpaților către București și era înțesată de căruțe pline cu refugiați. Boierii din Oltenia și Teleorman își îngrămădiseră ce aveau mai de preț în câte-o căruță largă, vârfuită, trasă de câte trei-patru cai. Țăranii, câți mai rămăseseră prin părțile-acelea își urcaseră în căruță fetele mari, copiii, lăzile cu țoale și, în codârlă, porcul de Crăciun. În curte lăsaseră câinele urlând.

Mă uitam la toată lumea asta care fugea înspăimântată și-mi aduceam aminte din cărțile de școală în care citeam despre necazurile strămoșilor noștri de pe timpul năvălirilor. Numai că, muntele de-acum, în care-și căutau adăpost bieții oameni era Bucureștiul sau binecuvântata Moldovă. Pe sus, aeroplane de-ale noastre negre-vinete, aeroplane militare, zburau jos îngrozind și mai mult acest popor de bejenari. Credeau că sunt aeroplane germane despre care se auzise că împreună cu vestitul Zeppelin sfărâmaseră în mai multe rânduri și Capitala.

Gonind și noi cât puteam, am ajuns din urmă Regimentul 45. Un râu lung de soldați în vesteoane verzi, cu capele, cu mantăile colac în jurul gâtului, cu ranițele-n spate și puștile pe umăr, tot înainte, în pas de marș, spre Bălării. Pe de lături, ofițeri

cu săbii, cu cizme-n picioare ori chiar cu bocanci și moletiere. Unii mai plini, alții mai sprinteni, mergeau și ei tăcuți. Nu mai erau cum îi văzusem noi pe ofițerii noștri la București și nici veseli; chipul lor aspru era întunecat acum de fumul luptelor din Transilvania și din Predeal, de cele trei luni de când tot băteau pulberi și noroaie. Unele regimente, prăpădite de inamicul care se dovedise mai tare și cu mai multe meșteșuguri de doi ani de când ținea atâtea fronturi, se amestecaseră cu alți soldați. Astfel 5 Vlașca se contopise cu 45 Infanterie, care în timp de pace își avea tabăra tot la Giurgiu și era alcătuit tot din plugari de pe Neajlov. Un zgomot plăcut parcă, dar un zgomot de război îl făceau tesacele și gamelele goale ale soldaților în marș.

Eu priveam cu mare sete și cu fală râul verde care înainta. Regimentul românesc care mergea „la luptă”, așa cum vedeam în cărțile de clasă, cum făcuseră și străbunii noștri și părinții, mai încoia, la '77. Printre ei era și tata, neamuri, oameni din sat și eu eram mândru de ei toți; intrau chiar în noaptea aceea în foc pentru apărarea patriei cotropită de dușman. Nu-mi mai aduc aminte dacă în fruntea regimentului, al cărui cap nici nu se vedea de altfel, se afla călare colonelul și drapelul pentru care toți acești soldați trebuiau să lupte până la unu. Nu cu doi, nu cu patru, nu cu opt, cu doisprezece ochi de copil priveam la toate acestea

când, deodată, o auzim pe mama: uite-l pe Tudor! În clipa aceea, un soldat întoarce capul. Era chiar el, nenea Durică. Era mai slab acum, mai subțire și parcă mai tinerel. Sălta cu arma pe umăr de parcă nici nu călca pământul. Îi sta mai bine militar. Era al treilea din rând și cum ne-a văzut, a trecut la margine iar ceilalți doi au umplut golul. Nenea Durică, nepotul de soră al lui Tata On, era dispensat ca unic fiu la mamă văduvă, dar nu și scutit de mobilizare.

- Cumpania a treia unde e, Tudore? I-a întrebat mama.

- Neica Ion e mai-nainte.

Am mai schimbat două, trei vorbe și-am dat bice cailor s-ajungem compania a treia. N-am ajuns-o decât în sat, când s-a oprit regimentul și s-au risipit soldații pentru repaos. Tata On a venit la noi cu ochii înlăcrimați și înjurând: Dumnezeu mă-ti de secătură! Ce se-ntâmplase? Îi ceruse elevului plutonier T.R.Stănculescu, comandantul plutonului, să-i dea voie c-au venit nevasta și copiii să-l vadă. Drept răspuns acesta l-a lovit cu cravașa peste cap, peste capelă. Dumnezeu mă-ti, ți-arăt eu diseară când om intra în foc! Scrâșnea din dinți tata și-i scăpărau ochii mici, mai negri și mai înverșunați acum. Grozavul elev era feciorul popii Stănculescu din Obedeni, comună apropiată de-a noastră. Urmase Seminarul, dar nu-i plăcuse să se facă preot și intrase în Școala militară. I-am dat bunătați să mănânce lui Tata On, i-am chemat la masă

și pe nenea Durică, pe Dincă Antonescu și pe Marin Mugurel.

Alexandru Mândreanu s-a așezat pe un buștean și le-a scris părintelui și soției un bilet. Eram urcat la spatele lui, pe alt buștean și-i urmăream slova. Sublocotenentul scria și șoptea de parc-ar fi vorbit cu ai săi: „Dragă tăticule și scumpă soție, acum e 4 d.a. Peste câteva ore intrăm în foc. Întâmpinăm inamicul la Naipu. Rog vedeți de caii de care n-am avut parte să mă bucur.” M-am uitat cu drag la sublocotenentul Mândreanu Alexandru. Un ofițer mândru, poate cel mai înalt din regiment, subțire și nu prea, frumos, cu ochii negri, obrazul smead, un obraz de războinic adevărat. Avea cizme în picioare iar vestonul îi venea ca turnat.

Tata On era un soldat ca toți soldații. Ba parcă și mai rău, fiindcă el mergea de obicei nițel adus de mijloc și ranița, pușca și celelalte îl trăgeau mai în pământ. Marin Mugurel, scund dar bine închegat în umeri, era și el tot un om luat de la sapă și-mbrăcat în țoalele Statului. Mai bine-i sta lui nea Dincă Antonescu, om înalt ca porumbul, doar ochii îi avea albaștri în tot chipul lui înnegrit ca ogorul.

Dar frumusețea acestei tabere de oameni obidiți, care rupeau cu mâhnire din pâinea neagră cazonă, scurmând totodată cu câte-o ciochie în câte-o cutie de conserve, era tot Mândreanu Alexandru, nalt ca bradul, arămiu la obraz, în cizme, cu o călcătură de

adevărat militar. Îi luam seama și nu mă mai săturam de el și mi-l închipuiam la noapte, cum în lumina pe care o vor face ghiulelele sparte, va păși în fruntea companiei a treia cu chipiul pe frunte, cu sabia scoasă și ca Walter Mărăcineanu la Grivița își va îmbărbăta ostașii: După mine, băieți! Apoi, lovit drept în frunte de un glonț german, va cădea eroic, tot ca Walter Mărăcineanu. Pe spate va cădea.

N-am avut timp să mă mai gândesc ce se va-ntâmpla cu tata, cu nenea Durică și cu ceilalți oameni din comună. Din visarea mea m-a trezit, pe mine și pe toată lumea aceea care tăbărâse acum pe un puț, ne-a trezit goarna. Era adunarea. Au început numaidecât să zdrăngăne lingurile, gamelele, tesacele, armele. S-a sculat și tata, s-au ridicat repede și ceilalți, ne-am udat cu lacrimi și s-a dus fiecare la compania și plutonul lui.

Noi am pus ștreangurile la cai și-am pornit înapoi. La întoarcere, când tot așa, un alt regiment scurta și el satul Bălării pentru a intra și el noaptea în foc, dintr-o margine, un soldat tânăr, negru și el de nesomn și de-atâta drum, a strigat la noi: Moș Socrate, lele Floare, să spuneți în sat că m-ați văzut și pe mine...

Am întors capul după el, și-a mai aruncat și el privirea înapoi, încurcând pasul. Cine era soldatul acela oacheș și tânăr? Îl cunoșteam și nu prea. A, da, Ion al lui Ghighea, spuse mama.

El era. Mi-adusei aminte și eu. Bietu Ion! Ion al lui Ghighea era văcarul satului. Băiat de om sărac de pe Călugăreasca. Avea vre-o treizeci de ani când a plecat spre Videle la mobilizare. Ne-am pomenit cu el pe poartă.

- Lele Floare, n-ai vre-o cămașă mai ca lumea să-mi dai și mie? la uite ce-am pe mine. Și-a desfăcut pieptul, pieptul lui ars de soarele verii cu vacile pe islaz și ne-a arătat pe la subțiori o șuviță dintr-o fostă cămașă ponosită.

- Plec în război, leică Floare, și mi-e rușine să mă prezint înaintea morții așa, gol. Mama i-a dat o cămașă de-a tatei, el a zis bodaproste, a sărutat-o și a plecat mai luminat la chip.

Se înserase în Bulbucata. Câteva aeroplane, ca niște păsări uriașe cu aripile tari, vinete, zburau întărâtat încoace și-ncolo prin amurgul acela crud. Mânam, nu ne-ncurcam. Peste două ceasuri eram iarăși la noi în sat. Când am intrat în casă, se hâțâneau geamurile. Înspre Clejani și Ghimpați, pe-acolo, pe la Naipu, desigur, băteau tunurile, băteau tare, într-una. Ne-am uitat unul la altul, mai ales noi cei ce veneam dintr-acolo și dintr-odată inimile ni s-au deznodat într-un plâns amarnic, tăcut. Ai noștri intraseră-n foc.

În seara aceea nu s-a mai pus masa să mâncăm. ■

(Din volumul în pregătire la editura Bibliotecii Județene din Giurgiu)

Evocări

Centenarul „Ecaterina Teodoroiu – Eroina de la Jiu” - 1917-2017

În vara anului trecut am avut bucuria să trăiesc la Târgu-Jiu momente de neuitat. O îmbinare a noului cu tradiționalul românesc, o frumoasă pagină din istoria prezentă a României scrisă de oamenii mândri ai Gorjului – edili, intelectuali, militari, preoți, elevi etc., pentru a omagia simbolul feminin al României, simbolul jertfei supreme – Ecaterina Teodoroiu, eroina de la Jiu.

Consiliul Județean Gorj a organizat, în 22 august 2017, un program de activități culturale, religioase și militare dedicate Centenarului „Ecaterina Teodoroiu, eroina de la Jiu”, 1917-2017. În prezența oficialităților județene și locale, a reprezentanților Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” – filialele București (prof. Andrei Popete-Pătrașcu – vicepreședinte), Gorj (lt. col. Ovidiu Ghindă și prof. Grigore Haidău, vicepreședinți), Hunedoara (ing. Gheorghe Ile – președinte, Ioan Dorel Șchiopu – secretar) și Vâlcea (iEugen Petrescu – președinte, col. Nicolae Ștefănescu – vicepreședinte, și jr. Nicolae Dobrică – membru), a reprezentanților instituțiilor militare, a locuitorilor municipiului și ai localităților vecine, centenarul trecerii în nemurire a eroinei românilor a fost omagiat printr-un complex de manifestări desfășurate pe parcursul întregii zile la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” și Casa Memorială „Ecaterina Teodoroiu” din cartierul Vădeni, la Muzeul Județean de Istorie „Alexandru Ștefulescu”, la Mausoleul Ecaterinei Teodoroiu din Piața Prefecturii, Calea Eroilor și Parcul Coloanei Infinitului.

Manifestările au debutat cu o slujbă de pomenire a Eroului sublocotenent Ecaterina Teodoroiu, oficiată de un sobor de preoți la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Vădeni

(acolo unde eroina a fost botezată), în prezența urmașilor acesteia pe linia fraților. Coordonatorul de ceremonial a fost tânărul istoric Andrei Popete-Pătrașcu, care, împreună cu familia sa – părinți și bunici, cu rudele eroinei și cu enoriașii acestei biserici, la care ne-am alăturat și noi cei din afara localității și a județului, au fost alături de preotul paroh Marian Mărăcine – protopop al Protoieriei Târgu-Jiu Nord și de soborul de preoți, contribuind cu pioșenie la desfășurarea ritualului prevăzut de canoanele bisericești. După cuvântul evocator rostit de preotul paroh, Ștefania Căprea – o fetiță în vârstă de 12 ani, din Vădeni, a interpretat doina „Lină, Cătălină”, impresionând auditoriul cu vocea sa. Conform tradiției, au fost oferite batiste și lumânări, care au stat aprinse în timpul slujbei, iar la sfârșit au fost împărțite bucate tradiționale pentru sufletul celei comemorate. După slujbă, participanții au fost invitați la Conacul Pleniceanu, astăzi Casa Parohială, o construcție restaurată și bine îngrijită.

A urmat un moment emoționant la Casa Memorială „Ecaterina Teodoroiu”, unde, începând cu orele 12.00, a fost plantat un „Stejar al Recunoștinței” în curtea casei. Oficialități județene și locale, reprezentanți ai Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, membri ai Asociației Cercetașilor Tradiționali din România – Filiala Dolj, elevi ai Colegiului Național „Ecaterina Teodoroiu” și ai Școlii Gimnaziale „Ecaterina Teodoroiu” din Târgu-Jiu, urmași ai eroinei, o gardă de onoare formată din membri ai Asociației „Tradiția Ostășească” – echipați în ținuta militară specifică timpului, istorici, cercetători, cadre militare în rezervă și retragere, cu toții și-au adus prinosul de omagiu eroinei. Grupurile de cercetași din județul Gorj și elevi ai instituțiilor școlare amintite au plantat „Stejarul Recunoștinței” și, în sunetul de trompetă, a fost pus pământ la rădăcina acestuia, reînviind o tradiție mai veche de pe plaiurile Gorjului, din urmă cu 90 de ani, atunci când la Târgu-Jiu a fost plantat „Stejarul Unirii”. Au rostit alocuțiuni Gheorghe Nichifor, vicepreședinte al Consiliului Județean Gorj, Adrian-Marcel Tudor-Drăghici, viceprimar al municipiului Târgu-Jiu, Costin Scurtu, șeful Filialei Constanța a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”, Eugen

Petrescu, președintele Filialei Județene „Matei Basarab” Vâlcea a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. Și aici a răsunat vocea minunată a fetiței Ștefania Căprea, cu a sa doină „Lină, Cătălină”.

Programul a continuat cu vernisajul expoziției foto-documentare dedicată vieții și faptelor de arme ale Ecaterinei Teodoroiu, organizată

la Muzeul Județean de Istorie „Alexandru Ștefulescu”. Manifestarea a fost moderată de Dumitru Hortopan – directorul instituției, și de muzeograful Valentin Pătrașcu, în prezența subprefectului Județului Gorj, Sorin Gabriel Arjoca, acesta primind onorul din partea Gărzii de Onoare a Asociației „Tradiții Ostășești”.

Începând cu ora 17.00, manifestările au continuat la Mausoleul Ecaterinei Teodoroiu din centrul municipiului Târgu-Jiu, în prezența unui public numeros. Au participat la ceremonialul religios și militar Înaltpreasfințitul Irineu – Mitropolitul Olteniei, care a rostit un cuvânt de învățătură, preoți și militari, oficialități județene și locale, primari din județ, invitați din țară, și foarte mulți gorjeni din reședința de județ și din localitățile vecine. Programul manifestărilor de la mausoleu a debutat cu prezentarea semnificației evenimentului și cu slujba de pomenire a eroinei, a continuat cu câteva alocuțiuni evocatoare (istoricii Gheorghe Nichifor – vicepreședintele Consiliului Județean Gorj, și Costin Scurtu – șeful Filialei Constanța a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”, excelând prin alocuțiunile rostite), cu un moment artistic de mare sensibilitate susținut de Ansamblul Artistic Profesionist „Doina Gorjului”, cu depunere

de coroane și jerbe de flori, cu onorul la erou (“Stingerea”) și cu defilarea Gărzii de Onoare constituită din militari ai Garnizoanei Târgu-Jiu.

După orele 18.30 a avut loc o impresionantă procesiune „In memoriam” pe Axa „Constantin Brâncuși” – Calea Eroilor, 1250 m (Masa Tăcerii – Aleea Scaunelor – Poarta Sărutului – Biserica Sfinții Apostoli „Petru și Pavel” – Coloana Infinitului), iar după orele 19.30 programul a continuat cu proiecția filmului documentar „Cătălina Teodoroiu – Eroina poporului român” (realizat de publicistul gorjean Dorin Brozică) și a filmului artistic „Ecaterina Teodoroiu”, în Parcul Coloanei Infinitului din Târgu-Jiu.

În semn de omagiu adus Eroinei de la Jiu, pentru a-i păstra vie memoria, faptele de arme și sacrificiul, Consiliul Județean Gorj a emis o medalie și o insignă – Medalia omagială „Ecaterina Teodoroiu. 100 de ani de la trecerea în eternitate, 1917-2017”, și Insigna omagială de rever „Centenar Ecaterina Teodoroiu” – care au fost conferite reprezentanților instituțiilor administrației publice, instituțiilor de cultură, instituțiilor militare și Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. ■

Eugen PETRESCU

PATRIA RECUNOSCĂTOARE!

Jertfiți pentru întregirea Neamului 1916-1919

Aproape toate comunele din județul Dâmbovița au reușit, în timp, să ridice monumente în memoria filor lor care s-au jertfit pe câmpurile de luptă pentru neatârarea neamului și făurirea României Mari. Și comuna Vulcana Pandeale și-a adus jertfa sa pentru ca România să fie mare, iar urmașii eroilor au încercat să le țină vie amintirea,

slăvindu-i, în fiecare an, de Ziua Eroilor.

Biserica din satul Vulcana Pandeale, finalizată în anul 1924, are pe un perete inscripționate pentru vecie numele celor ce s-au jertfit pentru făurirea României Mari.

Femeile care și-au pierdut fiii sau soții în Marele Război au ținut să-și coase suferința

și lacrimile pe o pânză care a fost păstrată cu sfințenie. Din cunoștințele noastre, acest tablou al eroilor este unic și foarte puțin cunoscut. Alăturându-mă proiectului Muzeului Țăranului Român, „Scrisori de pe front”, organizatorii acestuia mi-au confirmat că nu au mai întâlnit până acum un astfel de mod

de-a păstra și onora memoria celor căzuți pentru întregirea neamului. Cu siguranță, fiecare nume din această listă tablou își are povestea sa emoționantă care a dăinuit în inimile mamelor, soțiilor și copiilor lor.

Din păcate, cu timpul aceste amintiri s-au estompat și astăzi sunt puțini cei care m-ai pot povesti cum au pierit acești eroi. În documentarea în vederea scrierii monografiei comunei, am avut surpriza să aud, într-o casă tradițională, spațioasă și bine întreținută, din satul Gura Vulcănii, povestea eroului Gheorghe Banu și să văd o ultimă fotografie a acestuia în uniformă militară, alături de medalia și brevetul primite de familie. Doamna Filica Banu, nepoată de frate, mi-a povestit tot ce știa de la bunica și tatăl ei despre „eroul sergent Gheorghe Banu, Regimentul 22 infanterie, mort de glonț în timpul războiului pentru întregirea neamului românesc”. Casa în care locuiește a fost construită de bunicul ei pentru unchiul care a murit în primul război mondial și era „de roșu” în anul 1916. Fratele mai mic a preluat casa, și-a întemeiat o familie și a avut grijă ca memoria fratelui să fie vie peste timp. Din spusele nepoatei, Gheorghe Banu avea 21 de ani când a murit la Cincu Mare, lângă Brașov. Era sergent. După trecerea munților, a fost trimis în recunoaștere într-o zonă de șes, cu o lizieră de pădure în depărtare. A luat cu

el un fruntaș și la apropierea de pădure au căzut secerăți de gloanțele inamicului; fruntașul a fost împușcat în cap, iar el în zona inimii. La sosirea ajutoarelor, a apucat să spună, cu mâna la piept, doar atât: „Să scrieți acasă că am murit!”

Au fost înmormântați pe acel loc și, în semn de respect, comandantul și-a scos decorațiile din piept și le-a așezat în groapă peste ei.

Familia a primit cărți poștale din care a aflat despre moartea fiului lor ca un erou pe câmpul de luptă. I-au făcut cele creștinești, iar mama a îmbrăcat haine cernite pe care nu le-a lepădat până la moarte.

Construirea unui monument al eroilor în perioada interbelică a preocupat comunitatea, dar toate demersurile făcute nu s-au finalizat decât cu ridicarea a două troițe de lemn sculptate de Ion Șerban, una în curtea bisericii, iar alta în curtea școlii.

Știm că la 1 iunie 1936 mai mulți locuitori „s-au adunat în localul primăriei comunale, din îndemnul domnilor Ion Dumitrescu și Gheorghe I. Manea”, și au luat „în discuție formarea unui comitet de inițiativă, care să activeze la strângerea fondurilor pentru ridicarea unui monument al eroilor căzuți în luptele pentru întregirea neamului din 1916-1918”. Anii următori s-au făcut demersurile legale pentru strângerea banilor și s-a luat legătura cu sculptorul Vasile

Blendea pentru întocmirea unui proiect al monumentului. Izbucnirea celui de-al doilea război mondial și cutremurul din noiembrie 1940, în urma căruia s-au dărâmat turlele bisericii, au dus la sistarea definitivă discuțiile cu privire la construcția unui monument închinat eroilor din comună.

Construcția primei fabrici de praf de pușcă din țară, a căii ferate Târgoviște-Lăculețe (azi Vulcana Pandele), prezența în sat a armatei pe poligoanele de tragere de pe Valea Sticlăriei, participarea localnicilor la războiul de independență, la primul și al doilea război mondial au marcat definitiv destinul multor tineri din sat care au hotărât să îmbrățișeze cariera militară, ajungând până la cele mai înalte grade și demnități.

Aducem un omagiu tuturor celor care au servit sub drapel țara în vremuri de război, dar și de pace și, odată cu înființarea Asociației Cultul Eroilor Vulcana Pandele, subfilială a Asociației Cultul Eroilor „Mihai Viteazul”, Dâmbovița, considerăm că a sosit momentul ca mult visatul și așteptatul monument al eroilor din Vulcana Pandele să devină realitate. ■

Inginer Elena DIACONU

*Complexul Național Muzeal
„Curtea Domnească” Târgoviște
Președintele subfilialei „Cultul
Eroilor” comuna Vulcana Pandele*

Caută eroii la tine acasă!

La 1 noiembrie 2016, Primăria Municipiului Ploiești, în colaborare cu Inspectoratul Școlar al Județului Prahova, Asociația Județeană „Cultul Eroilor” Prahova și Asociația Culturală „Pro Basarabia și Bucovina”, a inițiat Proiectul educațional „Caută eroii la tine acasă”. Elevi și profesori, membri ai Cercurilor de istorie și ai Cercurilor „Cultul Eroilor” din Colegiul de Artă „Carmen Sylva” și din colegiile naționale „Ion Luca Caragiale”, „Mihai Viteazul”, „Jean Monnet”, „Alexandru Ioan Cuza” și „Nichita Stănescu”, toate din Ploiești, au participat la o dezbatere cu tematică istorică. Fiecare elev a evocat, într-o poveste scrisă, vorbită și cântată, un erou din cele două războaie mondiale. La finalul acțiunii, în ziua de 29 noiembrie 2016, au fost anunțați câștigătorii. Elevii, împreună cu profesorii coordonatori au fost premiați cu o excursie de cinci zile în Capitalele Unirii: IAȘI, CHIȘINĂU, CERNĂUȚI și ALBA IULIA. Premiul a fost înmănat la 1 decembrie 2016, cu prilejul Zilei Naționale a României.

Excursia în capitalele Unirii s-a desfășurat în perioada 1 - 5 iunie 2017. Delegația a fost însoțită de doi reprezentanți ai Primăriei Municipiului Ploiești, care au răspuns de partea

organizatorică a proiectului, și de doi consilieri locali. Profesorul Leonard Coțac, inspector management, a fost desemnat de Inspectoratul Școlar al Județului Prahova să coordoneze întreaga activitate.

La ora 8:00 autocarul a plecat din Ploiești. Excursia în istoricele orașe ale Unirii – Iași, Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia – ne-a amintit că inima are patru cămăruțe.

Pe traseu, colonelul (rtr.) Constantin Chiper, președintele Asociației județene „Cultul Eroilor” Prahova, filială a A.N.C.E. „Regina Maria”, vicepreședinte al A.N.C.E. „Regina Maria”, a evocat luptele duse de ostașii Armatei Române în cele două războaie mondiale, pe teritoriile pe care le-am străbătut, amintind unitățile militare participante la Primul Război Mondial. Din Ploiești și județul Prahova au luptat Brigada a 9-a Infanterie din Ploiești, comandată de colonelul Lascăr Caracaș, având în subordine Regimentul de Infanterie 7 Prahova și Regimentul 32 Infanterie „Mircea”, Regimentul 3 Vânători (Infanterie) Ploiești, Regimentul 19 Artilerie Ploiești și Regimentul 6 Călărași Ploiești, toate subordonate Diviziei a 5-a Infanterie din Buzău, Divizia a 13-a Infanterie Ploiești, având în subordine Brigada

a 25-a Infanterie Ploiești, cu Regimentul 47 Infanterie Ploiești (dublura Regimentului 7 Infanterie Prahova), Regimentul 72 Infanterie Mizil (dublura Regimentului 32 Infanterie „Mircea”) și Regimentul de Pionieri Ploiești.

La trecerea prin Buzău au fost prezentate unitățile militare buzoiene: Divizia a 5-a Infanterie, cu Brigada 10 Infanterie, având în subordine, Regimentul 8 Infanterie Buzău și Regimentul 9 Infanterie Râmnicu-Sărat. În subordinea Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești au luptat Brigada a 26-a Infanterie Buzău, cu Regimentul 48 Infanterie Buzău (dublura Regimentului 8 Infanterie Buzău) și Regimentul 49 Infanterie Râmnicu-Sărat (dublura Regimentului 9 Infanterie Râmnicu-Sărat), precum și Regimentul 23 Artilerie Buzău.

Vizitarea Muzeului de Istorie din Focșani și a Mausoleului de la Mărășești i-a ajutat pe participanți să cunoască și să prețuiască mai mult eroii patriei. Vrâncenii au trimis în Primul Război Mondial: Divizia a 6-a Infanterie Focșani, având în subordine Brigada a 11-a Infanterie cu Regimentul 10 Infanterie Focșani și Regimentul 24 Infanterie Tecuci, Brigada a 35-a Infanterie Focșani cu

Regimentul 50 Infanterie Focșani (dublura Regimentului 10 Infanterie) și Regimentul 64 Infanterie Tecuci (dublura Regimentului 24 Infanterie Tecuci), Regimentul 5 Artilerie Focșani și Batalionul 4 Vânători (Infanterie) Iași.

Traversând municipiile Bacău și Roman ne-am amintit de valorile culturale ale acestor locuri și de participarea marilor unități, unităților militare și ostașilor din zonă la marile bătălii din vara anului 1917, în triumful jertfei și eroismului, la Mărăști, Mărășești și Oituz: Divizia 7 Infanterie Roman, având în subordine Brigada a 13-a Infanterie Bacău, cu Regimentul 15 Infanterie Piatra-Neamț și Regimentul 27 Infanterie Bacău, Brigada a 14-a Infanterie Roman, cu Regimentul 14 Infanterie Roman și Regimentul 16 Infanterie Fălticeni, Brigada a 37-a Infanterie Botoșani, cu Regimentul 69 Infanterie Dorohoi (dublura Regimentului 29 Infanterie Dorohoi), Regimentul 77 Infanterie (dublura Regimentului 37 Infanterie Botoșani) și Regimentul 4 Artilerie Roman.

Trecând prin Lunca Siretului ne-am amintit de nemuritorul Vasile Alecsandri de la Mircești și de respectata familie a sturzeștilor, cei care au trăit și au creat în Castelul de la Miclăușeni (ambele obiective fiind pe teritoriul județului Neamț).

Parcurgând localitatea Strunga am realizat că am

intrat în Județul Iași, trecând tangențial pe lângă Ruginoasa lui Mihail Sturza, proprietate cumpărată de soții Alexandru și Elena Cuza în anul 1862. Am trecut prin Târgu-Frumos, Podul-Iloaei și Ceplenița, localități legendare, legate de numele lui Ștefan cel Mare.

Aproape pe nesimțite ne-am apropiat de Fabrica de Antibiotice, intrând în Capitala Unirii Principatelor din anul 1859. Traversând Calea Păcurari am ajuns în Piața Unirii. Ne-am cazat la Hotelul „Astoria”, situat pe str. Alexandru Lăpușneanu.

După o pauză de masă am vizitat Bulevardul „Ștefan cel Mare”, Teatrul Național „Vasile Alecsandri”, Catedrala Metropolitană Ortodoxă și Biserica „Trei Ierarhi”.

A doua zi, pe 2 iunie, am vizitat Bulevardul Copou, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Bojdeuca lui Ion Creangă, Muzeul „Mihail Kogălniceanu”, Palatul Culturii, Sala Voievozilor și Muzeul Unirii, din str. Lăpușneanu, unde am pășit într-un tunel al timpului, inimile prinzându-se duios în hora Unirii. Clădirea în care funcționează muzeul a fost înălțată la începutul secolului al XIX în stil neoclasic. În anii 1859-1862, palatul a servit drept locuință domnului Principatelor Unite, Alexandru-Ioan Cuza. În timpul Primului Război Mondial, când Capitala București a fost ocupată de trupele germane, regele Ferdinand I Întregitorul și-a stabilit Cartierul General în

„Palatul Cuza”. Comandamentul Marelui Cartier General al Armatei Române, Comandamentul Corpului 4 Armată Iași, al Regimentelor 13 Infanterie Iași și dublura sa, Regimentul 53 Infanterie, s-au reorganizat la Iași, Vaslui și Bârlad. Comandamentul Diviziei a 2-a Cavalerie Iași, având în subordine Brigada a 4-a Roșiori Călare, cu Regimentul 6 Roșiori Tecuci și Regimentul 11 Roșiori Galați, Brigada a 5-a Roșiori Călare, cu Regimentul 2 Roșiori Bârlad și Regimentul 7 Roșiori Iași și Brigada a 6-a Roșiori pe jos, cu Regimentul 3 Roșiori Bârlad și Regimentul 8 Roșiori Botoșani s-au reorganizat la Burdujeni, începând din decembrie 1916 și până în luna mai 1917, aducându-și un mare aport la reușita luptelor din vara anului 1917 la Mărășești și Oituz, la reușita Campaniei din Ungaria, din 1919, și la asigurarea ordinii în Basarabia și Bucovina, în anii 1918-1921.

La ora 17:00 ne-am îndreptat spre P.T.F. Albița-Leușeni și la ora 20:30 am ajuns la Chișinău, fiind cazați într-un frumos hotel, unde ne-am simțit ca acasă.

În ziua de 3 iunie am vizitat Muzeul de Artă și Piața Marii Adunări Naționale. În inima orașului Unirii din 27 martie 1918 tronează Monumentul lui Ștefan cel Mare. Cu mâna dreaptă voievodul sprijină sabia, cu mâna stângă înalță crucea. Fără paloșul lui, altfel ne-am fi dus crucea.

La ora 16:00 ne-am îndreptat spre Bălți, admirând relieful, frumoasele culturi de păioase, porumb și floarea soarelui, pădurile de stejar, frasin, carpen, ulm și salcâm, precum și iazurile cu pește și nucii de pe marginea șoselelor. Seara târziu am ajuns la Cernăuți, fiind cazați la hotelul de cinci stele „Bucovina”. Deși eram foarte oboșiți, personalul de serviciu ne-a redresat, impresionându-ne prin folosirea limbii române în convorbirile noastre.

În orașul Unirii din 15 noiembrie 1918, Cernăuți, am început vizita pe jos, din cartierul de sud al orașului. Am trecut prin parcul sfințit de pașii lui Mihai Eminescu, am făcut fotografii la statuia marelui poet, potopită de florile de tei, am văzut clădirea gimnaziului unde a învățat „Luceafărul poeziei românești”, am vizitat impunătoarea clădire a Universității (fosta reședință a Mitropoliei Bucovinei și Dalmației), Centrul Cultural Român Eudoxiu Hurmuzaki și Casa Națională a Românilor, unde aici elevii au avut posibilitatea să-l întâlnească pe cunoscutul poet Vasile Tărățeanu, un simbol al românismului din aceste locuri. Ne-ar fi plăcut, dacă timpul ne permitea, să avem posibilitatea de a-i cunoaște personal pe Eugen Patraș (avocat, personalitate căreia românii din Ucraina îi datorează înființarea Centrului Cultural Român din Cernăuți),

pe Vasile Răuț și Iurie Levciuc (animatori ai vieții culturale românești din Cernăuți), pe scriitorul Ștefan Hostiuc, care conduce revista „Mesager Bucovinean” și poartă în minte și în suflet o adevărată arhivă istorică, pe Elena Nandriș, primar câteva mandate bune în Mahala (localitatea arată ca o stațiune și este locuită în procent de 99% români). Poate cu un alt prilej vom vizita și Cimitirul Românesc, redacțiile publicațiilor „Zorile Bucovinei” (ziarul românilor din Ucraina) și Analele Bucovinei.

În anii 1918-1921, ostașii Diviziei a 8-a Infanterie din Botoșani, comandați de generalul român de origine poloneză Iacob Zadic, având în subordine Regimentele de Infanterie 25 Racova din Vaslui, dublura sa, Regimentul 65 Infanterie Vaslui, Regimentul 13 Infanterie Iași, dublura sa, Regimentul 53 Infanterie Iași, Regimentul 37 Infanterie Botoșani, dublura sa, Regimentul 77 Infanterie Botoșani și Regimentul 8 Vânători (Infanterie) Botoșani au alungat peste Prut militarii ucrainieni și ruși și au asigurat ordinea interioară în zonă.

La data de 5 iunie am ajuns la Alba Iulia, orașul simbol al României Mari. Istoria ne aduce în memorie următoarele evenimente istorice: intrarea triumfală în Alba Iulia, la data de 1 noiembrie 1599, a lui Mihai Viteazul, intrarea pentru totdeauna în inima românilor a orașului Alba Iulia la data de 1

decembrie 1918, jertfa eroilor neamului românesc Horea, Cloșca și Crișan, încoronarea regelui Ferdinand I și a reginei Maria, ca regi ai României Mari, la data de 15 octombrie 1922, în Catedrala Neamului Românesc, impunător edificiu construit în anii 1921-1922, pe latura de apus a cetății, după planurile arhitectului Victor Gh. Ștefănescu.

În Cetatea Alba Carolina am fost întâmpinați cu multă căldură de muzeograful Daniel Claudiu Chindriș. „O simplă vizită în orașul nostru înseamnă o adevărată incursiune în timp, în cei peste 2000 de ani de istorie neîntreruptă a acestor meleaguri. Relicvele istorice din epoci diferite, istoria acelor fortificații, sistemul de apărare Vauban de tipul III, istoria unirii și formării statului român și peste 26 obiective turistice din cetate, toate pot fi descoperite aici”. Tot Daniel Claudiu Chindriș ne-a vorbit de cetatea dacică din apropiere, Apulon (după distrugerea ei, a împrumutat numele pentru castrul roman Apulum) și rolul pe care Legiunea a XIII-a Gemina I-a avut în cucerirea Daciei.

Cetatea Alba Iulia a fost construită în timpul împăratului Carol al VI-lea (1711-1740). Avea șapte porți, a șaptea fiind secretă. În poarta a III-a, spune legenda locală, a fost închis Horea, conducător al Răscoalei de la 1784-1785. Unii istorici cred că este

vorba de poarta a IV-a.

Catedrala catolică din Alba Iulia (cea mai veche din România) a fost înălțată în perioada 1247-1291. Are la bază stilul romanic. Întrucât construcția s-a ridicat în mai multe etape, de-a lungul secolelor, a rezultat o îmbinare armonioasă de stiluri.

Cei care doreau să vadă aici locul de veci al lui Iancu de Hunedoara, n-au avut nici o șansă. Sarcofagul voievodului era acoperit de o mulțime de coronițe cu steag maghiar. La sesizarea vizitatorilor, doamna ghid ne-a surprins cu răspunsul: „*Ne aflăm într-o biserică de rit catolic, nu în muzeu*”. Mulți turiști și-au manifestat nemulțumirea pentru atitudinea doamnei.

Elevii și profesorii au vizitat monumentul din apropierea catedralei, dedicat lui Mihai Viteazul, realizat de sculptorul Oscar Han, inaugurat la 28 noiembrie 1968, cu ocazia semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România. Pe calul său, pogorât parcă din poveste, Mihai Viteazul are privirea mândră și încrezătoare înainte. Are armuri de bronz, pe care nici o lance străină nu-l mai poate străpunge, nici o trădare nu-l mai poate atinge...

În fața porții a treia este așezat impunătorul obelisc al lui Horea, Cloșca și Crișan ridicat în anul 1937 de sculptorul Iosif Fekete Negrulea și arhitectul Octavian Mihălțan. Din ceruri Horia și Cloșca par a ne șopti:

„Oasele noastre nu-s bețe în roata istoriei!...iar Crișan, Cu opinca-mi veche, măsurat-am distanța de la bordei la castel; cu nojițele opincii, drumul de la pământ la cer”. Capitala Marii Uniri din 1 decembrie 1918 poartă recunoștință și Armatei Române, solicitată de Consiliul Național Român Central să asigure ordinea interioară în localitățile transilvănene, aflate sub administrație ungurească. Marele Cartier general al Armatei României a trimis prin trecătoarea Bistriței Divizia a 7-a Infanterie, comandată de generalul Traian Moșoiu și Divizia a 2-a Vânători (Infanterie) pe Valea Troțușului, la Oituz. Pe Valea Oltului a fost trimisă Divizia a 6-a Infanterie din Focșani și pe Valea Jiului Divizia 1-a Vânători (Infanterie).

Am plecat din Alba Iulia ca dintr-un vis spumos. După câțiva km parcurși aveam impresia că ni se face dor de aceste locuri. În final câteva impresii desprinse din această excursie, care încununează un proiect cu mari valențe educative.

„Mă bucur că am avut prilejul să vizitez orașe și monumente de referință, atât la noi, cât și în Basarabia și Bucovina de Nord, teritorii care după Marea Unire din 1918 au făcut parte din România Mare. În această excursie am reușit să acumulez noi cunoștințe și să leg prietenii frumoase. Cel mai mult m-a impresionat primirea călduroasă de care am avut parte la Cernăuți” a

spus elevul Alexandru Tudose, de la Colegiul Național „I. L. Caragiale”, care îl are ca profesor îndrumător pe doamna Carmen Băjenaru.

„Această excursie a reprezentat pentru mine una dintre cele mai frumoase experiențe de până acum. Deși la început toți am manifestat o ușoară reticență, am reușit ca până la sfârșitul acestei aventuri să închegăm frumoase prietenii. Consider că datorită eroilor din familiile noastre, am avut oportunitatea de a vizita locuri extraordinare, de a întâlni oameni minunați și de a pune temelia unor amintiri aproape imposibil de uitat” a comentat eleva Veronica-Andreea Dungă, clasa a XI-a B, Colegiul de Artă „Carmen Sylva”, care îl are ca profesor îndrumător pe domnul Dragoș Lipan.

„În ultima zi a acestei excursii duc o tolbă plină cu frumoase amintiri și impresii, cu multe și interesante cunoștințe, pe care doresc să le împărtășesc celor de acasă. Sunt plăcut surprinsă de ideea acestei excursii și de adevăratele performanțe pe care le-am realizat împreună. Sunt cinci zile în care fiecare dintre noi a lăsat celorlalți câte o părticică din felul lor de a fi, din cunoștințe, suport, încredere, prețuire și sunt recunoscătoare pentru că am participat” a punctat profesora Oana Cozea de la Colegiul Național „Nichita Stănescu” Ploiești. ■

**prof. Nicolae PETRESCU REDI
col. (rtr.) Constantin CHIPER**

Pe urmele eroilor Marii Uniri

Proiect realizat în cadrul acțiunii „Centenar 100” de către cadrele militare în rezervă și retragere din A.N.C.M.R.R-Filiala Județului Bistrița-Năsăud „General Grigore Bălan” și Asociația Națională Cultul Eroilor- Filiala Județului Bistrița-Năsăud „Colonel Liviu Rusu” care sunt membri ai Despărțământului ASTRA Năsăud.

Trei ofițeri superiori, col.(r.) Ioan Gaftone, col.(r.) Gheorghe Tanco, col.(r.) Ioan Cordovan, din cadrul asociațiilor menționate în titlu, au pus la cale un proiect amplu privind realizarea unei excursii itinerante „Pe urmele eroilor Marii Uniri”-„Centenar 100”, având ca traseu localitățile: Bistrița - Vatra Dornei - Gura Humorului - Ruginoasa - Iași - Chișinău - Crama Cricova - Cimitirul Eroilor Țiganca - Cahul - Galați - Mărășești - Mărăști - Oituz - Soveja - Târgu Secuiesc - Miercurea Ciuc - Ditrău - Toplița - Reghin - Bistrița. Un traseu deosebit de interesant prin încărcătura istorică a acestor locuri, de 1400 km, parcurs în perioada 01-04.06.2018. Au participat ofițeri în rezervă și retragere și soțiile acestora din garnizoanele Bistrița și Dej.

Pentru a-i da întregului itinerar nuanța și interesul de documentare istorică, organizatorii au prezentat atestările documentare și scurte secvențe din istoria localităților.

Pe traseul Prundu Bârgăului - Piatra Fântânele s-a prezentat istoria construirii în regim de urgență a căii ferate benzino-electrice, în perioada 1914-1915 și rolul acesteia în derularea acțiunilor militare ale Imperiului Austro-Ungar,

din perioada intrării României în Primul Război Mondial până la realizarea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

Parcurgând zona Bucovinei, col.(r.) Ioan Gaftone a prezentat atât aspecte geografice, cât și aspecte militare petrecute pe traseul parcurs.

În municipiul Vatra-Dornei a fost vizitat Muzeul de Etnografie care funcționează la parterul primăriei municipiului, muzeu înființat în anul 1897. Muzeul, care a funcționat inițial sub titulatura „Muzeul Țării Dornelor”, sau Muzeul Țării, are expuse peste 1800 de obiecte provenite din zona Dornelor, Câmpulung Moldovenesc, Rădăuți, Solca, Stupca, Frătăuți, Drăgoiești, Marginea, Păltinoasa, Mănăstirea Humorului, Izvoarele Sucevei și alte zone limitrofe.

În localitatea Ruginoasa s-a vizitat „Palatul Cuza”, sau „Palatul domnesc”, edificiu ce adăpostește astăzi muzeul memorial dedicat lui Cuza Vodă, personalitate providențială a poporului român, un simbol al lașului unionist, un îndemn pentru generația de astăzi de a nu uita că România s-a născut la Iași. Dacă palatul arată deosebit de frumos și bine dotat cu piese de muzeu, nu același lucru îl putem spune privitor la aspectul

curții. Cum este posibil ca un palat al primului unificator al Moldovei cu Țara Românească, care a dat țării denumirea de România, să se prezinte țării și străinilor cu asemenea mizerii prin curte: câini vagabonzi, iarba ca pe pășunea satului, tufe mizerabile, ronduri nesăpate și fără flori. Curtea palatului domnitorului Cuza, în loc să arate precum curtea de la Cotroceni, arată precum curtea săracului. De departe se poate observa că nu este o mână de gospodar la palat. Păcat!

În Iași, capitala Moldovei, au fost vizitate trei obiective principale; Catedrala Episcopală, Palatul Culturii și Muzeul Unirii, înfățișându-ni-se în toată măreția lor arhitecturală, amintindu-ne de rolul pe care l-au avut în istoria Moldovei și a țării.

Trecerea „frontierei” s-a făcut ca între frați, fără probleme. O impresie deosebită ne-a lăsat agricultura fraților de peste Prut. Culturi de cereale și livezi pe suprafețe mari, bine îngrijite.

La 25 de km de Chișinău am fost așteptați de fostul ministru al apărării Republicii Moldova, din perioada 2009-2011, generalul (r.) Vitalie Marinuță, un militar școlit în S.U.A., care ne-a făcut o surpriză plăcută. Ne-a prezentat ferma agricolă a prietenului său, dl. Petre Costin, compusă din suprafețe întinse cu livezi de pomi fructiferi, cu viță de vie și un lac impresionant, loc unde, într-o construcție rustică, are adunată și expusă o imensă colecție de piese istorice. Pe un teren din

această fermă, Petre Costin și-a făcut o adevărată colecție de elicoptere, avioane, statui din perioada comunismului, prin toate aceste obiecte fiind considerat drept unul din cei mai mari colecționari ai lumii. În acest cadru deosebit s-au făcut poze, s-au legat prietenii. Este o oază de liniște și destindere sufletească, ce cu siguranță o să mai fie vizitată și de alți bistrițeni.

De la ferma lui Petre Costin, Vitalie Marinuță, împreună cu soția sa, distinsa doamnă dr. Maria, ne-au însoțit la „Crama Cricova”, în fapt vestitul „Combinat de vinuri Cricova”- SA, fondat în anul 1952, care dispune de un complex subteran unic, cunoscut în întreaga lume pentru labirinturile sale imense, de peste 100 km, și în special pentru vinurile excelente. Un ținut cu podgorii întinse, binecuvântate de un soare generos. Aici începe istoria

perlelor vinificației moldave, în zona centrală a Moldovei, zona Codrilor. „Combinatul de Vinuri” cu sediul în orașul Cricova, republica Moldova, este situat la 11 km de capitala Chișinău. I s-a decernat cea mai înaltă distincție de stat: Ordinul Republicii, fiind unica întreprindere vinicolă care deține această distincție.

Din 28 august 2003 a fost declarat prin lege obiect al

patrimoniului cultural - național al Republicii Moldova.

În dimineața zilei de 3 iunie, însoțit de dl. Vitalie Marinuță, am ajuns la sediul Academiei Militare „Alexandru cel Bun”, instituție în care se pregătesc noile generații de ofițeri moldoveni, precum și Centrul de Cultură și Istorie Militară, o instituție de prestigiu ce are ca obiectiv principal popularizarea istoriei militare, sprijinirea și dezvoltarea cercetării științifice prin promovarea tematicilor istorice necunoscute din istoria

Republicii Moldova. În aceeași zi am păstrat un moment de reculegere la Cimitirul Eroilor de la Țiganca. Am fost întâmpinați de consulul României de la Cahul, de primarul comunei și preotul mănăstirii ce se construiește în apropierea acestui cimitir al jertfei românești.

În ultima zi a periplului nostru ne-am oprit la mausoleele de la Mărășești, Mărăști, Oituz și Soveja, după care am trecut Carpații în Transilvania, la Târgu Secuiesc, Miercurea Ciuc, Ditrău, Tușnad, Reghin, Bistrița. În comuna Ditrău, zonă secuiască, ne-au șocat drapelele secuiești puse aproape la fiecare casă. Preotul romano-catolic din localitate, care a binevoit să ne întâmpine, ne-a vorbit despre istoricul construcției catedralei, având grijă, de fiecare dată, să facă referiri la Budapesta și Ungaria. Văzând multele drapele ungurești și secuiești din curtea și interiorul bisericii, noi, întregul grup de români, între care foarte mulți ofițeri, ne-am uitat, întristați, unul la altul și ne-am întrebat: „în ce țară trăim?”. Mulți dintre noi ne-am amintit de comportamentul ostil al acestei etnie de secuici, care în istoria lor au făcut mari necazuri poporului român și nouă, bistrițenilor. În timpul revoluției de la 1848-1849, secuicii au fost cei care i-au ucis pe prefectul și subprefectul Legiunii a XII-a, Constantin Romanu-Vivu și preotul Ștefan Moldovan. Să nu uităm! ■

**Colonel (r) Ioan CORDOVAN
Jr. Marius CHIUZAN**

Camarazi olteni la mormintele eroilor bihoreni

Mărturisesc că aveam o datorie de onoare și de conștiință să ajung la mormântul primilor eroi români de după cel de-al Doilea Război Mondial, slt. (p.m.) Iosif-Silviu Fogorași și slt. (p.m.) Mihail-Anton Samuilă, căzuți în teatrele de operații din Afganistan, în ziua de 11 noiembrie 2003, în timp ce se aflau într-o misiune de patrulare pe autostrada Spin-Buldak-Kandahar. Totodată mi-am respectat și jurământul făcut la căpătâiul lui Samuilă, în ultimele clipe ale vieții lui, și anume că, dacă mă voi întoarce cu bine acasă, voi face tot ce depinde de mine ca eroii noștri să aibă parte de tot respectul și prețuirea noastră.

Lângă bustul Crăișorului Munților, Avram Iancu

În această idee, am constituit o delegație compusă din 11 membri ai filialei Dolj "FRAȚII BUZEȘTI" a Asociației Naționale Cultul Eroilor "REGINA MARIA",

la care s-a alăturat colegul meu în acea misiune din Afganistan, colonelul (r) Ovidiu Matei. Ne-am deplasat în localitățile Aleșd și Beiuș, în județul Bihor, pentru a-i comemora pe cei care au plătit cu sîngele lor tributul luptei împotriva terorismului.

În ziua de 16 mai 2018, în drumul nostru spre Brad, am făcut un popas la Ciopeia, un mic sat de lângă Hațeg, unde am vizitat colecția de ținute și simboluri militare adunate cu multă pasiune de colonelul (r) Teodor Posus Doru. După-amiază am fost primiți de vechii noștri prieteni, gl. bg.(r) Vasile Bărea, dl. președinte al filialei Brad a Asociației "AVRAM IANCU", Nicolae Iuga și de comandantul unității de supraveghere montană de la

Beiuș - depunerea unei coroane de flori la mormântul Eroului Mihail Samuilă

Brad, Lt. Col. Grațian Pascalău, cu care am întreținut un dialog plăcut și constructiv pe teme diverse, dar legate în marea lor majoritate de istoria noastră.

A doua zi, pe 17 mai - Înălțarea Domnului - Ziua Eroilor, am ajuns la Beiuș, unde am fost întâmpinați de dl. Petru Mlendea Căluș, primarul Beiușului, dl. MM (r) Tasica Bursasiu, președinte al subfilialei Beiuș a ANCERM, și familia eroului. Împreună cu sute de localnici am traversat pe jos centrul orașului, până la "Cimitirul din Deal", unde ne-am închinat cu pioșenie și am depus o coroană de flori la mormântul eroului Mihail-Anton Samuilă. Seara ne-am întâlnit, la Oradea, cu președintele filialei Bihor a ANCERM, dl. Colonel (r) Dan Poinar, care ne-a prezentat câteva dintre clădirile și locurile

cu puternice conotații în istoria orașului, zăbovind mai mult la bustul Generalului Traian Moșoiu, eliberatorul Oradei, și la Biserica cu Luna, în care se poate admira o pictură veche cu chipul lui Horea. Apoi am vizitat primăria și zona centrală a frumosului oraș de pe Crișul Repede.

Pe 18 mai 2018 ne-am deplasat la Aleșd. Aici am fost primiți de dl. primar Ioan Todoca, dl. Ciprian Bica și familia eroului. Peste 500 de aleșdeni au ținut să fie prezenți la ceremonialul de comemorare a eroilor. În final, delegația noastră a depus o coroană la mormântul încărcat cu flori al Eroului Iosif-Silviu Fogorași.

Ne-am îndreptat spre Craiova cu conștiința datoriei împlinite față de istoria noastră și față de eroii noștri. Prezența oltenilor la ceremonialurile militare și religioase organizate

de Ziua Eroilor a fost apreciată de autoritățile locale, de cetățenii prezenți la cele două evenimente, de familiile celor doi eroi și, firește, de presa locală. De altfel, ziarul CRIȘANA, din 21 mai 2018, a acordat o pagină evenimentelor și m-a inspirat în alegerea titlului acestui articol. Mulțumim și pe această cale tuturor celor care ne-au sprijinit în demersul nostru: autorităților publice din Beiuș și din Aleșd, Biroului Executiv al ANCERM, dlui gl. mr. (r) Prof. Univ. Dr. Neagoe Visarion, dlui gl. bg. (r) Dan Radu Șerban, dlui Colonel Dan Ionescu, dlui Locotenent-Colonel Călin Trip, căminelor de garnizoană din Brad și Oradea și în mod special familiilor Fogorași și Samuilă! ■

Colonel (r) Marinel FLORESCU
președintele filialei Dolj a ANCE
"REGINA MARIA"

Aleșd - lângă mormântul Eroului Iosif-Silviu Fogorași

S.O.S. operele comemorative de război

Monumente ale eroilor aflate în suferință

Stimată redacție, vă trimit date despre un monument al eroilor aflat în suferință în satul Scorei, comuna Porumbacu de Jos, județul Sibiu, și despre un cimitir al eroilor din satul Sebeșul de Jos, comuna Turnu Roșu (odinioară Porcești, comitatul Sibiu), aflat într-o accentuată stare de degradare așa cum rezultă și din imaginile pe care le atașez.

Datele acestea au fost culese și prezentate la activitățile derulate în cadrul proiectului: „Sibiul eroic. O istorie în imagini și monumente” 2017-2018, care are ca parteneri: Mitropolia

Monumentul Eroilor Români din satul Scoreiu, comuna Porumbacu de Jos, Sibiu

Monumentul acesta este de tip Cruce comemorativă și este amplasat de o parte și de alta a intrării în cimitirul ortodox al satului Scoreiu. A fost închinat memoriei celor care au căzut pe câmpurile de onoare ale celor două războaie mondiale. Realizat în anul 1978 de către preotul paroh și de episcopul comunității din Scoreiu.

În partea dreaptă există o cruce comemorativă albă pe care sunt inscripționate cu culoare

neagră (astăzi ștearsă) numele a 32 de eroi căzuți pe câmpurile de onoare în perioada 1914-1918, iar pe crucea comemorativă amplasată în partea strângă sunt trecute numele a 18 eroi și acestea de abia se mai întrezăresc, și care au pierit între anii 1939-1945.

Sub una dintre cele două cruci (cea din stânga) se află următorul înscris: „Ridicat în amintirea eroilor din parohia Scorei în anul 1978 de către preot Todircea Andrei și episcop Morar Dumitru”.

Dăm mai jos numele eroilor din Primul Război Mondial, respectiv pe cele ale celor

Ardealului, Serviciul Cultural, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Inspectoratul Școlar Județean Sibiu, Casa Corpului Didactic Sibiu și publicația Sibiu 100 %.

*În numele echipei,
Inițiator și coordonator proiect (Manager de proiect) Prof.
Drd. Dragoș Curelea
Liceul Tehnologic „Avram Iancu” Sibiu
CRIFST, Divizia Brașov, Academia Română*

care au căzut în perioada celui de Al Doilea Război Mondial. De asemenea, ca urmare a demersurilor pe care le realizăm în cadrul echipei de proiect „Sibiul eroic. O istorie în imagini și monumente”, atragem luarea-aminte asupra Monumentului eroilor români din satul Scoreiu, comuna Porumbacu de Jos, județul Sibiu, în vederea conservării și a restaurării acestuia

Nr. crt.	Eroi români din Al Doilea Război Mondial Scoreiu
1	Bărdaș Ioan
2	Bărdaș Miron
3	Chirnava Ioan
4	Ciungu Victor
5	David Macavei
6	David Octavian
7	Ficiu Gheorghe
8	Halmaghi Dănilă
9	Halmaghi Dionise
10	Halmaghi Nicolae
11	Halmaghi Nicolae
12	Gavrilă Gheorghe Andreucă
13	Hampu Nicolae
14	Morar Nichită
15	Vulcu Aurel
16	Vulcu Ilie
17	Vulcu Militon
18	Vulcu Victor

deoarece se află într-o stare accentuată de degradare.

Cimitirul eroilor necunoscuți din comuna TURNU ROȘU

La capătul satului Sebeșul de Jos, care aparține administrativ de comuna Turnu Roșu, aflat sub poala Munților Carpați, se găsește un cimitir. Este împrejmuț de un zid este ridicat din piatră de râu, astăzi aflat într-o stare accentuată de degradare. La intrarea în acest perimetru se vede inscripția „Cimitirul/ 1916-1918/Eroilor”. Poarta de la intrare este din fier forjat, dar care se deschide foarte greu și chiar stă să se prăbușească. Pe altă inscripție se găsește înscris anul 1935, moment când a fost amenajat cimitirul, prin grija primarului de la acea dată, Nicolae Roman Ciucean, originar din Rășinari.

Crucile de căpătâi înfipte în pământ sunt realizate din tablă groasă, având capetele rotunjite. În partea centrală a cimitirului a existat cândva și o potecă inițial pietruită, apoi asfaltată, în anii 1950-1960. Astăzi, când scriem aceste rânduri, este de abia schițată, nu se mai vede pe

întreaga sa amplasare.

Cimitirul eroilor are o suprafață de aproximativ 1000 mp, fiind amenajat de armata germană în anii 1916-1917. Aici au fost înhumați 82 de militari: 40 de români, 30 de germani și 12 maghiari. Pe crucile de lemn ridicate atunci au fost trecute numele, prenumele și gradul celor decedați. La reorganizarea cimitir în 1935, informațiile cu privire la identitatea celor care au pierit aici, o unitate de honvezi, dar se pare că de origine română, s-au pierdut. Ar fi un lucru deosebit de important dacă prin colaborarea dintre instituții s-ar (re)afla identitatea celor care-și dorm somnul de veci în acest cimitir al eroilor.

De asemenea, dorim să tragem un real semnal de alarmă, deoarece acest cimitir al eroilor se află într-o accentuată stare de degradare, așa cum se poate observa și din pozele pe care le atașăm.

Semnalăm această situație în contextul aniversării Centenarului Marii Uniri. Considerăm că se impune o curățire a tufărișului care a acoperit aproape totul și o restaurare degrabă a acestui

cimitir al eroilor, o reasfaltare și marcarea a potecii de acces și o marcarea efectivă a mormintelor. Nu în ultimul rând, credem că ar trebui ridicat efectiv un monument din piatră, care să aducă aminte celor care trec prin această parte de sud a Transilvaniei de luptele și jertfele românilor în toamna anului 1916.

Prof. Drd. Dragoș CURELEA

Nr. crt.	Eroi români din Primul Război Mondial Scorei
1	Bărdaș Gheorghe
2	Bărdaș Nicolae
3	Cîrțoroșan Nicolae
4	Chiravola Ioan
5	Ciungu Dionise
6	Ciungu Ioan
7	Ciungu Victor
8	David Gheorghe
9	David Ioan
10	Dosarin Ilie
11	Gavilă Gheorghe
12	Halmaghi Ioan
13	Halmaghi Gheorghe
14	Halmaghi Nicolae
15	Hampu Dionisie Ducu
16	Lungu Gheorghe
17	Marcu Aurel
18	Marcu Gheorghe
19	Moldovan Nicolae
20	Muscan Ioan
21	Muscan Petru
22	Oancea Nicolae
23	Pampu Ilie
24	Stoica Nicolae
25	Streza D. Dionise
26	Streza Ioan
27	Stănică Ioan
28	Vulcu Dionise
29	Vulcu Dumitru
30	Vulcu Ioan
31	Vulcu Ioan
32	Vulcu Nicolae

Tatăl meu, sergentul Ion Florea

Tatăl meu a luptat în ultimul război mondial, atât în Est cât și în Vest, pentru întregirea României și speranța de mai bine pentru copiii lui. În campania din Est a ajuns până la Cotul Donului, iar în cea din Vest, până la Banska Bystrica, în munții Tatra, din Cehoslovacia, unde a fost grav rănit. Era în ziua de 15 Martie 1945. A fost trimis în țară și internat o perioadă mai mare de timp într-un spital militar. A rămas cu o infirmitate (dislocare de os la mână dreaptă) pentru toată viața.

N-a uitat niciodată războiul

și ziua în care a fost rănit, la un pas de moarte. Dumnezeu i-a dat zile! Așa infirm cum a fost și-a trăit viața cu demnitate, și-a iubit familia, și-a crescut copiii și i-a ajutat să ajungă oameni mari.

Născut la 10 ianuarie 1916, în comuna Scânteia, raionul Slobozia, regiunea București. A murit la 11 mai 1988, în satul lui natal, la vârsta de 72 de ani.

A făcut armata în Regimentul 34 Infanterie. În război a fost telegrafist. A fost decorat cu mai multe ordine și medalii militare pentru faptele de arme pe care le-a săvârșit pe front.

Fiu de țăran, crescut cu frica lui Dumnezeu, tata nu s-a lăudat cu faptele lui de arme, s-a mulțumit doar să ne povestească nouă, copiilor lui, prin câte a trecut și câte a îndurat. Ca să știm. Era convins că a scăpat cu viață pentru că așa a vrut Dumnezeu. În nopțile de iarnă, ne adunam în jurul lui și-l ascultam. Vorbea simplu, ca și cum ceea ce i s-a întâmplat așa i-a fost scris.

„...Am plecat la război cu Regimentul 34 Infanterie din Constanța. Am trecut Prutul și am luptat, când și când, până am ajuns la Cotul Donului. Aici ne-am fixat la pământ într-un teren pe care rușii nu-l slăbeau cu bombardamentele. Ne loveau pozițiile aproape în fiecare zi, dar cu o intensitate redusă. S-ar zice că se jucau cu noi. Dar noi știam că nu-i a bine. Se zvonise printre militari că rușii au încercuit toată zona și că urmează o contraofensivă de proporții. Acest lucru s-a și întâmplat prin intensificarea bombardamentelor, fapt ce a dus la o derută totală în rândul trupelor din zonă (românești sau germane). Era o noapte cu o lună ca în povești, se vedea aproape ca ziua, toată lumea era derutată și fiecare căuta să-si salveze propria persoană. Circulația se făcea pe o șosea pe lângă râul Don, având într-o parte deal și în cealaltă parte râpă către Don. Pe această șosea

Păstrez o poză cu familia noastră, în care sunt sergentul Florea Ion, eroul familiei - decedat; Florea Marina, mama - decedată; Florea Mitică, fratele meu - decedat; Florea Ioana (Onita), sora mea; Florea Stan, adică eu, care dorește multă sănătate și numai bine la toata națiunea Română!

trebuia să circule și militari, și căruțe, și cavalerie, și tunuri tractate de cai, și tot ce se afla în zonă. În acea derută din noapte, pericolul cel mai mare îl reprezentau tunurile, care erau tractate de cai, iar când scapa la vale câte un tun, căci era panta mare, aduna cu el tot ce întâlnea în cale și le ducea în Don. Cum să scape fiecare din această situație. Pe mine m-a ajutat Dumnezeu și un consătean, să nu rămân pentru totdeauna la Cotul Donului. În acea noapte, cu o lună ca în basme, în jurul orei 2 am întâlnit un consătean din comuna Scânteia, care era aghiotant la o mare unitate, și care conducea o căruță cu doi cai frumoși și puternici, având misiune specială. După mai multe discuții, împreună cu el, am reușit să trecem dincolo de încercuire, pentru că se făcuse o „breșă” prin care au trecut

„Amintire din 15.04.1939, Regimentul 34 Infanterie, Compania Specialitati (Telegrafie + Telefonie).”

toți cei ce se aflau în zonă și au scăpat de râpele Donului, unde se afla unitatea noastră, care făcea eforturi să-și adune militarii prinși în încercuire...

Dar a mai fost un moment greu, când am fost rănit. S-au întors armele din Est și am pornit cu frontul spre Vest, unde am circulat cu diverse mijloace de transport, cu tren, în bouvagon, și am trecut prin apropierea localității Scânteia, satul meu, și nu am putut să-mi văd familia, fiind în misiune. Am parcurs tot traseul spre Vest, așa cum îl consemnează Istoria, până în satul Turnul Ghiurghiu, parcă-i zicea, o localitate din Cehoslovacia, la trecerea din ultimul sat din Ungaria. Urma să urcăm muntele, prin cele mai inaccesibile locuri, pentru a nu fi observați de inamic. Am

plecat la răsăritul soarelui și am ajuns la apusul soarelui, pe creasta munților Tatra. După ce ne-am instalat, am observat că se apropie de noi un grup de oameni. Comandantul a trimis militari să vadă cine sunt. Erau partizani care făceau cale liberă pentru continuarea acțiunilor. Eu fiind cu transmisiunile la Comandament, am observat ca acești partizani au condus Comandamentul la niște bordeie pentru staționare, unde ardea focul în sobe, în munți. Restul trupei urma să se instaleze în apropiere, în pădurea deasă în care nici ziua nu se vedea foarte clar. În această situație, urma să se stabilească legatura Comandamentului cu subunitățile, dar un fir de telefonie era întrerupt. Pentru

Serg. Florea Ion (stg.) cu un camarad din Regimentul 34 Infanterie

*Florea Ion
(dr.) în grad
de caporal,
alături de
un coleg de
armata*

remediere, s-a format o echipă în frunte cu un coleg pe nume Popescu. Deși eu nu aveam atribuțiuni în acest domeniu, acest Popescu, fiindu-mi prieten, a condiționat plecarea "dacă merge și Florea". Am plecat, am remediat circuitul telefonic și la întoarcere am fost surprinși în pădure de o echipă de inamici mitralieri, care a tras o rafală de mitralieră și a secerat, printre alți soldați, și pe colegul meu din față, noi mergând în șir indian prin pădure. Încă o dată Dumnezeu m-a protejat. Mulțumesc, Doamne! Comandantul subunității se numea căpitanul Blebea.

Tot în comuna Turnu Ghiurghiu, unde eram cantonați, aveam instalată aparatura de transmisiuni în niște bordeie părăsite și făceam de serviciu în trei ture. Eu ieșisem din tură

și mă odihneam pe un pat de paie, direc la sol, să fiu pregătit pentru următoarea tură. Erma aproape de a adormi, când am auzit o bubuitură de proporții și, speriat, m-am ridicat, cum se spune, în cot. În acel moment, a apărut în bordei un coleg care schimba tura și mi-a spus: „Florică, nu mă lăsa, că eu mor”. Am încercat să-l liniștesc, dar nu am reușit, el spunând mereu „nu mă lăsa Florică, că eu mor”, și a murit, el s-a târât și a murit pe picioarele mele. Era din comuna Maltezi, lalomița. Ce s-a întâmplat? La schimbarea turei, un proiectil inamic a lovit în plin toți colegii care schimbau tura. Opt militari au murit pe loc. Eu am scăpat și de data asta. Dar ceva îmi spunea că nu-i a bună...

Eram la Banska Bistrica și am primit ordin printr-un agent să ne deplasăm la punctul

de comandă. Pentru această deplasare, comandantul a dispus să nu mergem în grupuri mari, ci să fim câte doi, pentru a nu atrage atenția inamicului. Eu m-am nimerit cu un coleg Bacanu Mirea, din Viziru, județul Brăila. În timp ce mergeam cu acest coleg, iar bombardamentele nu încetau, un proiectil a explodat tocmai în zona unde eram noi. Am simțit că am fost lovit, dar nu mă durea nimic. Când m-am uitat, am văzut cum curge sângele din mine. Nu-mi mai simțeam mâna dreaptă. Atunci m-am gândit că o să rămân fără mână, o să ajung ciung... Acest eveniment nefericit s-a întâmplat în jurul orei trei după-amiaza. L-am rugat pe Mirea să nu mă părăsească și să intrăm pe moment într-o groapă făcută de un proiectil. Am stat în acea groapă până s-a înserat, moment în care s-a mai potolit bombardamentul, dar durerea nu dispărea și am ajuns, nu mai știu cum, la spitalul local. Apoi, ce a urmat au fost procedurile de la acea vreme. Trecând peste toate aceste evenimente tragice, stau și mă întreb, oare copiii mei o duc mai bine?, cu siguranță DA!...

Am povestit doar o mică parte din ce a pățit tatăl meu, sergentul Florea Ion, în timpul vieții sale. Dumnezeu să-i odihnească în pace, în Împărăția Sa pe toți Eroii neamului românesc! ■

Stan FLOREA
Brăila

Ceremonie de sfințire a două cimitire ale eroilor din municipiul Călărași

Din inițiativa Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, Filiala județului Călărași, în cadrul acțiunilor dedicate Centenarului Marii Uniri, au fost reabilitate Cimitirul Militar „Sf. Gheorghe” și Cimitirul Eroilor Sovietici, care se află în incinta Cimitirului “Sf. Gheorghe” din Călărași. Începute în primăvara acestui an, lucrările de reabilitare - la care un rol deosebit l-au avut societățile ALDIS SRL - director general Naghi Constanța Alina, EMICONSMETAL SRL - director general Mladin Adrian, Serviciul Pavaje Spații Verzi - director general Brânză Adriana Viorica, precum și șapte voluntari din cadrul asociației noastre - au durat câteva luni.

În ziua de 31 iulie 2018 s-a desfășurat slujba de sfințire a celor două cimitire. La ceremonie au participat Excelența Sa, dl. Valery Kuzmin, ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al

Federației Ruse în România, dl. col. Victor Macorschi, atașatul militar al Federației Ruse, și dl. Ivan Agatii, secretar al Ambasadei Ruse.

De asemenea, au fost prezenți dl. gl. de bg. (rtr.) Ion Dănilă, secretar general al Asociației Naționale a Veteranilor de Război din România, dl. gl. mr. (rtr.) Dinu Stelian, președintele Asociației Veteranilor de Război din cadrul

Ministerului Afacerilor Interne, dl. col. (rtr.) dr. Dumitru Dobre, redactorul coordonator al revistei “Veteranul” și dl. col. (rtr.) Dumitru Mardare, președintele A.N.V.R., filiala județului Călărași.

Din partea autorităților locale au participat primarul municipiului Călărași, dl. Drăgulin Ștefan Daniel, viceprimarii municipiului, dl. ing. Ivanciu Viorel și dl. ing. Coman George, vicepreședinții Consiliului Județean, dl. ing. Barbu Valentin și dl. ec. Dinulescu Marian, și secretarul Consiliului Județean, dl. Mușat Emil.

Slujba de sfințire a fost oficiată de P.C. Părinte Protoereu Ramon Eugen Ilie împreună cu un sobor de preoți.

În cadrul ceremonialului, au adresat calde mulțumiri celor care au participat la reabilitarea cimitirelor: dl. Valery Kuzmin, Ambasador al Federației Ruse, dl. gl. mr. (rtr.) Dinu Stelian, președinte A.N.V.R. din M.A.I., dl. Drăgulin Ștefan Daniel, primarul municipiului Călărași, și dl. Nicolae Dragu, președinte A.N.C.E.R.M., filiala Călărași. ■

În acest an, de Ziua Eroilor și a Înălțării, în Cimitirul Eroilor din Călărași a avut loc ceremonialul de dezvelire și sfințire a unei troițe ridicate în memoria eroilor care s-au jertfit pentru reîntregirea țării și păstrarea credinței creștine. Troița se află în curtea parohiei Sf. Ierarh Nicolae din cartierul Tineretului „Barbu Știrbei”. Slujba de sfințire a fost oficiată de P.C. Părinte Protoereu Ilie Ramon Eugen și un sobor de preoți.

La ceremonial au luat parte: colonelul în retragere Dumitru Mardare, președintele Asociației Naționale a Veteranilor de Război, filiala Călărași; Dragoș Coman, viceprimarul municipiului Călărași; prof. dr. Ionel Budu, prof. Nicolae Țiripan, veterani de război, membri ai Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, filiala județului Călărași, cadre dicatice și elevi din cercurile «Cultul Eroilor».

În numele Filialei județului Călărași a Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria», aducem mulțumiri celor care au sprijinit acțiunea de ridicare a acestei troițe, domnului președinte ing. Grigore Postolache, președinte, și administratorilor: Gheorghe Enache, Lorica Ranete, ing. Hristu Mișaca, Alexandru Ginghină, Maria Chiran, Tudor Buterez. ■

Colonel (r) Nicolae DRAGU
președintele Asociației
Naționale Cultul Eroilor
„Regina Maria”, Filiala
Județului Călărași

Ridicarea și sfințirea unei troițe în memoria eroilor

Olanda. Cimitirul Eroilor de la Leusden-Amersfoort

Cinstirea și pomenirea a doi eroi români

Din Țara Lalelelor, preotul Ioan Dură ne-a transmis câteva rânduri despre doi eroi români care își dorm somnul de veci într-un cimitir din Leusden-Amersfoort.

De la hirotonia sa în treapta preoției și până în prezent (2018), dr. Ioan Dură a fost preot doar în diaspora ortodoxă română a Patriarhiei Române din Belgia și Olanda, unde a ctitorit 20 de parohii ortodoxe române. Din 2001 până în 2016, a fost Protopopul Olandei și Belgiei flamande (Flandra), iar din 2016 este Protopopul Olandei. A fost primul profesor de Religie ortodoxă în școlile de stat din Belgia.

Doctor al Universității din Atena (Grecia) și al Universității din Louvain (Belgia).

A publicat numeroase lucrări, studii și articole, printre care se numără și unele consacrate ostașilor Armatei Române și eroismului lor.

Patriarhia Română, prin episcopul vicar Dr. Damaschin Severineanu, de vrednică pomenire, a editat prima sa publicație postdecembristă, intitulată "Vestitorul Ortodoxiei Românești", chiar la sfârșitul anului 1989. În respectiva publicație (nr. 17-18, sept. 1990, p. 3) am semnat articolul "Martiri și eroi ai neamului românesc adormiți în Domnul în cimitire din țări vest-europene", în care arătam cum am aflat - dintr-o lucrare despre Olanda

Preotul Ioan Dură oficiind o slujbă de pomenire

(George Elian, Din țara apelor învinse, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987) - că în cimitirul eroilor din orașul olandez Amersfoort își are mormântul un erou român, soldat necunoscut, ucis de germani pe pământul cotropit al Olandei, la începutul lunii mai 1945. Cei care i-au așezat rămășițele în cimitirul eroilor nu știau cum îl cheamă. Știau doar că este un soldat român și de aceea pe piatra de mormânt i-au scris numai naționalitatea: Valah. Un Valah cu "V" mare, în al cărui destin tragic s-a împletit lupta pentru libertate, pe care o duceau, pe atunci, aprig și cu nenumărate jertfe popoarele român și olandez.

Pornind de la cartea amintită, dl. Cristian Panait avea să descopere în 1995 mormântul altui soldat român, aflat chiar lângă al celui amintit de autorul lucrării din 1987, căzut și el pe același front de luptă din

primăvara anului 1945.

Potrivit autorităților olandeze, cei doi români ale căror oseminte se află în cimitirul din Leusden/Amersfoort sunt: Bogian Constantin și Valache Constantin. Bogian Constantin a decedat la 30 martie 1945 în Munster, Germania, și a fost înmormântat la 13 aprilie 1945 în cimitirul militar american Margraten din Olanda. Valache Constantin a decedat la 24 mai 1945 în Vic. Hamm, Germania, și a fost înmormântat la 28 mai 1945 în cimitirul militar american Margraten din Olanda.

În noiembrie 1947, osemintele celor doi eroi au fost reînchinate în cimitirul din Leusden/Amersfoort, în morminte alăturate. Datele despre cei doi eroi români ne-au fost puse la dispoziție de dl. colonel Marian Dorca, atașat militar la Haga, în mai 2017, căruia îi mulțumim și de această dată. Domnul colonel Marian

Dorca deținea respectivele informații de la autoritățile olandeze de resort.

Despre cei doi eroi, dl. Ovidiu Dan a trimis o "Corespondență specială din Olanda", intitulată "Valahul din țara apelor învinse" și publicată în "Observatorul militar" din 13-19 august 1997. Însă titlul corespondenței ar fi corespuns mai bine realității dacă s-ar fi intitulat "Cei doi valahi din țara apelor învinse", fiindcă erau (și sunt) doi "valahi" eroi în cimitirul din Leusden-Amersfoort și despre care scrie, de altfel, însuși autorul în "corespondența" sa. Printre altele, Ovidiu Dan preciza și despre săvârșirea pomenirii celor doi eroi de către Preotul Ioan Dură, începând cu 1995: "...descoperirea mormintelor acestora a prilejuit în acel an o primă comemorare oficială la căpătâiul lor. De atunci, au ajuns să fie pomeniți, așa cum se cuvine, de către preotul Ioan Dură, în ritualul ortodox de

În Cimitirul Eroilor de la Leusden-Amersfoort

începere a slujbelor religioase. Iar cu prilejuri ca Ziua Armatei, comemorările se continuă în cimitirul de la Leusden."

Ambii eroi români ce-și dorm somnul de veci în pământul Olandei au fost ostași ai Armatei Regale din România și creștini ortodocși, fii ai Bisericii Ortodoxe Române, instituția cea mai veche a poporului român. Ostașii Bogian Constantin și Valache Constantin fac parte din numărul mare de eroi români căzuți pe câmpurile de luptă, în lagăre și în închisori, pentru demnitatea, libertatea și credința strămoșească ortodoxă a neamului românesc.

Cert, se cuvine să nu fie uitat că cel care reprezintă simbolic pe toți eroii români, din toate locurile și din toate timpurile, este Eroul Necunoscut, ale cărui rămășițe pământești se află în Parcul Carol, din București. Ce-i drept, și El, Eroul Necunoscut, fusese scos de către autoritățile comuniste din locul său de odihnă din Parcul Carol, în 1958, și dus la Mărășești, dar readus în București la 26 octombrie 1991, în chiar ziua de prăznuire a Sf. Dimitrie Izvorătorul de Mir, el însuși fost ofițer al armatei imperiale romane și mare mucenic al lui Hristos.

Părintele Ioan a săvârșit Slujba Parastasului și pentru eroi români din cimitire ale Franței. Astfel, la 7 iunie 1997, a săvârșit Parastasul pentru 12 eroi români din cimitirul localității Rethel, în nordul Franței. De asemenea, în cursul aceleiași zile, a participat la săvârșirea Parastasului pentru eroi români

din alte cimitire ale Franței, și anume din localitățile: Signy-l'Albaye (unde dorm 12 eroi români), Hirson (275 români), Effry (23 români) și Maubeuge (80 de români). Părintele Ioan a participat la Slujba Parastaselor, din 7 iunie, ca invitat al fostului ofițer al Armatei Regale Române și deținut politic în închisorile comuniste, prea bine cunoscut luptător pentru libertatea poporului român, Remus Radina, din Paris, de vrednică pomenire. De asemenea, a oficiat Parastasul și pentru cei 687 de soldați români aliați ai Franței, luați prizonieri de germani în timpul Primului Război Mondial, morți de foame și boli și înmormântați în cimitirul militar de la Soultzmat, din Alsacia, în iarna anului 1917.

Preot Dr. Ioan Dură Protopopol Olandei

Nota redacției. La săvârșirea Slujbei primului parastas, la 4 mai 1995, au participat, din partea ambasadei României în Țările de Jos, Irina Comaroschi, pe atunci, secretar doi al acesteia, și Stelian Georgescu, atașatul militar român de la Haga. De atunci, cei doi eroi români de la Leusden sunt pomeniți la fiecare Sfântă Liturghie oficiată de Preotul paroh al Comunității ortodoxe române din Olanda.

Se cuvine precizat că arborarea drapelului românesc la intrarea în cimitir, alături de cel al țărilor biruitoare în al doilea război mondial, s-a datorat Părintelui Ioan Dură. Părintele Ioan a solicitat dlui ambasador al României în Regatul Țărilor de Jos, Marin Buhoară, să apeleze la responsabilii cimitirului ca să permită arborarea drapelului românesc, ceea ce a și făcut cu multă bucurie. De altfel, dl. ambasador Marin Buhoară, a fost cel care a arătat o grijă deosebită față de cinstirea eroilor români din Leusden. Și tot aceeași preocupare pentru cinstirea eroilor români din Leusden a avut și doamna ambasador Irina Comaroschi (2012- iunie 2016).

Un monument pentru cei care au construit Transfăgărășanul? Dar Transfăgărășanul însuși este un monument! Ce poate fi mai încărcat de măreție și mai durabil pentru eternizarea epopeii Transfăgărășanului decât lucrarea aceasta unică prin frumusețe și spectaculozitate? Și totuși, un grup de entuziaști, în frunte cu colonelul (r) Ion Bratu, președintele Fundației culturale-științifice "Pro Patria", artistul plastic Constantin Samoilă și Constantin Băjenaru, Societatea Civilă, filiala Argeș, a purces la ridicarea unui monument, a cărui inaugurare a avut loc în ziua de 8 iunie 2017, la cabana Piscu Negru, județul Argeș, la km. 102,2 al Transfăgărășanului!

Colonelul Ion Bratu a fost comandant al Detașamentului

Monumentul constructorilor Transfăgărășanului

Ineu care a participat la construirea Transfăgărășanului. Mai târziu, sub puternica impresie pe care i-a lăsat-o viața în acele condiții dure, pline de neprevăzut, a scris un volum de proză, "Transfăgărășanul, așa cum a fost", și altul de versuri, "Scrisori din Transfăgărășan". Versurile sale l-au determinat pe inginerul Constantin Samoilă să-și dorescă realizarea acestui monument: o cruce înaltă de 4,5 m, înconjurată de foi subțiri de cupru, care simbolizează momentele principale ale construcției drumului. Sponsorul principal al lucrării a fost ing. Marin Meculescu (Comesad).

Transfăgărășanul, cunoscut sub denumirea DN 7 C, are o lungime de 91,5 km, de la Cârțișoara din județul Sibiu la barajul Vidraru din județul

Argeș. Acest drum a fost construit pentru a face puntea de legătură între sudul țării și podișul Transilvaniei, dar și pentru a deschide noi bazine forestiere și mai ales pentru dezvoltarea turismului și a sporturilor de iarnă. Lucrările, desfășurate simultan pe o sută de fronturi de lucru, au fost gata în doar 30 de luni. S-au consumat circa 6 000 000 kg de exploziv și sute de mii de tone de materiale de construcții.

Din inițiativa și cu sprijinul colonelului ing. Constantin Avădanei a fost dezvelită o placă din marmură pe care este scris: Transfăgărășan VIA SACRA; Primăria Cârțișoara. Imnul Trănsfăgărășanului. Autor: Colonel Ion Bratu. ■

Simona NAGÎȚ
Fundatia "Pro Patria"

Osman pașa, prizonier în Vlașca

Puțină lume cunoaște ce s-a întâmplat cu Osman Pașa, mareșalul armatei turcești de la Plevna, după capitularea sa, în ziua de 28 noiembrie 1877, în fața forțelor militare române. Episodul, atât de discutat de istorici, mai ales de cei români, îl are în prim-plan pe colonelul Mihai Cristodulo Cerchez, comandantul Diviziei a II-a, care în după-amiaza acelei zile înaintase cu forțele sale până la râul Vid. Aici sosește un parlamentar turc cu știrea că Osman pașa cere să vorbească comandantului superior. Colonelul Cerchez hotărăște se meargă, însoțit de coloneii Berindei, Arion și alți ofițeri români, la casa din apropiere unde susținea parlamentarul turc că s-ar afla Osman pașa. Grupul de ofițeri români ajunge acolo în momentul în care Hassib bei, medicul generalului turc, îi pansa rana. În timpul scurtei întrevederi, Osman pașa a dorit, în semn de capitulare, să înmâneze sabia sa colonelului Mihail Cristodulo Cerchez.

Privitor la acest moment important, regele Carol I notează în memoriile sale: "... colonelul Cerchez nu se crede competent să primească sabia mareșalului. Deoarece dânsul nu știe unde se află prințul, trimite un ofițer la generalul Ganețki ca să-l înștiințeze despre situație și declară lui Osman pașa că

așteaptă instrucții de la cel mai apropiat general". "Hotărâre explicabilă, poate, dar sigur regretabilă - scrie istoricul Florin Constantiniu -, întrucât a privat armata română de un meritat gest - fie și simbolic - al adversarului"...

Osman pașa, prizonier în Vlașca

A doua zi, un detașament mixt, româno-rus, este pregătit să asigure escorta lui Osman pașa la Bogat, unde se afla țarul Alexandru al II-lea. Din partea română, garda de escortă a fost formată din escadronul lalomița, comandat de căpitanul Grigore Zasima, din Regimentul 3 Călărași. Să precizăm că acest regiment era format din patru escadroane: Ilfov, Vlașca, Teleorman și lalomița. Garda rusă este formată dintr-un ofițer

și șase lăncieri din Regimentul 9 ulani de Bug.

Comanda detașamentului a fost încredințată însuși comandantului Regimentului 3 călărași, locotenent-colonelul Grigore Polizu. De altfel, Regimentul 3 călărași a fost cea dintâi trupă călare care a intrat în Plevna, trecând prin apa râului Vid, în partea stângă a podului de piatră. Pe lângă siguranța importantului prizonier, detașamentul avea în grijă atât sabia lui Osman Pașa, cât și săbiile a șase comandanți turci. Este vorba de generalul de Divizie Adil pașa, generalii de brigadă Tahir Omer pașa, Tefic pașa, Tahir pașa, Sadic pașa și Athem pașa.

În ziua de 4/16 decembrie 1877 al treilea convoi de prizonieri, numărând 4134 de soldați și ofițeri otomani, pleacă din Plevna, fiind escortat de Regimentul 3 Infanterie linie și Regimentul 3 călărași.

Cam în aceeași perioadă pleacă și Osman pașa către București, pentru a i se îngriji rănilor într-un spital și, apoi, a-și continua drumul spre Rusia, unde urma să i se hotărască soarta. În drum spre București, detașamentul de escortă s-a oprit pentru trei zile la conacul boierului Apostol Arsache, din satul Arsache, județul Vlașca (astăzi comuna Vedea, județul Giurgiu). Mare minue, clădirea

În care a locuit Osman pașa se mai păstrează și astăzi, în ea fiind amenajat sediul primăriei comunei Vedea, iar una din încăperi poartă chiar denumirea de "camera turcului".

Despre acest episod de la conacul Arsache, unde a fost ținut prizonier Osman pașa, se păstrează o mărturie culeasă de învățătorul Iordan Firimiță de la bătrânul Călin Mone, străbunicul învățătorului Stoian Fiera, din Arsache: "Osman pașa a trecut pe la Zimnicea, după ce se predase bravei armate române. În drum spre București, a poposit trei nopți la palat. Eu atunci eram om de încredere la palat. Crescusem de mic pe lângă curtea boierească, că vezi dumneata, când vezi câte un suflet bun, te lipești de el ca mierea de pâine. Așa om bun era boierul cel bătrân (Apostol Arsache - n.a.). Numai ce văd

într-o zi de iarnă, pe la amiază, că o ceată de călăreți se opresc înaintea porților. Am primit porunca să fac focul într-o cameră dinspre hambare. Și, Doamne, ce mi-au văzut ochii! Un voinic, om între 40-50 de ani, îmbrăcat numai în fireturi de-ți luau ochii, mergea mai mult dus de doi ofițeri voinici. Pasămite, ăl cu fireturi era chiar el, Osman pașa, care părea rănit la ambele picioare. Ceilalți doi care-l duceau erau aghiotanții lui. La plecare, după trei zile, omul de omenie și de neam mare se cunoaște, ori de ce neam ar fi. A scos din pungă câțiva galbeni turcești să-mi dea drept mulțumire de serviciile făcute. Eu i-am spus că nu-i iau, că la noi nu umblă așa banii. De atunci, mult timp camera aceea de sub scări (vest) s-a numit "camera turcului".

Din documentările făcute

am aflat că mulți dintre călăreții recrutați pentru escadronul 2 cavalerie "Vlașca" erau din satele și comunele Bujoru, Pietroșani, Găujani, Vedea, Malu, Slobozia, aproape toate aflate pe itinerarul parcurs de escorta lui Osman pașa. Este posibil ca aceștia ostași să fi raportat comandantului Regimentului 3 călărași și să-l fi convins să aleagă acest drum, pe care îl cunoșteau foarte bine și unde s-ar fi putut adăposti în caz de nevoie, la vreme de iarnă. Probabil că în cele trei zile, unii au trecut și pe la casele lor, iar Osman pașa s-a odihnit, după care s-au îndreptat spre Giurgiu, de unde au luat trenul mixt, pe atunci, cu persoane și marfă, care avea plecarea la ora 13.37 și sosirea la București la ora 19.17.

De multe ori, m-am întrebat și eu, ca și alți giurgiuveni, de ce, oare, la lecțiile de istorie, când eram la școală, domnul învățător nu ne-a povestit nimic despre faptul că Osman pașa a fost escortat, ca prizonier de război, pe pământ românesc și a stat trei zile într-o casă românească din județul Vlașca? De ce nu ne cunoaștem istoria de lângă noi? Poate că altfel am privi clădirile, locurile, obiectele pe lângă care trecem aproape zilnic, dacă am ști adevăratele lor istorii. Și, în mod sigur, altfel le-am prețui și le-am proteja. ■

Colonel (r) Tudor CRISTEA
președintele Filialei județului
Giurgiu a Asociației Naționale
Cultul Eroilor "Regina Maria"

Clădirea din localitatea Arsache (astăzi Vedea), unde a fost ținut prizonier Osman Pașa, în drumul lui spre Giurgiu și București, în iarna anului 1877

Cărți distinse cu Premiile "Dragalina" ale Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", ediția a IV-a, 2017

O rubrică realizată de general de Brigadă (r) Grigore Buciu

Dumitru Preda, Nicolae Ciobanu, *Bătălia de la Mărășești, 24 iulie/6 august - 21 august/3 septembrie 1917, Editura militară, București, 2017.*

Lucrarea de față semnată de cei doi istorici militari a fost prevăzută să apară în 1997, dar din diferite motive apare în anul centenarului, când unul dintre autori, Nicolae Ciobanu, nu mai este.

E o lucrare cu puternic caracter științific, dedicată bătăliei decisive din Primul Război Mondial, din spațiul românesc și poate din această parte a Europei.

Bazată pe o documentare bogată în arhive, pe lucrări de referință, pe monografiile consacrate evenimentului din 1970 încoace, memoriile și lucrări de autor, cartea se vrea o monografie a bătăliei, începând de la primul atac al germanilor în acea zonă a frontului. Se urmăresc evenimentele pe zile, consemnându-se până la amănunt forțele angajate și de-o parte și de alta, lupte mai mari sau mai mici, cu victoriile și pierderile și de o parte și de alta. În unele părți are un caracter foarte tehnic prin coborârea în amănunte, și nu lipsesc unele reminiscențe ale vechiului stil al istoricilor militari

în care se folosesc prea multe adjective admirative - ceea ce îi dă un caracter propagandistic.

Lucrarea pare a fi dedicată

mai mult catedrei, pentru studiul studenților care se specializează în istoria Primului Război Mondial și istoricilor care au nevoie de documentare. De aceea, pentru cititorul de rând, fie el și îndrăgostit de istorie, cartea pare mai greu de parcurs, pentru că cititorul obișnuit caută ansamblul și acele părți de amănunt care îl proiectează în excepțional, cum ar fi momentul Grigore Ignat și Ecaterina Teodoriu ori atacul cămășilor albe.

Nu spun că acestea lipsesc,

sunt menționate, iar aprecierea față de așteptările cititorului nu diminuează cu nimic valoarea lucrării în sine.

Bătălia de la Mărășești este momentul fundamental al primului război mondial, în care orgoliul de învingători al germanilor este umilit de o armată reorganizată și reînarmată prin misiunea franceză, pentru prima dată și definitiv pe frontul de est. Imaginea germanilor despre armata română s-a format în anul precedent, când s-a produs întoarcerea peste Carpați și retragerea dezastruoasă până în porțile Moldovei, imagine care nu era deloc măgulitoare. Aceasta vrea să însemne zicerea lui Mackensen, la plecarea sa din București, în ajunul bătăliilor din vara anului 1917: „Ne vedem peste două săptămâni la Iași”. E un orgoliu de învingător care se va frânge de rezistența de la Mărășești, Mărăști și Oituz.

E bine să menționăm că fără Oituz, unde s-a apărat trecătoarea cu un sacrificiu enorm pe o linie de bătălie mereu volatilă, și fără ofensiva românească de la Mărăști, bătălia de la Mărășești, din 6 august, n-ar fi avut efectele pe care le cunoaștem.

Bilanțul de sacrificiu al Mărășeștilor este pe măsură, și a fost bazat pe o stare morală

excepțională a trupei și pe spiritul profesional și îndrăzneala comandanților, care nu mai semănau cu cele din anul 1916. Promisiunea regelui de împrăștiere cu pământ a jucat un rol esențial în această stare morală bună, noțiunea abstractă de țară și *patriotism* căpătând concretețe. Pământul țării, pe care de multe ori țărani erau doar muncitori cu ziua, devine pământul meu și poporul meu sunt urmașii mei cărora le va rămâne pământul sfânt pe care eu îl plătesc cu sânge sau cu viața.

În bătălia Mărășeștilor nu s-a prea putut conta pe cooperarea și decizia aliatului rus, ale cărui trupe deja nu mai erau motivate de nimic pentru a continua războiul. Ultima ofensivă rusă, ne releatează autorii, a fost în luna iulie. Nehotărârea rusească din acea perioadă care are motivațiile ei s-a regăsit în atitudinea ezitantă a generalului Christescu, care dorea să angajeze lupta după regulile de la catedră, ceea ce i-a adus înlocuirea de la comandă. Urmașul său, generalul Eremia Grigorescu, a avut altă viziune, altă îndrăzneală și după victoriile obținute, care evident nu sunt numai ale lui, s-a acoperit de gloria întregului.

Victoria de la Mărășești a fost obținută de armata română, trupele rusești aproape nu au contat, fiind preocupate de întoarcerea acasă, indiferent de rezultat, iar sacrificiul a fost enorm: 5527 de morți, răniți, rispăruți, dintre care 104 ofițeri. Ea a contat enorm în economia generală a războiului, puterile centrale pierzând la acea dată pe toate fronturile. A contat pentru tratativele de pace, dar atunci, în acele vremuri în care Rusia lasă descoperit frontul, vulnerabilizând

ceea ce se câștigase, pentru România pericolele rămăneau iminente.

Colonel (r) Remus Macovei, De la Turtucaia la Budapesta. Prinsoșul de sânge al militarilor constănțeni în campania 1916-1919, Editura Next Book, Constanța, 2017

O carte excelentă, semnată de președintele filialei Constanța a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", dar care pe ansamblul ei este rodul muncii

unei echipe de documentariști, toți militari în rezervă ori retragere: Aurel Buciu, Gheorghe Tudoran, dr. Marin Voicu, Petre Bădău, Dan Nicolau, Neculai Rusu.

Autorul, un rebel în felul său, este cunoscut pentru câteva lucrări și luări de poziție virulente împotriva corupției din armată, nedreptăților sociale, a generalilor condamnați pentru corupție etc. Fie că abordează problematica legalității acțiunilor militare

în situații de criză, a erorilor umane în deciziile stresante, a victimelor colaterale, a revoluției controversate din 1989, Remus Macovei este condus de o deviză a lui Nicolae Iorga: "adevărul, înainte de toate!" Inevitabil, operează fără anestezie pe corpul bolnav al societății, indiferent dacă acesta este îmbrăcat sau nu în haină militară ori în costumul funcționarului de stat sau al politicianului care nu-și înțelege menirea. Această ieșire din rândul artificiilor convenționale și comode a produs mult deranj, mulți simțindu-se vizați. Și-au învelit frustrarea în foile ipocrite ale grijii față de imaginea pozitivă a armatei, care intră în componența morală motivațională a acțiunilor militare, ca și cum nu oamenii concreți care depun jurământul de credință, cinste și moralitate ar alcătui-o și ar defini-o prin acțiunile lor concrete, bune și rele. Fără îndoială dominantă armatei e pozitivă, dar dacă te faci că nu vezi stricăciunea riști să crezi o imagine falsă, care în final decedibilizează.

Lucrarea de față nu face excepție de la linia directoare a spiritului critic, ceea ce nu diminuează cu nimic valoarea extraordinară a sacrificiului și contribuția militarilor dobrogeni, respectiv constănțeni, la temelia pe care s-a putut înălța mult visatul edificiu al unirii tuturor românilor. În postarea de pe ultima copertă, autorul spune explicit: "dedic această lucrare militarilor constănțeni, în marea lor majoritate plugari, care chiar cu o instruire și înzestrare necorespunzătoare, de multe ori flămânzi și goi, s-au dovedit soldați viteji și disciplinați, având o contribuție importantă la realizarea

României Mari”.

Remus Macovei nu este istoric, nu este scriitor, nu se sfiște să afirme aceste lucruri, dar citindu-i lucrarea ne convingem că are o abordare științifică monografică asupra perioadei de care se ocupă, în care armata dobrogeană a fost pusă în situația ordonată de a se mișca pe câmpurile de luptă, indiferent de condiții și de calitatea adversarului militar.

Lucrarea are două părți distincte dar la fel de valoroase. Prima este o analiză amplă, pe capitole și subcapitole, lămuritoare și deloc mitologizantă, a trupelor dobrogene, de la structuri, pregătire, mobilizare, încadrare, eroism și trădare, stare morală, acțiuni de luptă, prizonierat, boli, elite civile în armată, recompense, împrumietărire, drepturi, birocrăție, corupție, neglijență, cinstirea memoriei celor căzuți. Partea a doua este cea mai de preț, pentru că ea conține anexele de care nu vor putea face abstracție cercetătorii istorici în viitor. Ele conțin documente, fotografii, documentare, unele dintre ele faximile ale documentelor olografe din arhive, și mai ales tabelele edificatoare cu situații centralizate și cele cu militarii conștanțeni căzuți pe câmpurile de luptă: nume, contingent, domiciliu, grad, unitate, data și locul morții, urmașii, profesia, naționalitatea.

Oricine dintre urmașii eroilor își poate descoperi bunicul și străbunicul în aceste pagini, chiar dacă numele acestuia nu e menționat și pe monumentul din localitatea natală. De aici rezultă marea utilitate practică a cărții și calitatea ei de inspiratoare pentru viitoare asbordări în domeniu.

Titlul cărții este foarte sugestiv, nu numai pentru participarea

dobrogenilor la război, ci și pentru întreaga armată română care a străbătut calea morții, de la dezastrul catastrofal până la consolidarea independenței unității naționale prin ocuparea, de nevoie, a Budapestei. Un drum care a început cu entuziasm, într-o coaliție ce-și avea grosul forțelor angajate în vest, a continuat cu un deyastru în 1916, numai la Turtucaia armata pierzând 26 000 de militari, a trecut prin focul bătăliilor victorioase de la Mărășești, Mărăști, Oituz și s-a sfârșit cu retragerea din Budapesta, după instalarea în Ungaria a unui guvern democratic.

În luptele din Dobrogea și de la Turtucaia, armata slab înzestrată, slab pregătită, cu un deficit scandalos de ofițeri de carieră tineri, fără experiența războiului, cu trădători care au vândut planul fortificațiilor și intențiilor militare, s-a confruntat și cu oscilația aproape trădătoare a trupelor rusești aliate. Enormul număr de prizonieri luați de bulgari și de turci a avut o soartă tristă în lagărele lor, unde erau tratați cu dispreț și ură. Bulgarii au cucerit Dobrogea până la Tulcea, au distrus statuile și monumentele ce aminteau de existența Dobrogei românești din cele mai vechi timpuri, s-au purtat cu populația românească sub orice critică. Ura aceasta șovină era alimentată de propaganda agresivă care invoca drepturi istorice de pe vremea țărilor Petru și Asan și starea de dinainte de războaiele balcanice.

Nici după actul Unirii din 1918 - Basarabia, Bucovina apoi Transilvania la Alba Iulia - situația nu s-a limpezit și unirea n-a fost efectivă. În 1919 Dobrogea era încă sub ocupație bulgărească, Transilvania era presată și

amenințată de trupele lui Bela Kun, de la linia Mureșului până la Tisa. Așa-numitul Partium din vestul țării a devenit românesc abia în primăvara anului 1919, Oradea integrându-se efectiv în regatul român pe 20 aprilie, în urma ofensivei armatei române, care a trebuit să treacă Tisa, să-și pună opinca pe parlamentul unguresc, pentru a asigura liniștea administrației românești în țara unită. Regele a interzis arborarea tricolorului românesc pe parlament, cum ar fi fost firesc, pentru a nu acredita ideea unei armate de ocupație. Comportamentul față de populația civilă ungurească a fost unul omenos, fără aroganța și ifosele ocupanților.

Banatul nu stătea nici el mai bine din perspectiva unității. Îl ocupaseră sârbii, cu sprijin francez, argumentându-se că românii nu respectau convenția și trecuseră linia Mureșului. În Basarabia trupe răzlețe de partizani ruși și ucraineni, rupturi din vechea armată țaristă devenite bolșevice, dar cu năravuri imperialiste, bântuiau ținuturile de la Nistru, jefuind și făcând silnicii populației care îndrăznise să-și proclame unirea cu regatul.

Așadar, unirea de jure exista consemnată în acte, încă nevalidată de tratativele de pace, dar unirea de facto era fluidă și instabilă. Abia semnăturile de la trianon ale marilor puteri aveau să încheie procesul și să consfințească prin recunoaștere statul unitar român, rezultat după atâta amar de jertfe.

Trupele din Constanța au plecat din prima zi la război, au fost prezente peste tot, și la trecători, și la Turtucaia, și la Mărășești, și la Mureș, și la Budapesta, și iar înapoi

în Dobrogea, pentru a salvagarda cu prezența lor marea cucerire a românilor - unirea tuturor ținuturilor.

Țărani aceia învățați cu nevoile și meseriașii din orașe și târguri, cu marea masă de ofițeri tineri de rezervă - instruiți în grabă, dar devotați patriei lor până la sacrificiu, au răzbit mai mult flămânzi și nu prea echipați prin drama războiului și au reîntregit România.

Ce a urmat? Se știe și s-a întâmplat ca întotdeauna, răsplata n-a venit ușor, nu fără împotriviri, birocrație și abuzuri, dar a venit, pentru a fi confiscată mai apoi de colectivizarea forțată.

Cartea lui Remus Macovei ne îndeamnă la meditație, la reacție activă implicată, în condițiile vremurilor moderne, în care se încearcă prin mijloace perverse și subtile o dezunire a ceea ce s-a făcut cu o sută de ani în urmă.

E o carte a Centenarului, prin care ni se spune, pentru a căta oară?, că cei de jos știu să prețuiască acest eveniment și să-l reliefeze cum se poate mai bine.

Ioan R. Marinescu, Irina Nelson, *Note de război. 1916, în primul val*, Editura Junimea, Iași.

O carte foarte interesantă scrisă de un unchi și o nepoată, la capetele Centenarului Unirii, apărută din nevoia de a omagia un erou când țara se pregătește să-și aniverseze întregirea. Un unchi luat de război în primul val, așa cum indică și subtitlul, duce în ranița lui de ofițer de rezervă, activat pentru luptă, un caiet, în care își notează ce vede, ce simte, ce este pe frontul primului război mondial, face observații asupra situației

soldatului și ofițerului român, cu realism și amărăciune.

Nepoata sa după frate, el nefind căsătorit când a ieșit din rândurile lumii, obligat de arsura glonțului, îi descoperă notele de război, la o sută de ani distanță, se emoționează profund, ca și cum ar ține în palme oasele unui sfânt din lanțul cel lung al strămoșilor, și se decide să le publice. Un gest spiritual de comemorare a unui erou, care atâta amar de vreme a zăcut în anonimat, în uitare.

Cele câteva zeci de pagini de caiet nu sunt suficiente pentru a

face o carte, chiar dacă doamna Irina Nelson face în preambul o introducere foarte convingătoare despre război, generali, soldați, concepții strategice, jertfe și lașități, despre unchiul ei, Ioan, căzut de tânăr în țărâna țării, apărând-o. Ca urmare, ia memoriile marelui Averescu și le alătură intercalat mărturiilor unchiului ei. Ce rezultă este interesant ca sursă de concluzii, pe care cititorul avizat le poate trage. Pe de o parte, memoriile sunt o probă generală că notele de război au o bază reală și nu sunt simple impresii subiective, ale unei persoane aflate

într-o situație de criză existențială. Pe de altă parte, arată distanța enormă dintre cruzimea frontului în desfășurare și eșaloanele militare de la vârf care fac marile strategii.

Procedul acesta al intercalării amintirilor unui veteran de război, în contextul altor documente oficiale și mărturisiri, l-am mai întâlnit la un autor din Deva, domnul Petrescu, care prin aceste certificări de fapte și informații în plus, a dorit să ridice memorialistica din statutul ei predominant subiectiv la nivelul unei relatări realiste și oneste.

Autoarea nu ezită să-și arate reproșul, indignarea chiar, față de generalii care concepeau atunci apărarea națională, fără să se îngrijească de înzestrarea, pregătirea, echiparea trupelor pentru a fi competitive într-o confruntare fără precedent, cu o miză atât de mare.

Același lucru se întâmplă și în cazul de față, cu deosebirea că actorii sunt de nivele diferite, unul este în fața gloanțelor, celălalt în fața hărților strategice, înălțime de la care nu prea se vede, n-are cum să se vadă soldatul din tranșee, speriat de moarte, brutalizat de ofițeri duri, neomenoși, superficiali, în multe cazuri, așa cum s-a întâmplat în prima parte a războiului.

Irina Nelson pune pe seama generalilor și a Marelui Cartier General imensele pierderi umane din anul 1916, din tot războiul de fapt, considerând concepția generală a strategiei de apărare și de acțiune militară, oscilatorie de altfel, cea mai de neiertat greșeală. Fără îndoială așa este, dar situația României în contextul alianței de război a fost dificilă și inacțiunea, motivată sau nu, în sprijinul

României a dus în mare parte la aceste greșeli. A intra în război și a trece munții prin surprindere la o dată stabilită de aliați și a te trezi că aceeași aliați te lasă cu spatele gol și țara din spatele tău pradă atacurilor inamice, e o situație fără ieșire. Însă, dincolo de asta, slăbiciunea noastră în prima parte a războiului rezidă din cauze interne politico-militare, iar autoarea nu se sfiște să ridice vâlul patriotismului imaculat de pe fața armatei române, cu argumente convingătoare, pentru a arăta că efectele negative sunt rezultatul bolii interne a organismului militar.

Irina Nelson atrage atenția asupra insuficienței cadrelor militare. O armată imensă, prost instruită, deficitar dotată, intră în lupta pentru eliberarea Ardealului doar cu credința în Dumnezeu și în dreptatea istorică, mână de un entuziasm uriaș, inconștient. Avea doar 1269 de ofițeri și 145 de generali, enorm de puțin (nu generalii) raportat la nevoile de instruire și de comandă ale trupeii. S-a apelat la ofițerii de rezervă, o categorie numeroasă, motivată de convingeri patriotice, de dorința de a se implica și a învinge, dar insuficient instruită ea însăși, și pusă să conducă subunități care nu știau și nu aveau cu ce să lupte. Pe un front de 1500 km soldații intră în luptă concomitent, ceea ce nu e de condamnat însă, având în vedere situația de fapt, în primele săptămâni, dar aceștia sunt dotați cu o pușcă și trei unități de foc, dintre care doar una e la dispoziția lor. Aprovizionare precară, nesigură, mulți luptători erau în opinci, cu lenjeria, două schimburi, adusă de acasă.

Revolta e la adresa conducătorilor. Țara a stat doi ani în neutralitate, timp în care ar fi putut

să-și ia măsurile necesare pentru intrarea în luptă, știindu-se că Ardealul nu poate fi obținut altfel. Delăsarea, lipsa de voință politică, lipsa unei previziuni realiste au dus la efectele dezastruoase din primele luni de război.

În acest context general îl regăsim pe sublocotenentul Ioan R. Marinescu, mobilizat în Regimentul 61 Infanterie și trimis pe front cu primul val. Era inginer silvic, dintr-o familie de învățători din comuna Lespezi, din dreapta Siretului spre nordul Moldovei. Pe 15 august e chemat, pe 21 august își ajunge unitatea din urmă pe linia frontului din Transilvania. Acolo își vede țara apărată de plugari și el îi conduce, într-o ofensivă plină de speranță, dar care n-a durat decât 40 de zile, cât postul mare. Apoi începe retragerea sub presiunea mașinării de război germane. Apără trecătorile, apăra țara, nu mai e vorba de eliberarea Ardealului. El luptă pe Valea Prahovei, apoi unitatea lui e trimisă rapid în sud, să apere Bucureștiul. România era încercuită din trei părți și era singură și deznădăjduită. Au căzut cu miile. Printre ei și Ioan R. Marinescu într-o bătălie pe Neajlov-Argeș. Rănit grav, moare după câteva zile. E înmormântat în Ghencea Militar - cimitirul renovat de armată în 2016. La inaugurare un puști, elev în clasele primare, recită plângând - „Nu plânge, maică Românie!”.

Sunt în această carte date și aprecieri istorice, considerații generale corecte și documentate, care se constituie într-un demers aproape jurnalistic, ce e înțeles ca un protest împotriva războiului. Uneori, însă, fără război, națiunile nu pot exista, nu-și pot câștiga și apăra identitatea.

Jurnalul e publicat în faximil,

apoi în transliterație. Irina Nelson îl prezintă în sinteză, surprinde sentimentele eroului-autor, atmosfera frontului, durerea sfâșietoare a neputinței, a nepriceperii, cruzimea adevărată și devastatoare, duritatea din ordine, relativismul scandalos al unora, lașitatea unor ofițeri, în contrast cu profilul moral și omenia altora.

Prin jurnalul său, Ioan R. Marinescu confirmă de la fața locului, cu expresivitate și convingere, aceste adevăruri de la firul ierbii, ocultate de manualele școlare și de conducătorii militari. E firesc într-un fel, pentru că armata nu trebuie demitizată. Eroismul adevărat a existat, e îngropat în sutele de mii de morminte, patriotismul în forma lui supremă este real, e scris în marea jertfă pe care s-a clădit România Mare. Rezervistul Marinescu este unul dintre exemple. Dar tot el nu ezită să ne dezvăluie firea oamenilor în situații limită, condiția umană pusă la grea încercare. Omenia celui ce se simte legat de cei pe care îi duce în luptă, conștientizarea sacrificiului și a terorii în fața morții, mila față de executarea automutilaților și dezertorilor - măsuri teribile pentru a ține unitatea armatei, groaznice din perspectiva umanitară - sunt lucruri pe care le găsim în jurnal. Din memoriile mareșalului se vede trecerea aristocratică peste amănuntele acestea care fac tragismul omului, pentru că el, strategul, trebuie să vadă întregul și linia directoare care duce spre victorie.

În concluzie, suntem în fața unei cărți-document scoasă de Editura Junimea, din Iași, în condiții grafice excelente, la stăruința doamnei Irina Nelson, cetățean american cu suflet românesc! ■

Noi apariții editoriale la filialele noastre județene

Ne-au sosit la redacție câteva din revistele editate, de filialele județene ale ANCERM, în ultima parte a anului trecut și în primele luni ale anului în curs. O constatare generală, toate, fără excepție, sunt dedicate evenimentului anului 2018: Centenarul Marii Uniri! Vom semnala, atât cât ne permite spațiul, acele informații care, credem noi, ar putea să vă intereseze și să vă îndemne să aflați de la sursa primară mai multe detalii.

Din revista **“Eroii Neamului”** - nr. 4(33), dec. 2017 -, editată de Asociația Civică “Tempora”, Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria”, Filiala Satu Mare, în colaborare cu Muzeul Județean Satu Mare, am ales titlul “Jurnalul cimitirelor și monumentelor eroilor”, în fapt un serial ajuns la nr. XXXII, semnat de colonelul (r) Voicu Șichet. Admirabil efortul publicistic și nu numai al domnului colonel, care, din 2008 încoace, a făcut un tur de forță prin județ, pe jos sau cu mașina personală, reușind să aducă în fața cititorilor date despre toate monumentele și cimitirele eroilor din această parte a țării. Inspirat sau poate îndemnat de jurnalul colonelului Șichet, Consiliul Județean Satu Mare

a cerut Muzeului Județean să demareze, citez din articolul autorului, “o acțiune de inventariere și constatare a stării în care se află aceste importante obiective, având ca țintă finală reabilitarea celor deteriorate din varii motive, acțiune care sperăm să se bucure de succes, astfel încât Centenarul Marii Uniri să le găsească în bună rânduială, așa cum ne exprimăm dorința în numărul din martie (2017 - n.m.,D.R.) al revistei noastre”. Ideea de a ne prezenta la Centenar cu toate operele comemorative de război reabilite și în bună stare, așa cum ar fi normal la o sărbătoare națională, este mai veche și am auzit-o la mai multe case. Dar, la starea în care se află acum unele monumente ale eroilor, e greu de crezut, oricât de optimist ai fi, că în câteva luni s-ar putea

rezolva așa ceva. Oricâți bani și oricâtă bunăvoință ar avea administrațiile locale, nu trebuie uitat sau ignorat (așa cum s-a întâmplat în unele cazuri) că toată această acțiune de reabilitare nu se poate face, așa

cum spune legea, fără avizul Oficiului Național pentru Cultul Eroilor. Și este firesc să fie așa, tocmai pentru a nu se lucra “după ureche” și mai ales pentru a se evita aplicarea “ideilor” năstrușnice ale unor primari dornici de nemurire...

Revenind la “jurnal”, nu pot decât să salut ideea și efortul domnului colonel Vasile Șichet și să-i doresc sănătate și puterea de a duce mai departe acest serial, o adevărată cronică a anilor de tranziție și rătăcirii ale societății românești.

Revista **Oltenia Eroică**, nr. 8/2018, publică “Jurnalul de front al căpitanului Popescu”, inedit până de curând, mai precis până în anul 2011, când profesoara Florina Șerbu, în posesia căreia se află documentul respectiv, a decis să-l publice în

Anuarul de Istorie Orală nr. X. Faptul că revista Filialei Județului Dolj a Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria” a decis să-l reia în paginile sale este de salutat, întrucât anuarul respectiv are o circulație restrânsă și un tiraj relativ redus. Cine a fost acest căpitan Popescu, care a luptat în Regimentul 4 Roșiori și a participat la faimoasa șarjă de la Robănești? Din păcate autorii care prefațează jurnalul nu ne dau amănunte. Ar fi fost, poate,

nevoie de o sumară biografie a ofițerului respectiv, pentru a-l pune, cât de cât, pe cititor în temă cu personalitatea profesională, cariera și viața de familie ale acestuia. Ceea ce știm este că ofițerul a comandat un escadron din regimentul 4 Roșiori și că a fost luat prizonier "spre sfârșitul luptei". Unde a fost în prizonierat, cât a stat, când s-a întors, ce a urmat după aceea? Sunt lucruri pe care am fi dorit să le cunoaștem. Nu mai insistăm. În cele circa 40 de pagini olografe - scrise "postbelic sau în convalescență", după cum susțin cei doi îngrijitori ai acestei ediții, să-i spunem așa - căpitanul Popescu (și mai cum?) descrie momentele premergătoare luptei, presiunea enormă la care erau supuși luptătorii, conștiința de misiune de sacrificiu asumată de comandanți și ostași în împrejurările date, în special pericolul ca unitățile române din zonă să fie încercuite de trupele inamice. Iată cum este descris momentul din preajma atacului: "Știam dinainte rezultatul zilei, era ultima noastră zi, zi de luptă grea, din care nu era scăpare, era lupta de sacrificiu fără izbândă, era pieirea pentru gloria de mai târziu pe care nu ne era dat s-o vedem. Pentru mine personal era și ziua jubileului de 3 ani (sic!) în marriage, era 10 noiembrie 916..." Păcat, că așa cum este publicat, jurnalul nu are un final și nici editorii lui nu s-au străduit să-l afle.

Prahova eroică, revista, în opinia mea, cea mai constantă în apariții și diversă în conținut, continuă cu serialele sale - "însemnările de război" ale

lui Traian Grigorescu, fiul faimosului general Eremia Grigorescu, eroul de la Mărășești, și "jurnalul de război" al lui Ștefan Popescu-Filutză,

îngrijite de Raluca Andreescu, respectiv prof. Traian D. Lazăr. Cu toate serialele de "jurnale și însemnări", publicate de-a lungul anilor, revista, așa spune, se înscrie foarte bine în direcția de cercetare în istoriografie pe care o inaugurasă la începutul secolului trecut marele istoric Nicolae Iorga, așa-numita "istorie a Țării prin cei mici". În orice caz, sunt convins că aceste însemnări sunt, de multe ori, "sarea și piperul" publicației, cele care atrag tot mai mulți cititori de la un număr la altul. Să mai spunem, în final, că acest număr de revistă - nr. 1(15) aprilie 2018 - este însoțit de o scrisoare în care redacția își invită cititorii să-și trimită "gândurile și acțiunile întreprinse" pentru sărbătorirea Centenarului Marii Uniri. Așadar, un îndemn deschis la o colaborare care să sporească interesul revistei și, firește,

"să contribuie la dezvoltarea sentimentelor patriotice ale membrilor cercurilor "Cultul Eroilor" din toată țara".

Ar mai fi și alte lucruri de semnalat din paginile revistei, dar constat că mai am încă trei reviste pe birou care își așteaptă rândul. Toate îmi sunt cunoscute, familiare, și le recomand cu drag cititorilor noștri. Una dintre ele este "**Eroica**", a Filialei "Mihai Viteazul" Dâmbovița a ANCERM, revistă care a intrat în al XXI-lea an de apariție (devenșând chiar și "România eroică") și a ajuns, în 2018, la nr. 61-62. O revistă cu ștaif, dacă îmi este îngăduit să spun așa, în paginile căreia semnează personalități

cunoscute - profesori universitari, istorici, cercetători, scriitori, publiciști, generali și ofițerim dar și elevi din cercurile "Cultul Eroilor".

lată câteva titluri de reținut: Târgoviște în perioada Primului Război Mondial (prof. Mihai Stan); Atunci când Basarabia a revenit la Patria Mamă (prof. dr. Victor Petrescu); Un eminent strateg român, "planificator de victorii" în Războiul de Reîntregire Națională (prof. Constantin Voicu, col. Emil-Cornel Petrescu).

Cu o apariție mai "subțire", **Gorjul Eroic** a intrat în al III-lea an de viață, reușind să editeze

doar patru numere. Este de remarcat în toate diversitatea tematică, o grafică destul de plăcută și un conținut interesant, orientat în special pe informația istorică și militară. Iată, în acest nr. 2 (4) din 2017, am reținut un articol despre uniforma infanteriei române în Primul Război Mondial, un documentar despre Cavalerii gorjeni ai Ordinului "Mihai Viteazul" (așa am aflat că faimosul pilot Vasile

Craiu era din Tg. Cărbunești, că locotenentul Radu Kornea, celebru general în ultima conflagrație mondială, s-a născut în Tg. Jiu și, la fel de celebru comandat, colonelul Gheorghe Rasoviceanu, o legendă a vânătorilor de munte,

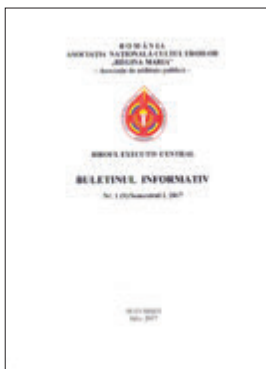
comandantul Regimentului 9 Vânători de Munte, era născut într-un sat din Gorj cu numele Arcani). Cu rădăcini în Gorj era și Christian Tell (1808-1884), fiu de moșnean din Gorj, dar născut la Brașov, a avut o viață zbuciumată, a fost ofițer de carieră, revoluționar pașoptist, ministru în timpul lui Cuza, dar și sub Carol I.

Deocamdată atât! ■

Colonel (r) Dumitru ROMAN

A apărut Buletinul informativ nr. 2 (10), semestrul II, 2017

Coordonat de generalul-maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, acest periodic este rodul muncii generalului de brigadă (r) Radu Șerban Dan și a colonelului (r) Gheorghe Mateescu. În cele șase capitole găsiți informații utile despre tot ceea ce se face și se întâmplă în Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”. De prisos să mai spun că este o oglindă a conducerii asociației și a muncii filialelor din teritoriu. Felicitări! (D. R.) ■

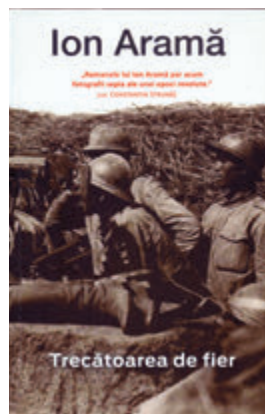
CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI

Ioan Benche, *Din cântarea cântărilor. Balsam de cuvânt*, versuri, Editura Napoca Nova, Cluj-Napoca, 2018, 100 p.

Marcel Proca, *Bârladul și Marele Război*, Editura Sfera, Bârlad, 2017, 279 p.

Ion Aramă, *Trecătoarea de fier*, roman, Editura Univers, București, 2017, 351 p.

Eugen Burghilea, *Viața în galop*, proză scurtă, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2018, 205 p.

Vasile S. Popa, *Stepa cu oase*, roman, Societatea Scriitorilor Militari, București, 2017, 302 p.

La închiderea ediției

Am primit din America o scrisoare, mai bine zis un mesaj electronic, pe adresa redactorului-șef al revistei *România eroică*, de la medicul Cornel Dumitriu. Cum rândurile Domniei Sale nu-l privesc strict pe redactorul-șef, le facem locul cuvenit în paginile revistei.

O scrisoare din America

Stimate domnule colonel,
Mulțumiri și felicitări pentru săvârșirea ultimei iterații a Premiilor "Dragalina". Ar trebui să spun mulțumiri, felicitări și recunoștință.

Poate că, în schema largă a vieții de toate zilele, evenimentul acesta anual, peste care dumneavoastră ați suflat viață an de an, cu nespuse generozitate, ar putea, zic, să apară ca un episod

formal și evanescent, lipsit de dramă și dat uitării. Dar, oricine întreține asemenea gânduri se va afla într-o eroare grea și impardonabilă, pentru că este tocmai în schema largă a lucrurilor, unde evenimentul propășit de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", evenimentul nostru comun, se proiectează pe fundalul Național, acum și în timp, în memoria și în cultura națională,

adaugându-se șirului de "formalități" care alcătuiesc Patrimoniul Național.

Și dincolo de valoarea culturală, durabilă și înscrisă în cronică, ...mă gândesc, mai ales pentru "Casa Eroilor", la memoria Generalului Dragalina, despre care prea puțin s-a scris.

Într-o notă personală pentru Opritsa Popa Dragalina, o notă din trecut, făceam o încercare apologetică a Generalului Dragalina, primul erou modern al Armatei, adică primul militar român chemat să înfrunte o noutate enormă, sintagma modernă, de dimensiuni alegorice și fără îndoială "globaliste"; ...Marele Război, un deschizător de epocă, care s-a achitat mai mult decât onorabil, s-a achitat ca un vizionar, ...și-a smuls brațul pentru izbândă, cu aceeași virtute neștearsă care amintește istoriei de arhetipul său premergător, Gaius Mucius Scaevola.

Dragalina este citat să fi spus chirurgului Thoma Ionescu [fratele prim-ministrului Take Ionescu], venit în grabă de la Iași, când era deja prea târziu și brațul nu mai putea fi salvat, ...este citat să fi spus: "taie-l, ... cât mai repede, ca să mă pot întoarce în zona de luptă"...

Destul de măreț pentru primul comandant român chemat să confrunte, să înfrunte o oroare nemaiauzită: "globalismul".

Și i-ar sta bine în "Casa Eroilor"! ■

Generalul Ioan Dragalina. Portret de D. Stoica

Dr. Cornel Dumitriu

Centenarul Marii Uniri 1918-2018

Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" a emis două insigne care vor fi înmânate la manifestările centrale și ale filialelor sale județene dedicate Centenarului Marii Uniri. De asemenea, a fost realizat un frumos platou de porțelan care are aplicat, în centru, stema României Mari.

ROMÂNIA
1918-2018 | SĂRBĂTORIM ÎMPREUNĂ

